

การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต แขนงวิชานวัตกรรมการ

สื่อสารทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่น
สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Communications to Build Public Participation in Community
Development by Tambon Administrative Organizations in Chiang Rai
Province

Mr. THANAKORN SRIKO

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Doctor of Philosophy in Communication Innovation for Political and
Local Administration
School of Communication Arts
Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อคุณสมบัติ	การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย
ชื่อและนามสกุล	นายทนากกร ศรีก๊อ
แขนงวิชา / วิชาเอก	นวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่น
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ธร ท่อแก้ว 2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรกช ชันธบุญ 3. รองศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์

คุณสมบัตินี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาเอก เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2566

คณะกรรมการสอบคุณสมบัติ

.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ธร ท่อแก้ว)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรกช ชันธบุญ)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์)	

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อคุณิพนธ์ การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วน
ตำบลในจังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัย นายทนากร ศรีก่อ รหัสนักศึกษา 4631500479

ปริญญา: ปริญญาคุณิบัณฑิต (นวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่น)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ธร ท่อแก้ว (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรกช
ชั้นบุญ (3) รองศาสตราจารย์ ดร.จิตรราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสาร เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย
2) รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย
และ 3) แนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วน
ตำบลในจังหวัดเชียงราย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจงจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
โดยตรงด้านการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดเชียงราย จำนวน 3 กลุ่ม
รวมจำนวน 27 คน ได้แก่ (1) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล 16 คน (2) ผู้นำชุมชน 8 คน และ (3) ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการ
สื่อสารและพัฒนาชุมชน 3 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้าง
ข้อสรุป

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสาร ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ (1) บทบาทการสื่อสาร ในการ
ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิต่างๆ ของประชาชน การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามแผนพัฒนาท้องถิ่น การประสานงานและ
มอบอำนาจการตัดสินใจให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเสมอภาค และการสร้างความตระหนัก ในคุณค่าของตนเอง การ
พัฒนาตนเอง และการพัฒนาท้องถิ่น (2) สภาพปัญหาการสื่อสารด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึงเนื่องจากชุมชนมีการ
กระจายตัว มีข้อจำกัดด้านช่วงระยะเวลาสั้นในการรับฟังความคิดเห็น บุคลากรที่ทำหน้าที่สื่อสารขาดความชำนาญผ่านสื่อ
ดั้งเดิมและสื่อใหม่ ผู้มีอำนาจตัดสินใจในการสื่อสารไม่ให้เกิดผลประกอบการตัดสินใจที่ชัดเจน และมีข้อจำกัดด้านกฎระเบียบ
ในการปฏิบัติการการสื่อสาร 2) รูปแบบการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 รูปแบบ คือ (1) การพัฒนานโยบายโดยใช้การสื่อสารแบบ
สองทางจากเบื้องล่างขึ้นสูงเบื่อบนและจากเบื่อบนสู่เบื่อบล่าง (2) การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานมีการเปิดโอกาสให้
ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมหลักขององค์กร และ (3) ประชาชนได้ร่วมตรวจสอบและประเมินผลการบริหารขององค์การ
บริหารส่วนตำบล และ 3) แนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสาร ประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ (1) การนำไปใช้ในการวาง
แผนการออกแบบเนื้อหาสาระและการนำเสนอเผยแพร่ (2) การนำไปกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของ
ชุมชน (3) การดำเนินการจัดเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างภาครัฐและประชาชน (4) การลงมือปฏิบัติ
ในการสร้างเครือข่ายการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาชุมชน และ (5) การยกระดับการสร้าง ความเข้าใจในการ
ทำงานร่วมกัน โดยการพัฒนาการสื่อสารภายในองค์กรให้เข้มแข็งทั้งรูปแบบการประชุม การใช้ช่องทางสื่อสารทางออนไลน์
หรือการใช้เครื่องมือหรือแอปพลิเคชันสื่อสาร มุ่งสร้างสร้างความร่วมมือในทางปฏิบัติเพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนผ่านการจัด
โครงการหรือกิจกรรม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมผ่าน กิจกรรมการศึกษา กิจกรรมสุขภาพ
กิจกรรมบริการสาธารณะ กิจกรรมการพัฒนาชุมชนแบบจิตอาสา เพื่อร่วมขับเคลื่อนและผลักดันการทำงานเป็นไปตาม
เป้าหมายที่นำปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนมาเป็นฐานการพัฒนาท้องถิ่น

คำสำคัญ การสื่อสาร การมีส่วนร่วม การพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล

Dissertation title: “Communications to Build Public Participation in Community Development by Tambon Administrative Organizations in Chiang Rai Province”

Researcher: “Mr. THANAKORN SRIKO”; ID: “4631500479”;

Degree: Doctor of Philosophy (Communication Innovation for Political and Local Administration);

Dissertation advisors: (1) Dr. Wittayatorn Tokeaw, Associate Professor (2) Dr.

Korrakoch Kantaboon, Assistant Professor (3) Dr. Jitraporn Sudhivoraseth, Associate Professor , Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the role and status of problems with communication experienced by tambon administrative organization (TAO) administrators in Chiang Rai Province to build public participation in the process of planning community development projects; 2) the patterns of communication used by TAO administrators in Chiang Rai Province to build public participation in community development projects; and 3) approaches TAO administrators in Chiang Rai Province can use to better utilize communications to build public participation in community development projects.

This was qualitative research using the in-depth interview method. The key informants were chosen by purposive sampling from among people directly involved in communication to build public participation in community development projects in Chiang Rai Province. The 27 key informants came from 3 groups: (1) 16 TAO administrators, (2) 8 community leaders, and (3) 3 experts on communications and community development. The research tool was a structured in-depth interview form. Data were analyzed by drawing conclusions.

The results showed that 1) the role and status of problems with communication- (1) roles were to inform citizens about their rights, to listen to people’s opinions about local development plans, to coordinate and delegate decision-making power to all citizens equally, and to raise people’s awareness about their personal value, the importance of personal development and the importance of community development; (2) problems were incomplete coverage of broadcasts, because the communities are widespread and scattered; limitations due to the short amount of time available for listening to people’s problems; personnel in charge of communications lacked expertise in transmitting messages via conventional and new media; people in authority did not give clear explanations about their reasons for reaching certain decisions about the communications; and there were some limitations due to the rules regulating communication. 2) Patterns of communication- (1) bottom-to-top and top-to-bottom two-way communication was used to develop policies; (2) TAOs gave citizens the opportunity to take a role in the organization’s main activities for setting the development agenda and determining the work methods; and (3) citizens joined in auditing and evaluating the TAO’s management. 3) Approaches for better utilizing communication- (1) use communication in the planning, design and dissemination of content; (2) use communication in the setting of communication strategies that match well with the people’s way of life in the communities; (3) use communication to organize public forums where the government sector and the public can exchange news and information; (4) create effective communication networks that can solve people’s problems in a practical way; and (5) upgrade the TAOs’ capacities to create understanding in joint work by developing and strengthening each organization’s internal communications in the form of meetings, online communications, and use of communications tools and applications, with an aim to promote cooperation in community development work by holding activities, as well as opening more opportunities for citizens to engage and learn through educational activities, health activities, public service activities, and volunteer activities. This would help drive the projects and motivate people to work together for common goals that were formed based on the people’s own needs and desires.

Keywords : Communication, Participation, Community development, Tambon administrative organization

กิตติกรรมประกาศ

ดุขฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยควมกรณมยั้งจาก รวงศสตรจกรยั ดร.วิทยจร ทอ
แก้ว ที่ปรักษหลัค ผู้ชัวยศสตรจกรยั ดร.กรกช ชันธบุญ ที่ปรักษารัวม รวงทั้ง รวงศสตรจกรยั
ดร.สุภกรณ ศรีดี รวงศสตรจกรยั ดร.สมาน งามสนิท รวงศสตรจกรยัดร.จิตรกรณ สุทธีร
เศรษฐ์ รวงศสตรจกรยั ดร.เสนีย ค่ำสุข ผู้ชัวยศสตรจกรยั ดร.กานต์ บุญศิริ และ ผู้ชัวย
ศสตรจกรยั ดร.หญัย ปัญญารุทธระกุล ที่ได้ให้ควมรู้ ค่ำปรักษ แนนำ จนทำให้ดุขฎีนิพนธ์ฉบับ
นี้สำเร็จอย่งสมบูรณ ผู้วิจัยขอรบขอบพระคุณเป็นอย่งสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแต่บุพการี บุรพจกรยั และผู้มีพระคุณทุกท่นทั้งใน
อดีตและปัจจุบันที่ทำให้ข่ำพเจ้าเป็นผู้มีการศีกษาและประสบควมสำเร็จ

นายทนกร ศรีก่อ

ตุลาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
คำถามการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่ได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ภายในองค์กร	10
แนวคิดการสื่อสารในการสร้างการมีส่วนร่วม	13
แนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วม	15
แนวคิดการพัฒนาชุมชน	18
บทบาทหน้าที่ด้านการสื่อสาร	23
แนวคิดทฤษฎีการโน้มน้าวใจ	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
ผู้ให้ข้อมูลหลัก	38
เครื่องมือการวิจัย	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาบทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย	41
ส่วนที่ 2 ผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย	57
ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย	63
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	68
สรุปการวิจัย	68
อภิปรายผล	73
ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก	85
ประวัติผู้วิจัย	89

สารบัญรูปรภาพ (ถ้ามี)

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ภาพที่ 4.1 กรอบการนำเสนอผลการศึกษเกี่ยวกับบทบาทและสภาพปัญหาเพื่อสร้าง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดเชียงราย	42
ภาพที่ 4.2 ข้อสรุปเกี่ยวกับบทบาทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย	47
ภาพที่ 4.3 ข้อสรุปสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย	52
ภาพที่ 4.4 ข้อสรุปบทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย	56
ภาพที่ 4.5 กรอบรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย.....	57
ภาพที่ 4.6 ข้อสรุปรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย.....	62
ภาพที่ 4.7 กรอบแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย.....	63
ภาพที่ 4.8 กรอบแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชนในเชิงนโยบาย.....	67
ภาพที่ 5.1 ข้อสรุปรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย.....	71
ภาพที่ 5.2 ข้อสรุปแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย.....	73

บทที่ 1

บทนำ

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย 3) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย โดยบทที่ 1 มีรายละเอียดดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารมีความสำคัญและเป็นพื้นฐานของการมีปฏิริยาของมนุษย์ การสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรม เพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม และเป็นพื้นฐานของการติดต่อ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกัน จึงเป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการทางสังคม ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมาก ประกอบด้วยคนจำนวนมากขึ้นเท่าใด การสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น ภาวการณ์เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมและสังคม ทำให้เกิดความสลับซับซ้อนทางความคิด อาจก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกัน การสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหา ช่วยสร้างความเข้าใจความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา นำพาชุมชนสู่การพัฒนาที่เข้มแข็งและสงบสุข อย่างไรก็ตามจากข้อเท็จจริงผลของการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน รวมถึงขาดการสื่อสารที่ดี และไม่มีการสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม (Water resources, 2016)

การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการรวมกำลังระหว่างประชาชนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ ให้เจริญยิ่งขึ้นและผสมผสานเข้าเป็นชีวิตของชาติ ทำให้ประชาชน สามารถอุทิศตนเพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติได้อย่างเต็มที่ ซึ่งการดำเนินงานในการพัฒนาชุมชนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมา ประสบปัญหาจากการที่ประชาชนในชุมชนขาดความสนใจหรือขาดการมีส่วนร่วม รัฐบาลจึงมีแนวนโยบายที่เป็นปัจจัยที่เป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนในลักษณะ ร่วม

คิด ร่วมทำร่วมรับผิดชอบนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงเป้าหมาย เกิดความชอบธรรมอันนำมาซึ่งประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง (ธนิศร ยืนยง, 2561) โดยสาเหตุที่ทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อาจเนื่องมาจากการขาดประสิทธิภาพในระบบการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึง ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่พบปะประชาชนน้อย ส่งผลให้การสื่อสารข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนไม่ทั่วถึง ล่าช้า และแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด รวมทั้งประชาชนที่มีอายุมากแล้ว มักจะมีข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อที่ทันสมัย และไม่สะดวกเข้าร่วมงานกับชุมชนบ่อยนัก จึงทำให้กลุ่มคนสูงวัยไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาองค์กรและชุมชน (พระธวัชชัย สนธิธมโม, 2561) โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดเชียงรายได้ประสบปัญหาในการบริหารงานและการสื่อสาร ไปยังภาคประชาชนเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชน จากความหลากหลายของชาติพันธุ์ ที่มีทั้งกลุ่มไทลื้อ ไทเงิน ไทใหญ่ จีนยูนนาน หรือจีนฮ่อ และจีนโพ้นทะเล อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างๆ โดยประชาชนมีวิถีการดำเนินชีวิต บริบททางภาษาและวัฒนธรรมเฉพาะของแต่ละกลุ่ม รวมทั้งการไม่เข้าใจระเบียบกฎหมายและข้อปฏิบัติของหน่วยงานราชการได้ดีเท่าที่ควร ส่งผลให้การสร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม และการมีวิถีปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันที่เอื้อต่อการร่วมคิดร่วมแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องทำได้ค่อนข้างยาก (Preecha Upayokin, 2017)

การสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา โดยประชาชนเป็นส่วนสำคัญและเป็นศูนย์กลางหลักในการพัฒนาชุมชนไปในทางที่ดี ดังนั้นภาครัฐและภาคประชาชนควรมีการสร้างหลักการมีส่วนร่วมเข้าด้วยกัน เพื่อทำให้ต่างฝ่ายได้รับรู้ถึงปัญหาและความต้องการไปพร้อมกัน ประชาชนก็จะได้มีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นในการทำกิจกรรมและการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนควรมุ่งเน้นการส่งเสริม และสร้างโอกาสให้ประชาชนทั้งในส่วนบุคคล และกลุ่มเครือข่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนด้วยความสมัครใจ มิใช่เข้าร่วมเพราะการหวังผลตอบแทน และที่สำคัญคือการมีส่วนร่วม จะต้องสอดคล้องกับชีวิตความเป็นความต้องการบริบท และวัฒนธรรมของในชุมชนอีกด้วย สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการต่างๆ ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การริเริ่มกระทั่งการรับรู้ การแสดงความคิดเห็นการพิจารณาหรือร่วมปรึกษาหารือและตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ การฟ้องร้องรัฐ การติดตามประเมินผล การรับผลและการได้รับการเยียวยาจากรัฐ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2561 : 153-157) โดยปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อองค์กรท้องถิ่นที่ผ่านมา มีหลากหลายที่ต้องได้รับการพัฒนาให้ตรงจุดโดยอาศัยสื่อเป็นสิ่งสำคัญ จากการศึกษาวิจัยของ นงนุช ญาบุญณะ และคณะ (2559) พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุ ระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมคือขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชนขาดการวิเคราะห์ก่อนการประชาคมผู้นำทั้งการเมืองและการปกครอง

ไม่มีเป้าหมายและการวางแผนดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนขาดการประสานงานงบประมาณไม่เพียงพอต่อโครงการที่เสนอจากการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐพบว่า ประชาชนทั่วไปและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ มีส่วนร่วมระดับปานกลาง ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติและด้านการรับผลประโยชน์ส่วนด้าน การพยายามประเมินผลมีความแตกต่างกันคือ ประชาชนมีส่วนร่วมปานกลางส่วนเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีส่วนร่วมน้อยการหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนควรมีการ จัดฝึกอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ในระดับต่างๆ ให้มีการปรับโครงสร้างการแบ่งฝ่ายงานจัดการระบบสัดส่วนในการลงมติเพื่อเสนอโครงการ ผู้นำควรยึดหลักธรรมาภิบาลดำเนินงานไม่ก้าวก่ายบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกันมีการปรับทัศนคติ ประสานงานแจ้งข่าวสารรายงานผลการพิจารณาแบบแผนให้เป็นที่ทราบทั่วกันทั้งผู้นำชุมชนและประชาชนสร้างความร่วมแรงร่วมใจในการเข้าร่วมประชุม

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีบทบาทสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเป็นตัวกลางประสานการทำงานระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อขับเคลื่อนให้ประชาชนได้ร่วมคิดร่วมแก้ปัญหา ตลอดจนร่วมสร้างร่วมส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในเขตพื้นที่ ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่างๆ การพัฒนาในตำบลจะสมบูรณ์ได้จะต้องอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชน ให้เกิดความตระหนักร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและมีความเข้าใจในแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกันอย่างจริงจัง โดยการเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา นอกจากนี้ยังได้เน้นการส่งเสริมและสนับสนุนให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนให้พร้อมเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ (องค์การบริหารส่วนตำบลนرسিং, 2561) ทั้งนี้ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลมีภาระหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานและควบคุมดูแลในฝ่ายงานต่างๆ ขององค์กรเพื่อให้เกิดการเชื่อมประสานระหว่างฝ่ายงานเพื่อทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ และบริหารจัดการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการที่ผลลัพธ์ของงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ รวมทั้งการจัดการความขัดแย้งของบุคลากรในองค์กร ทั้งนี้การบริหารงานใน องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ทั้งนี้สามารถจำแนกงานที่ องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องเข้ามา มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลและสร้างระบบการสื่อสารในองค์กรเพื่อให้งานเชื่อมประสานกันเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพในภาพรวม ได้แก่ งานบุคคล (สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล) งานการเงิน (กองคลัง) งานบริการอาคารและสถานที่ (กองช่าง) งานการดูแลสุขภาวะในชุมชน (กองสาธารณสุข) และงานการบริการทางการศึกษาและการเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชน (กองการศึกษา) จากภารกิจในการบริหารงานในฝ่ายต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีคุณลักษณะเป็นผู้สื่อสารที่ดีและมีทักษะในการใช้สื่อและช่องทางในการสื่อสารที่ทันสมัยไปยังบุคลากรในองค์กร รวมทั้งการสื่อสารไปยังภาคประชาชนเพื่อให้เกิดความรู้

ความเข้าใจในแผนและแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อชุมชนนั้นๆ อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง ก็จะช่วยให้บทบาทหน้าที่และภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ จนนำไปสู่การพัฒนาองค์กรและชุมชนไปพร้อมกัน เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล เกิดประสิทธิภาพที่ดีผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ นายก รองนายก ปลัด ผู้อำนวยการกอง/ฝ่ายต่างๆ ควรมีการพัฒนาประสิทธิภาพในการสื่อสารภายในองค์กร ไปยังบุคลากรเพื่อสร้างการรับรู้ นโยบาย ปฏิบัติงานตามนโยบาย เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน รวมทั้งติดตามแก้ไขข้อปัญหาหรือข้อร้องเรียนต่างๆ จากประชาชน/ผู้รับบริการ รวมทั้งควรมีสร้างกระบวนการสื่อสารที่เกิดประสิทธิผลกับกลุ่มบุคคลภายนอก องค์กรการบริหารส่วนตำบลที่เป็นแกนนำในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางความคิด ผู้ทรงอิทธิพล และประชาชน ในการสร้างการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น (4 ปี) การร่วมมือปฏิบัติแก้ไขปัญหาสังคม พัฒนาคุณภาพชีวิต และรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งร่วมประเมินผลสำเร็จ อันจะนำไปสู่การต่อยอดองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีหน้าที่ในการสร้างกระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพไปยังประชาชนในพื้นที่ที่ครอบคลุมใน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้ส่ง ผู้รับ ข่าวสาร สื่อกลาง และผลการสื่อสาร เพื่อมุ่งสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ใน 5 บทบาทที่สำคัญซึ่งบทบาทนี้จะเรียงลำดับจากพื้นฐานไปสู่ขั้นสูงสุด ได้แก่ (1) การให้ข้อมูลข่าวสาร (to inform) (2) การให้คำปรึกษา (to consult) หรือการรับฟังความคิดเห็น (3) การเข้าร่วมกิจกรรม (to involve) (4) ความร่วมมือ (to collaborate) และ (5) การมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชน (to empower) (IAPP, 2008) โดยผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต้องใช้องค์ความรู้เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่ม และการสื่อสารเครือข่ายในการสร้างการมีส่วนร่วมใน ได้แก่ (1) การสื่อสารในการร่วมพัฒนานโยบาย (2) การสื่อสารในการร่วมกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน (3) การสื่อสารในการร่วมปฏิบัติงาน (4) การสื่อสารในการร่วมประเมินผล เพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาท้องถิ่น

กระบวนการสื่อสารที่เป็นระบบช่วยสร้างให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทำให้เกิดทัศนคติในด้านบวก นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการตระหนักรู้ หันมาร่วมมือร่วมใจ ปลุกจิตสำนึก สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในชุมชน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยยึดหลักร่วมกันคิด ร่วมกันพัฒนา นำเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อข้อมูลข่าวสารที่กระชับและฉับไว โต้ตอบ แสดงความคิดเห็นร่วมแก้ปัญหาไปร่วมกัน ช่วยลดช่องว่างระหว่างเพศและวัย รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทุกรูปแบบ เช่น หนังสือพิมพ์ ทีวี วิทยุ สื่อบุคคล สื่อมวลชน สื่อท้องถิ่น สื่อเฉพาะกิจ หอกระจายข่าว เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในชุมชน

จังหวัดเชียงรายมีอำเภอทั้งหมด 18 อำเภอ มีประชากรอยู่อาศัยถึง 1,299,636 คน ซึ่งตามดัชนีการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งอยู่ในรายงานการพัฒนาคอนของประเทศไทยปี 2565 จังหวัดเชียงรายอยู่ในอันดับที่ 12 ของประเทศ ประชาชนชาวล้านนา มีวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ที่มีเอกลักษณ์ เป็นของตนเอง เช่น ภาษา ทั้งภาษาพูด และภาษาเขียน อาหารการกิน รวมทั้งประเพณี วัฒนธรรม นอกจากนี้ การอยู่เป็นกลุ่มก้อนของชุมชนล้านนา โดยเฉพาะเขตชนบท วิถีชีวิตของชาวล้านนา จึงเอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การเมืองการปกครอง วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต และความเชื่อที่แตกต่างกันของแต่ละพื้นที่ในประเทศ ซึ่งพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนของประชาชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกจังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่ศึกษา

จากความสำคัญและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจในการวิจัยเรื่องการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายเพื่อช่วยสร้างองค์ความรู้ และแนวทางให้แก่ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในการประยุกต์ใช้เทคนิคและวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมแก่ประชาชนในทุกเพศ วัย ชชาติพันธุ์ และมีระดับความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันให้ได้รับรู้ ตระหนัก และสามารถต่อยอดนโยบายและแผน สู่การมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนในทุกขั้นตอนได้อย่างยั่งยืน

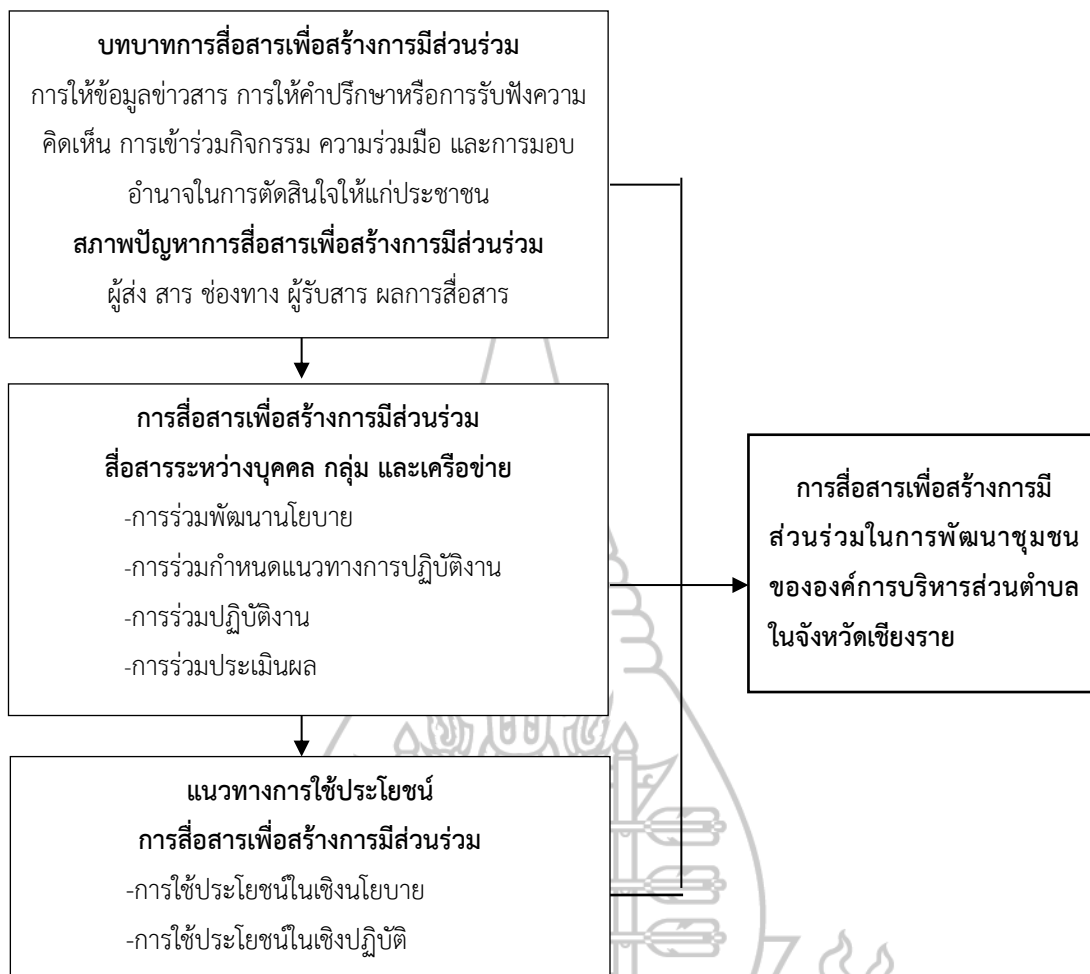
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

2.2 เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. คำถามการวิจัย

4.1 บทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายเป็นอย่างไร

4.2 รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายเป็นอย่างไร

4.3 แนวทางการใช้ประโยชน์การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายเป็นอย่างไร

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัย เรื่อง การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับ คือ (1) บทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม (2) รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และ (3) แนวทางการใช้ประโยชน์การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ในส่วนบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย (1) การให้ข้อมูลข่าวสาร (2) การให้คำปรึกษา หรือการรับฟังความคิดเห็น (3) การเข้าร่วมกิจกรรม (4) ความร่วมมือ และ (5) การมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชน และการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่ม และการสื่อสารเครือข่าย ในกิจกรรมหลักที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) การสื่อสารในการร่วมพัฒนานโยบาย (2) การสื่อสารในการร่วมกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน (3) การสื่อสารในการร่วมปฏิบัติงาน และ (4) การสื่อสารในการร่วมประเมินผล

5.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายโดยตรง ได้แก่ (1) นายกองคการการบริหารส่วนตำบล รองนายก ปลัด ผู้อำนวยการกอง/ฝ่ายต่างๆ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงจากองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 4 แห่งๆ ละ 4 คน รวม 16 คน (2) ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นผู้รับสาร จำนวน 4 แห่งๆ ละ 2 คน รวม 8 คน (3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสื่อสารและการพัฒนาชุมชน อาจารย์สอนระดับอุดมศึกษา 3 คน รวมทั้งหมด 27 คน

5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย โดยการเลือกแบบเจาะจง หลักในการคัดเลือกคือ 1. องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ 2. องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง 3. องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

5.4 ขอบเขตด้านเวลา

ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2565 – เดือนตุลาคม พ.ศ. 2566

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การสื่อสาร หมายถึง การที่ผู้ส่งสารสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายโดยสื่อความหมาย เนื้อหาสาระที่สำคัญจำเป็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไปยังประชาชนในพื้นที่อย่างได้ผล ผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ ตามบทบาทการสื่อสารและการสื่อสารที่กำหนดเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างกว้างขวาง

6.2 บทบาทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม หมายถึง หน้าที่ในการปฏิบัติของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย (1) การให้ข้อมูลข่าวสาร (2) การให้คำปรึกษา หรือการรับฟังความคิดเห็น (3) การเข้าร่วมกิจกรรม (4) ความร่วมมือ และ (5) การมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชน

6.3 สภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม หมายถึง สภาพที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่ง สาร ช่องทาง ผู้รับสารและผลการสื่อสาร ส่งผลถึงการสื่อสารการร่วมพัฒนานโยบาย การร่วมกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน การร่วมปฏิบัติงาน และการร่วมประเมินผล

6.4 การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม หมายถึง วิธีการการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติการสื่อสารด้านการร่วมพัฒนานโยบาย การร่วมกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน การร่วมปฏิบัติงาน และการร่วมประเมินผล

6.5 แนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม หมายถึง วิธีการที่ได้ผลในการกำหนดแนวทางการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วยแนวทางการใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย และแนวทางการใช้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ

6.6 การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ชาวบ้าน ทั้งในของส่วนบุคคลและกลุ่มคนต่างๆ ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง หรือหลายกิจกรรม โดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ มิใช่เข้าร่วม เพราะการหวังผลตอบแทน

6.7 การพัฒนาชุมชน หมายถึง การเสริมสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้แก่ท้องถิ่นชนบททุกแห่งทุกส่วน โดยการดำเนินการและการริเริ่มจากประชาชนเอง การพัฒนาชุมชนต้องอาศัยความสามารถของรัฐบาลที่เป็นผู้แทนเข้าไปบริหารในด้านเครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนกระตุ้นและเร่งรัดให้ประชาชนมองเห็นปัญหาของตนเองตามบทบาทหลัก

ประกอบด้วย (1) การให้ข้อมูลข่าวสาร (2) การให้คำปรึกษา หรือการรับฟังความคิดเห็น (3) การเข้าร่วมกิจกรรม (4) ความร่วมมือ และ (5) การมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชน

6.8 องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์กรภาครัฐที่มีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิด และสามารถเข้าถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

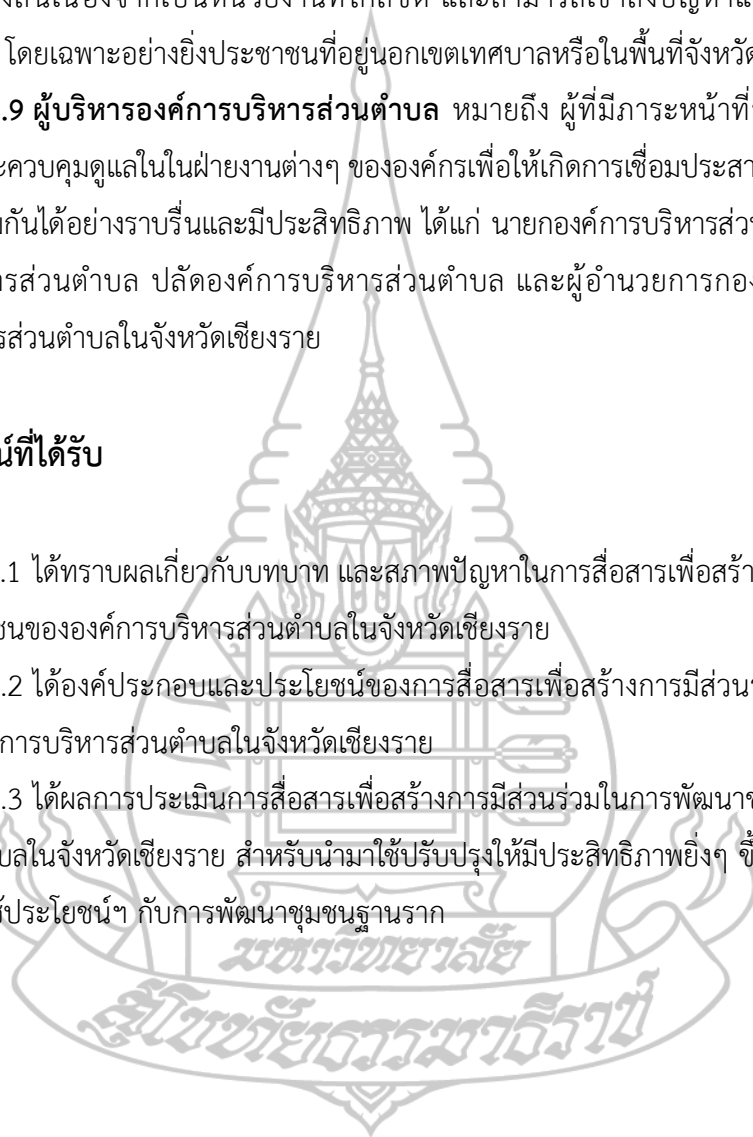
6.9 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ผู้ที่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานและควบคุมดูแลในฝ่ายงานต่างๆ ขององค์กรเพื่อให้เกิดการเชื่อมประสานระหว่างฝ่ายงานเพื่อทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้อำนวยการกอง/ฝ่ายต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

7.1 ได้ทราบผลเกี่ยวกับบทบาท และสภาพปัญหาในการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

7.2 ได้องค์ประกอบและประโยชน์ของการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

7.3 ได้ผลการประเมินการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย สำหรับนำมาใช้ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถขยายผลการใช้ประโยชน์ฯ กับการพัฒนาชุมชนฐานราก

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย 3) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ค้นคว้าแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ภายในองค์กร
2. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม
3. แนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วม
4. แนวคิดการพัฒนาชุมชน
5. บทบาทหน้าที่ด้านการสื่อสาร
6. แนวคิดทฤษฎีการโน้มน้าวใจ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ภายในองค์กร

การสื่อสารองค์กรอาจแบ่งตามลักษณะงานกว้างๆ ได้ 2 ประเภท คือ การสื่อสารภายใน (Internal Communication) และการสื่อสารภายนอก (External Communication) ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย และช่องทางสื่อที่ใช้ในการสื่อสาร ทั้งนี้การสื่อสารองค์กรมีเป้าหมายเพื่อสร้างความนิยมให้เกิดขึ้นกับสาธารณชน เพื่อปกป้องและรักษาชื่อเสียงองค์กร รวมถึงเพื่อสร้างความสัมพันธ์ภายในหน่วยงานด้วย ทั้งนี้การสื่อสารที่ดีควรดำเนินการทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร โดยภายในองค์กร เช่น ผู้บริหาร พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในองค์กร และภายนอกองค์กร ได้แก่ กลุ่มผู้รับบริการของหน่วยงาน เครือข่ายการปฏิบัติงาน ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป

การสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งสำคัญท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางการบริหารที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แม้กระทั่งในองค์กรภาครัฐที่ต้องแข่งขันกับตัวเองเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถส่งต่อนวัตกรรมหรือบริการที่ดีที่สุดให้กับประชาชน ดังนั้น การสื่อสารภายในจึงเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารหรือผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขององค์กร เพื่อช่วยให้พนักงานยอมรับการเปลี่ยนแปลงและทิศทางใหม่ ตลอดจนจัดการกับความหลากหลายภายในองค์กรให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันยิ่งขึ้น

ประสิทธิภาพของการสื่อสารภายในองค์กรยังมีผลกระทบต่อสื่อสารภายนอกด้วย เพราะการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพจะทำให้การสื่อสารกับกลุ่มลูกค้า หรือผู้รับบริการ และกลุ่มบุคคลภายนอกมีผลดีไปด้วย ทั้งนี้ การสื่อสารภายในองค์กร คือ การสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มบุคคลภายในองค์กรเอง ให้มีความรักใคร่กลมเกลียว สามัคคี รวมทั้งเสริมสร้างขวัญกำลังใจ สร้างความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน หากมีการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ บุคลากรรับทราบนโยบาย ข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่างๆ ขององค์กรหรือมีพื้นที่ให้แสดงออกทางความคิด ก็จะช่วยขจัดปัญหาต่างๆ อันอาจเกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนให้ลดลงได้ นอกจากนี้ ยังทำให้ฝ่ายบริหารมองเห็นความเป็นไปและความคิดเห็นของคนในองค์กรที่สะท้อนกลับมา และนำไปพัฒนาองค์กรให้เดินหน้าไปได้อย่างถูกต้อง เพื่อความก้าวหน้าและภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ภายในองค์กร เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในองค์กร เอื้ออำนวยให้การบริการและการดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีเป้าหมายหลัก คือ การจูงใจให้พนักงานเกิดขวัญและกำลังใจที่ดี การกระตุ้นให้พนักงานสร้างนวัตกรรม การสร้างความผูกพันของพนักงานต่อองค์กร

การสื่อสารภายนอกองค์กร คือ การสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนภายนอก กลุ่มต่างๆ อันได้แก่ประชาชนทั่วไป และประชาชนที่องค์กร สถาบันเกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำความคิดเห็น ผู้นำในท้องถิ่น ลูกค้า ผู้บริโภค รวมทั้งชุมชนละแวกใกล้เคียง ฯลฯ เพื่อให้กลุ่มประชาชนเหล่านี้เกิดความรู้ความเข้าใจในตัวสถาบัน และให้ความร่วมมือแก่สถาบันด้วยดี

การสื่อสารภายนอกองค์กร มีความสำคัญหลายประการ คือ (บุญยงษ์ ธรรมสอาด, 2551: 8-9) 1) การส่งเสริมภาพลักษณ์ สร้างค่านิยม และป้องกันรักษาชื่อเสียงของหน่วยงาน มีการพัฒนาปรับปรุงตัวเอง รวมทั้งสินค้าและบริการต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการของ ประชาชนแล้ว โอกาสที่ประชาชนจะได้รับความไม่สะดวกเกิดความเข้าใจผิด หรือมองในแง่ร้ายซึ่งจะเป็น ผลในการนำไปวิพากษ์วิจารณ์ให้เกิดเสียชื่อเสียงย่อมไม่มีหรือมีน้อยมากเพราะเราได้ตรวจสอบความคิดเห็นทัศนคติของประชาชนและทำการปรับปรุงอยู่เสมอ 2) การประชาสัมพันธ์ช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง การทำให้เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานและฝ่ายบริหาร เพราะการสื่อสารองค์กรเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างฝ่ายบริหารกับบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วยการให้ข่าวสารข้อเท็จจริงและ

ความถูกต้อง มิได้เป็นการจูงใจหรือการโฆษณาชวนเชื่อด้วยกลวจา ย่อมทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกับฝ่ายบริหารขึ้น 3) การสื่อสารช่วยการขายและการตลาด การประชาสัมพันธ์เป็นการปูพื้นค่านิยมทัศนคติที่ดีให้เกิดกับหน่วยงาน เมื่อประชาชน มีค่านิยม ความรู้สึกที่ดีแล้วก็มีใจพร้อมที่จะรับฟังข่าวสาร การโฆษณาสินค้า หรือบริการต่างๆ ซึ่งเป็น แรงกระตุ้นให้เกิดความต้องการอยากได้และตัดสินใจซื้อในที่สุด การประชาสัมพันธ์ที่มีการตรวจสอบทัศนคติ ความคิดเห็น ค่านิยมของกลุ่มเป้าหมายยังช่วยให้ฝ่ายการตลาดวางแผนงานตั้งแต่ผลิตสินค้าจัดจำหน่าย โฆษณาได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

โดยสรุปการที่ผู้ส่งสารซึ่งหมายถึงที่เป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายสื่อความหมายเนื้อหาสาระที่สำคัญจำเป็นต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไปยังประชาชนในพื้นที่อย่างได้ผลผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ ตามบทบาทการสื่อสารและการสื่อสารที่กำหนด เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างกว้างขวางและประชาชนสื่อสารกลับมายังผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างกันเพื่อการพัฒนาชุมชนตามกรอบอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่ใช้การสื่อสารเพื่อการให้ข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษา หรือการรับฟังความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรม ความร่วมมือ และการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชนนั่นเอง

การสื่อสารและการจัดการเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด เนื่องจากการสื่อสารเป็นกระบวนการของการแลกเปลี่ยนข้อมูลการดำเนินการระหว่างฝ่ายต่างๆ ในองค์กรฝ่ายบริหารหรือผู้มีอำนาจต้องส่งข้อมูลให้ทุกคนในองค์กร การสื่อสารที่ดีให้คำแนะนำ ตลอดจนช่วยในการสร้างวัฒนธรรมที่ทำให้บุคคลรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อองค์กร ทุกองค์กรต้องพึงพาการสื่อสารในการบริหารจัดการ ซึ่งหมายถึง การแลกเปลี่ยนความคิด ข้อความ หรือข้อมูลด้วยคำพูด สัญญาณ หรือการเขียน หากไม่มีการสื่อสารองค์กรก็จะทำงานไม่ได้ หากการสื่อสารลดลงหรือถูกขัดขวาง ทั้งองค์กรก็จะได้รับผลกระทบ เมื่อการสื่อสารเป็นไปอย่างทั่วถึง ถูกต้อง และทันเวลา องค์กรก็มีแนวโน้มที่จะมีชีวิตชีวาและมีประสิทธิภาพ การสื่อสารเป็นศูนย์กลางของกระบวนการจัดการทั้งหมดด้วยเหตุผลหลักสี่ประการ ได้แก่ 1) การสื่อสารเป็นกระบวนการเชื่อมโยงการจัดการ 2) การสื่อสารเป็นวิธีการหลักที่ผู้คนได้รับและแลกเปลี่ยนข้อมูล 3) กิจกรรมที่ใช้เวลานานที่สุดที่ผู้จัดการทำคือ การสื่อสาร 4) ข้อมูลและการสื่อสารเป็นตัวแทนของอำนาจในองค์กร (Vihar, 2014) ดังนั้น การจัดการการสื่อสาร คือ การวางแผนอย่างเป็นระบบในการดำเนินงาน การติดตามผลการพัฒนาระบบการสื่อสาร และใช้เทคโนโลยีสื่อต่างๆ เข้ามาช่วยเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ องค์กรในฐานะผู้ส่งสารต้องมีการจัดการ การวางแผนนโยบาย การจัดระบบปฏิบัติการทั้งระดับผู้บริหารและบุคลากรในองค์กร เพื่อให้เกิดการทำงานให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสารตามกรอบที่วางไว้ การจัดการสื่อสารครอบคลุมไปถึงการจัดการด้านเนื้อหา ระเบียบทางการสื่อสาร ภาษาที่ใช้วิธีการติดต่อสื่อสาร ขอบเขตการสื่อสาร เช่น การสื่อสารภายในองค์กรหรือการสื่อสารภายนอกองค์กร

ยุทธศาสตร์การสื่อสารขององค์กร รวมไปถึงแนวทางการพัฒนาการจัดการการสื่อสารให้ดียิ่งขึ้น (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2550)

2. แนวคิดการสื่อสารในการสร้างการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของอำนาจและความสัมพันธ์เชิงอำนาจจากผู้มีอำนาจ (หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน) ลงมาสู่ประชาชนซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางของการพัฒนา การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องการจัดการด้วยตนเองของประชาชนในการดำเนินงานโครงการพัฒนา การร่วมคิด การตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองภายใต้หลักการทำงานบนความร่วมมือ การยินยอม หรือการทำงานเพื่อชุมชนด้วยความสมัครใจ การเรียนรู้ร่วมกัน และการลงมือปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเป็นกลไกและเครื่องมือที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มความสามารถทางการสื่อสารให้กับบุคคล/กลุ่มบุคคล การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างผู้รับสารและแหล่งข้อมูลข่าวสาร โดยมีนักสื่อสารทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารซึ่งมีบทบาทในการเป็นพี่เลี้ยงให้แก่ประชาชนในชุมชน

โดยบทบาทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมมีกรอบปฏิบัติหน้าที่ของผู้ส่งสารในการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนประกอบด้วย การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษา หรือการรับฟังความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรม ความร่วมมือ และการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชน และมีการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมประกอบด้วย การปฏิบัติการสื่อสารด้านการร่วมพัฒนานโยบาย การร่วมกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน การร่วมปฏิบัติงาน และการร่วมประเมินผล (IAPP, 2008)

การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมมีสื่อสาร 3 คือ 1) การสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งหมายถึง การสื่อความกันระหว่างผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่ 2) การสื่อสารกลุ่ม หมายถึง การสื่อความกันกลุ่มผู้บริหารได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายก ปลัด ผู้อำนวยการกอง/ฝ่ายต่างๆ กลุ่มผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้านในตำบล กลุ่มประชาชนแต่ละหมู่บ้านในตำบล และ 3) การสื่อสารเครือข่ายซึ่งหมายถึงการสื่อความระหว่างกันของกลุ่มผู้บริหารนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายก ปลัด ผู้อำนวยการกอง/ฝ่ายต่างๆ สื่อสารกับกลุ่มผู้นำชุมชนหลายกลุ่มแต่ละหมู่บ้านในตำบล และสื่อสารกับกลุ่มประชาชนหลายกลุ่มแต่ละหมู่บ้านต่างๆ ในตำบล โดยแต่ละกลุ่มสื่อสารซึ่งกันและกันผ่านผู้นำกลุ่ม รวมตัวกันทั้งหมดเป็นเครือข่าย เพื่อการร่วมพัฒนานโยบาย การร่วมกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน การร่วมปฏิบัติงาน และการร่วมประเมินผลกิจกรรมทางการสื่อสารหลัก อาทิ จัดหมายร้องทุกข์สายบังคับบัญชา การประชุมทางไกล ประกาศ/ระเบียบ/ข้อบังคับ ลาย

ลักษณะอักษร คู่มือ/โบชัวร์/แผ่นพับ โครงการ/นิทรรศการ สันทนาการรายงานการประชุม วารสาร/ จุลสาร โลโก้/เครื่องหมาย/ภาพนิ่ง การประชุมชี้แจงประจำวัน โดยกิจกรรมทางการสื่อสารที่พบใน องค์การราชการมักเป็นกิจกรรมทางการสื่อสารที่มีลักษณะเป็นสายบังคับบัญชาในทิศทางที่จะทำให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกันส่วนใหญ่จึงมักพบ การสนทนาอย่างไม่เป็นทางการ การปรึกษาหารือ การออกคำสั่งด้วยวาจา แล้วนำไปสู่ความเป็น ลายลักษณ์อักษร ประกาศ/ระเบียบข้อบังคับ หนังสือราชการ การประชุมทางไกล ทั้งนี้ เพื่อวัตถุประสงค์ ของการสื่อสารที่ทำให้เกิดความเข้าใจในความหมายเดียวกันบนพื้นฐานของการก่อให้เกิดความรู้ เกิดทัศนคติ และการลงมือปฏิบัติร่วมกัน จึงอาจอนุมานได้ว่ากิจกรรมทางการสื่อสารเหล่านี้ จะพบใน เครื่องมือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่อยู่ในภายใต้การบริหารแบบองค์การราชการ และ กิ่งราชการ (องค์กรอิสระ) ได้เช่นเดียวกัน

แบบจำลอง SMCR ของ David K. Berlo (1960) ได้พัฒนาทฤษฎีที่ผู้ส่งจะส่งสารอย่างไร และผู้รับจะแปลความหมาย และมีการโต้ตอบสารนั้นอย่างไร ทฤษฎี SMCR ประกอบด้วย

ผู้ส่งสาร และผู้รับสาร (Sender and Receiver) ในตัวผู้ส่งสารและผู้รับสารเองก็มีองค์ประกอบ ที่สามารถช่วยให้การสื่อสารประสบความสำเร็จได้ อันได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร (Communication skill) อันประกอบด้วย การพูด การฟัง การอ่าน การเขียนและยังรวมถึงการแสดงออกทางท่าทางและกริยาต่าง เช่นการใช้สายตา การยิ้ม ท่าทางประกอบ และสัญลักษณ์ต่างการฝึกฝนทักษะการสื่อสาร และรู้จัก เลือกใช้ทักษะจะช่วยส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการสื่อสารได้ทางหนึ่ง ถัดมาก็คือทัศนคติ (Attitude) การมีที่ดีทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสาร ไม่ว่าจะป็นต่อตนเองต่อเรื่องที่ทำการสื่อสาร หรือแม้กระทั่งต่อช่องทาง และตัวผู้รับสารและในทางกลับกันทัศนคติของ

ผู้รับสารที่มีต่อองค์ประกอบต่างๆ ก็สามารถทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพได้ ในทางตรงกันข้ามหากว่ามีทัศนคติที่ไม่ดีแล้วก็จะก่อให้เกิดความล้มเหลวได้เช่นกันนอกจากนี้ความรู้ (Knowledge) ของตัวผู้ส่งสารและผู้รับสารเองก็มีผลต่อการสื่อสาร ทั้งความรู้ในเนื้อหาที่จะสื่อสารถ้าไม่รู้จริงก็ไม่ สามารถสื่อสารให้ชัดเจนหรือทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ ผู้รับสารเองหากขาดความรู้ก็ไม่สามารถทำความเข้าใจตัวสารได้ อีกด้านหนึ่งก็คือ

ความรู้ในกระบวนการสื่อสาร ถ้าไม่รู้ในส่วนนี้ก็ไม่สามารถวางแผนทำการสื่อสารให้สำเร็จได้ เช่นกัน ในด้านสุดท้ายก็คือ สถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Culture) สถานภาพ ของตัวเองในสังคมเช่นตำแหน่งหรือหน้าที่การงานจะมีส่วนกำหนดเนื้อหาและวิธีการในการสื่อสาร ด้านวัฒนธรรมความเชื่อ ค่านิยม วิถีทางในการดำเนินชีวิตก็จะมีส่วนในการกำหนดทัศนคติ ระเบียบ ความคิด ภาษาการแสดงออกในการสื่อสารด้วยเช่นกัน เช่นสังคมและวัฒนธรรมของเอเชียและยุโรป ทำให้มีรูปแบบการสื่อสารที่ต่างกัน หรือแม้กระทั่งสังคมเมืองกับสังคมชนบทก็มีความแตกต่างกัน

สาร (Message) ตัวสารก็คือ เนื้อหา ข้อมูล หรือความคิดที่ถูกถ่ายทอดไปยังผู้รับสารซึ่งก็จะมีองค์ประกอบอยู่คือ การเข้ารหัส (Code) จะเป็นกลุ่มของสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้สื่อความหมาย เนื้อหา (Content) ก็คือเนื้อหาสาระที่ถูกถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร และอีกส่วนหนึ่งก็คือ การจัดสาร (Treatment) เป็นการเรียบเรียงรหัส และเนื้อหาให้ถูกต้องเหมาะสม ได้ใจความ

ช่องทาง (Channel) ช่องทางและสื่อจะเป็นตัวเชื่อมผู้ส่งสารและผู้รับสารเข้าด้วยกันการเลือกใช้สื่อสามารถเป็นตัวลดหรือเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารได้ ในการเลือกสื่อต้องพิจารณาถึงความสามารถของสื่อในการนำสารไปสู่ประสาทสัมผัสหรือช่องทางในการรับสาร ซึ่งก็ได้แก่การเห็น การได้ยิน การสัมผัส การได้กลิ่น การลิ้มรส

3. แนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม มีนักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มีความรู้ความสามารถและทำวิจัย แต่งตำรา เกี่ยวกับเรื่องนี้มานาน ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังรายละเอียดได้แก่ 1) Arnstien (1969) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่มีบทบาทอะไรเลย ย่อมไม่ได้ผลการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุมกิจกรรมนั้นได้จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ 2) Berkley (1975) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้ 3) Erwin (1976) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง 4) Cohen & Uphoff (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร (2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ (3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน (4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ 5) United Nations (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในด้านต่างๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ 6) เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผลโดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกันการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาค

นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ถวิลวดี บุรีกุล (2561) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมที่นำมาประมวลเป็นระดับไว้ได้อย่างน่าสนใจ โดยถวิลวดี ได้ทำวิจัยเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และได้ข้อสรุปถึงกระบวนการมีส่วนร่วม ควรจะมีลำดับขั้นประกอบไปด้วย การให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน การปรึกษาหารือการวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติและการควบคุมติดตามโดยประชาชน โดยเป็นการเริ่มจากการสื่อสารทางเดียว ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียวไปจนถึงสื่อสารสองทางที่เป็นการปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน และเมื่อสื่อสารกันเข้าใจตรงกันแล้ว จึงเป็นการร่วมทำ และในที่สุดเป็นการร่วมติดตามควบคุม ซึ่งนับเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมสูงสุด ในขณะที่อภิญญา กังสนารักษ์ (2559) ได้นำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ 2) การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยากรที่จะใช้ในโครงการ 3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวก็ได้ รวมทั้งประพันธ์ สร้อยเพชร (2557) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงน่าจะประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก คือ 1) การค้นหาปัญหา และสาเหตุ 2) การวางแผนดำเนินกิจกรรม 3) การลงทุนและการปฏิบัติงาน 4) การติดตามและประเมินผล ในขณะเดียวกัน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2558) ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความลึกลงไปอีก ได้แก่ 1) การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ 2) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น 3) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม 4) การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว 5) ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ ส่วน อคิน รพีพัฒน์ (2557) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข 2) การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา 3) การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน 4) การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

จากแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ทรรศนะไว้ในเบื้องต้นที่กล่าวมา มีความหลากหลายในประเด็นมากพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม หากนำมาประมวลให้เป็นลักษณะที่เป็นระบบตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) จะเห็นว่า มีความเป็นระบบในเรื่องของประเด็นสำคัญ โดยเขาได้มีการนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการทั้งหลายมาประมวลเป็น

แนวคิดหลัก และได้จำแนก กระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้ คือ (1) ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ (2) ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงาน โครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น (3) ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็ประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย และ (4) ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

โดยสรุปกระบวนการมีส่วนร่วมในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งให้ความสนใจถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผน และดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิด ดังนี้ คือ Koufman (1949) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขณะที่ ประยูร ศรีประสารณ์ (2542) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม มีด้วยกัน 3 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ 2) ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม 3) ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล และมีความสอดคล้องกับ สุธี วรประดิษฐ์ (2553) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน และได้้นำเสนอปัจจัยที่มีส่วนในการผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยได้สรุปแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่างๆ 2) ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ 3) การได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มาของข่าวสาร ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ใ้ว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อ

พื้นฐาน ทักษะ และค่านิยมของตน มีคุณค่าสอดคล้องกับกับผลประโยชน์ของตน มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมและปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน สอดคล้องกับสิ่งที่ตนได้มาหรือหวังเอาไว้ และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะไม่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดก็ตามที่ตนเองได้มีประสบการณ์ที่เป็นอคติต่อเรื่องนั้นๆ มาแล้ว และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ย่อมขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ ขึ้นอยู่กับอุปนิสัยและจารีตประเพณี ขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะอำนวยขึ้นอยู่ กับความสามารถรวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ของบุคคลและกลุ่มบุคคลจะกระทำโดยการบีบบังคับหาได้ไม่ นอกจากนี้บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุน กระตุ้นยั่วยุและจูงใจให้เกิดขึ้น

4. แนวคิดการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชน เป็นกลไกอันสำคัญที่กำหนดทิศทาง นโยบาย แนวทางและกระบวนการในการพัฒนา เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายเบื้องต้น คือ ชุมชน (ประชาชน) ที่สุขสมบูรณ์ การพัฒนาชุมชน เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ อันประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ สภาพทั่วไปของปัญหา ความต้องการ กระบวนการแก้ไขปัญหา และผู้เกี่ยวข้องในระบบ และปัจจัยภายนอก อันได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ การพัฒนาชุมชน เป็นการบริหารจัดการชุมชน ที่มีกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งองคาพยพ อันมีองค์ประกอบ ทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาสังคม โดยท้องถิ่น เป็นองค์กรหลัก และประชาสังคมเป็นผู้รับประโยชน์ที่สุขสมบูรณ์ การพัฒนาชุมชน จึงเป็นภาระหน้าที่ของคนทุกคนที่จะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์สุขร่วมกัน (Sergio, 2020)

หลักการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มีดังนี้ คือ 1) เริ่มต้นที่ประชาชน โดยยึดจุดเดียวกับประชาชน มองโลก มองชีวิต มองปัญหา จากทัศนะของประชาชน เพื่อให้เข้าใจปัญหา ความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่นเพื่อให้เข้าถึงชีวิต จิตใจ ของประชาชน 2) ทำงานร่วมกับประชาชน โดยการคำนึงถึงการที่จำทำให้ประชาชนเข้าใจปัญหาของตนเองและของท้องถิ่น และมีกำลังใจลุกขึ้นต่อสู้กับปัญหา ช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ไขปัญหา นั้น ย่อมมีหนทางที่จะกระทำได้โดยไม่ยากหากเข้าใจปัญหาและเข้าถึงจิตในของประชาชน 3) ยึดประชาชนเป็นพระเอก โดยประชาชนต้องเป็นผู้กระทำการพัฒนาด้วยตนเองไม่ใช่เป็นผู้ถูกระทำ หรือเป็นฝ่ายรองรับข้างเดียว เพราะผลของการกระทำการพัฒนานั้น ตกอยู่ที่ประชาชน โดยตรง ท้องถิ่นโดยตรง ประชาชนเป็นผู้รับโชค หรือ เคราะห์จากการพัฒนานั้น การพัฒนาชุมชน เป็นกลไกอันสำคัญที่กำหนดทิศทาง นโยบาย แนวทางและกระบวนการในการพัฒนา เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายเบื้องต้น คือ ชุมชน (ประชาชน) ที่สุขสมบูรณ์การพัฒนาชุมชน เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้อง

กันอย่างเป็นระบบ อันประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ สภาพทั่วไปของปัญหา ความต้องการ กระบวนการแก้ไขปัญหา และผู้เกี่ยวข้องในระบบ และปัจจัยภายนอก อันได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ การพัฒนาชุมชน เป็นการบริหารจัดการชุมชนที่มีกลไกการขับเคลื่อน การพัฒนาทั้งองค์ประกอบ อันมีองค์ประกอบ ทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาสังคม โดยท้องถิ่น เป็นองค์กรหลัก และประชาสังคมเป็นผู้รับประโยชน์ที่สุขสมบูรณ์การพัฒนาชุมชน จึงเป็นภาระหน้าที่ ของคนทุกคนที่จะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์สุขร่วมกัน (Norris, 2022)

จิรพรรณ กาญจนจิตรรา (2560) กล่าวว่า การพัฒนา หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่วไป เช่น การพัฒนาชุมชน พัฒนาประเทศ คือการทำให้สิ่งเหล่านั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้นสนองความต้องการของ ประชาชนส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า “การพัฒนา” เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหว จากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่หยุดนิ่ง การพัฒนามีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ การพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว คือการทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไปโดยมุ่ง หมายถึง ลักษณะใหม่ที่เข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่าลักษณะเก่า สภาพเก่า แต่โดยธรรมชาติแล้ว การเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดปัญหาในตัวมันเอง เพียงแต่จะมีปัญหามาก หรือปัญหาน้อย ถ้าหาก ตีความหมายการพัฒนา จะสามารถตีความหมายได้ 2 นัย คือ 1. “การพัฒนา” ในความเข้าใจแบบ สมัยใหม่ หมายถึง การทำให้เจริญในด้านวัตถุ และในเชิงปริมาณ เช่น ถนนหนทาง ตึกรามบ้านช่อง ดั้งนี้ชี้วัดทางเศรษฐกิจ เป็นต้น 2. “การพัฒนา” ในแง่ของพุทธศาสนา หมายถึง การพัฒนาคนทั้งใน ด้านร่างกายและจิตใจ โดยเน้นในด้านคุณภาพชีวิตและหลักของความถูกต้องพอดี ซึ่งให้ผลประโยชน์ สูงสุด ความกลมกลืน และความเกื้อกูลแก่สรรพชีวิตโดยไม่เบียดเบียน ทำลายธรรมชาติและ สภาพแวดล้อมแนวความคิดพื้นฐานในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น สิ่งสำคัญของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ที่จะสามารถทำงานกับประชาชนได้อย่างถูกต้อง และทำให้งานมีประสิทธิภาพ อันประกอบด้วย แนวคิดพื้นฐาน ในการพัฒนาชุมชนในระดับการปฏิบัติ มีดังนี้ 1. การมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) เป็นหัวใจของงานพัฒนาชุมชน โดยยึดหลักของการมีส่วนร่วมที่ว่า ประชาชน ในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจวางแผนงาน การปฏิบัติการและร่วมบำรุงรักษา 2. การช่วยเหลือ ตนเอง (Aided Self - Help) เป็นแนวทางในการพัฒนาที่ยึดเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่ง คือ ต้องพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นพึ่งตนเองได้มากขึ้น โดยมีรัฐคอยให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ในส่วน ที่เกินขีดความสามารถของประชาชน ตามโอกาสและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม 3. ความคิดริเริ่มของ ประชาชน (Initiative) ในการทำงานกับประชาชนต้องยึดหลักการที่ว่า ความคิดริเริ่มต้องมาจากประชาชน ในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งต้องใช้วิถีแห่งประชาธิปไตย และหาโอกาสกระตุ้นให้การศึกษา ให้ประชาชน เกิดความคิด และแสดงออกซึ่งความคิดเห็นอันเป็น ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น หมู่บ้าน ตำบล

4. ความต้องการของชุมชน (Felt - Needs) การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต้องให้ประชาชน และองค์กรประชาชนคิดและตัดสินใจบนพื้นฐานความต้องการของท้องถิ่นเอง เพื่อให้เกิดความคิดที่ว่างงานเป็นของประชาชน และจะช่วยกันดูแลรักษาต่อไป 5. การศึกษาภาคชีวิต (Life - Long Education) การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นถือเป็นกระบวนการให้การศึกษาภาคชีวิตแก่ประชาชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคน พัฒนาท้องถิ่น การให้การศึกษา ต้องให้การศึกษาอย่างต่อเนื่องกันไป ครอบคลุมทั้งบุคคลยังดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนหลักการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็นความจริงแห่งชีวิต ของการพัฒนาชุมชนซึ่งยึดถือเป็นสัจธรรมคือ ความเชื่อมั่นและศรัทธาในมนุษยชาติ ว่ามนุษย์ทุกชีวิตมีคุณค่า และมีความหมาย มีศักดิ์ศรี และมีศักยภาพ กล่าวคือ มีฐานะแห่งความเป็นมนุษย์ที่ไม่ควรจะได้รับ การเหยียดหยาม ดูหมิ่น เหยียดหยามจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง มีความสามารถจากการเป็นมนุษย์ที่ควรได้รับการยอมรับและทำให้ปรากฏเป็นจริงในทางปฏิบัติจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง ดังนั้น การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่แท้จริง คือ หลักประชาชน หมายถึง

1. เริ่มต้นที่ประชาชน โดยยืนจุดเดียวกับประชาชน มองโลก มองชีวิต มองปัญหา จากทัศนคติของประชาชน เพื่อให้เข้าใจปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้เข้าถึงชีวิตจิตใจ ของประชาชน

2. ทำงานร่วมกับประชาชน โดยการคำนึงถึงการที่จำทำให้ประชาชนเข้าใจปัญหาของตนเองและของท้องถิ่น และมีกำลังใจลุกขึ้นต่อสู้กับปัญหา ช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ไขปัญหานั้น ย่อมมีหนทางที่จะกระทำได้โดยไม่ยากหากเข้าใจปัญหาและเข้าถึงจิตใจของประชาชน

3. ยึดประชาชนเป็นพระเอก โดยประชาชนต้องเป็นผู้กระทำการพัฒนาด้วยตนเองไม่ใช่เป็นผู้ถูกกระทำ หรือเป็นฝ่ายรองรับข้างเดียว เพราะผลของการกระทำการพัฒนานั้น ตกอยู่ที่ประชาชน โดยตรง ท้องถิ่นโดยตรง ประชาชนเป็นผู้รับโชค หรือ เคราะห์จกการพัฒนา นั้น มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาชุมชน จึงมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ

3.1 เพื่อทำให้มนุษย์เข้าถึงศักยภาพสูงสุดที่ธรรมชาติให้มนุษย์บรรลุถึงขีดความสามารถสูงสุดที่พึงมี

3.2 เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของมนุษย์ให้ผาสุก ให้สุขสมบูรณ์ เป้าหมายการพัฒนาชุมชน จึงอยู่ที่ การทำให้ชุมชน(ประชาชน) สุขสมบูรณ์ การทำให้ประชาชนพึ่งตนเอง ช่วยตนเองได้ในการแก้ไขปัญหาส่วนตัว และแก้ไขปัญหาส่วนรวมได้ รวมทั้งในการยังชีพตนเองหรือการมีงานทำ และยังประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นได้หลักการดำเนินงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

จากแนวคิดพื้นฐาน หลักการพัฒนาได้นำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ดังต่อไปนี้ 1. ยึดหลักความมีศักดิ์ศรี และศักยภาพของประชาชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นใช้ศักยภาพที่มีอยู่ให้มากที่สุด และต้องเชื่อมั่นว่าประชาชนนั้นมีศักยภาพที่จะใช้ความรู้ ความสามารถที่จะปรับปรุงพัฒนาตนเองได้ จึงต้องให้โอกาสประชาชนในการคิดวางแผน

เพื่อแก้ปัญหาชุมชนท้องถิ่นด้วยตัวของเขาเอง 2. ยึดหลักการพึ่งตนเองของประชาชน ยึดมั่นเป็นหลักการสำคัญว่าต้องสนับสนุนให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ โดยการสร้างพลังชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ส่วนรัฐบาลจะช่วยเหลือ สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง และช่วยเหลือในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชน 3. ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนร่วมคิด ตัดสินใจ วางแผน ปฏิบัติตามแผน และติดตามประเมินผลในกิจกรรม หรือโครงการใดๆ ที่จะทำในชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการดำเนินงาน อันเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องความเป็นเจ้าของโครงการ หรือกิจกรรม 4. ยึดหลักประชาธิปไตย ในการทำงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จะต้องเริ่มด้วยการพูดคุย ประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน คิดร่วมกัน ตัดสินใจ และทำร่วมกัน รวมถึงรับผิดชอบร่วมกัน ภายใต้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตยปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จากลำดับขั้นของกระบวนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ด้วยแนวคิดหลักการพื้นฐานการพัฒนา หลักการพัฒนาชุมชน และการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของหลายๆ ชุมชนท้องถิ่นจากอดีตถึงปัจจุบัน ทำให้หลายๆ ชุมชนเกิดการพัฒนาทั้งที่เกิดจากชุมชนเอง และความร่วมมือจากภาครัฐ ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง และประชาชนในชุมชนท้องถิ่นอยู่ดีมีสุข มีความมั่นคงในชีวิตในขณะเดียวกัน ในบางชุมชนท้องถิ่นกลับต้องพบกับปัญหาอุปสรรคต่าง ในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้ ด้วยมูลเหตุประการต่างๆ ดังนี้

1. บริบทของชุมชนเมืองหรือกึ่งเมืองอันมีความหลากหลายของระบบทางสังคมหรือกระบวนการการพัฒนาเป็นไปอย่างล่าช้า ซึ่งแตกต่างจากระบบสังคมที่มีความเป็นเอกภาพที่สามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว

2. วัฒนธรรมประชาธิปไตยที่เบงบาน ประกอบกับสื่อสารสนเทศที่ก้าวล้ำทำให้ประชาชนเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้อย่างเท่าทันกัน กลับก่อให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคม เช่น สื่อเหลือง สื่อแดง หรือหน้ากากขาว ซึ่งส่งผลต่อกระบวนการการพัฒนาในทุกๆ ระดับ รวมทั้งในระดับท้องถิ่น

3. ขาดอิสระเชิงอำนาจระหว่างราชการส่วนกลางกับท้องถิ่น อันผุดพวยงไปจากหลักการกระจายอำนาจ ที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารราชการท้องถิ่นเอง

4. ขาดกระบวนการการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ในกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมกันรับผิดชอบดั่งนั้น ท่ามกลางกระแสสังคมโลกเปลี่ยนแปลงเร็ว เพราะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สภาพสังคมไทยก็ปรับตัวและเปลี่ยนแปลงเร็วตามไปด้วย

กระบวนการการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ควรที่จะปรับตัวให้ทันยุค ทันเหตุการณ์และเปิดโลกทัศน์ ให้กว้างขึ้นในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้จัดการชุมชนหรือสังคม หมายถึง ภาคการเมืองการปกครองซึ่งเป็นผู้นำสังคม ภาคราชการ องค์กรต่างๆ จำต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิด กล่าวคือภาคการเมืองการปกครอง ต้องคิดในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาคุณภาพขีดความสามารถ มีความจริงใจ ซื่อสัตย์สุจริต โดยเอาผลประโยชน์ของ

ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ดูแลประชาชนให้ออก และรู้จักรับฟังประชาชนภาคประชาการ จะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างจากแนวตั้ง (Vertical) มาเป็นโครงสร้างแบบแนวนอนหรือแนวราบ (Horizontal) และจะต้องเปลี่ยนจากการสั่งการ คิดแทนประชาชน มาเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ให้ออกาสประชาชนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง

2. บริบทอันหลากหลาย เช่น ระบบเศรษฐกิจ การศึกษา การสาธารณสุข และสวัสดิการสังคม เป็นต้น นอกจากต้องมีความเสมอภาคทั่ว ถึง และเท่าเทียม ในเรื่องของโอกาสแล้ว ต้องมีคุณภาพด้วยระบบเศรษฐกิจ ควรเป็นเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง บนรากฐานศักยภาพแต่ละชุมชน ผลิตเพื่อบริโภคเองเป็นหลัก เหลือจึงจำหน่ายจ่ายแจกการศึกษา เน้นคุณภาพ คิดเป็น มีทักษะปฏิบัติได้จริง ทั้งทักษะอาชีพและทักษะชีวิต มีจิตวิญญาณของการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตลอดชีวิต และมีความเสมอภาค มีความเท่าเทียมในโอกาสการสาธารณสุข ที่เน้นการป้องกันและสร้างสุขภาพ นำการซ่อมสุขภาพ มีการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีคุณภาพสวัสดิการสังคม มีการกระจายให้หลากหลายมากขึ้น ไม่ใช่เพียงเรื่องของการเจ็บป่วย เรื่องการประกันชีวิตการประกันภัย เรื่องการมาปนกิจหรืออื่นใดที่มีอยู่ในสังคมไทยขณะนี้เท่านั้น และส่งเสริม สนับสนุน ให้ชุมชนท้องถิ่นจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อดูแลคนในชุมชนด้วยตนเอง

3. ประชาชนและชุมชน เวลานี้ประชาชนและชุมชนก็ต้องปรับตัวเองด้วย และเป็นโอกาสที่จะปรับตัวเองได้ เพราะทุกฝ่ายเริ่มเห็นความสำคัญและพุ่งเป้าการพัฒนาไปที่ประชาชนและชุมชนการเรียนรู้ ประชาชนและชุมชนต้องเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเอง คือ จะต้องเพิ่มทักษะและความสามารถให้ตนเอง โดยเฉพาะทักษะและความสามารถในการอาชีพความคิดพึ่งตนเองเป็นหลัก เป้าหมายชีวิตหรือเป้าหมายชุมชน การมีสุขภาพที่ดีเป็นเป้าหมายสูงสุด คือ ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนและชุมชนต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายชีวิตให้ถูกทิศทางการจัดการ จะต้องมองตนเอง (ทั้งประชาชนและชุมชน) ในเชิงบูรณาการทั้งหมด (Holistic) และมองให้ครบถ้วน มนุษย์มีความสัมพันธ์ทั้งร่างกายและจิตใจ อวัยวะทุกส่วนถ้าเกิดเหตุที่ใดก็จะกระทบทั้งหมด และมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสังคม เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทั้งระบบจะแยกส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้ เกิดเหตุที่ส่วนใดก็กระทบกระเทือนกันทั้งระบบ การจัดการจึงต้องจัดการให้ดีทุกภาคส่วนและทุกระบบ และประชาชนหรือชุมชนจะต้องจัดการด้วยตนเองเป็นหลัก

สรุป การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จะเดินหน้าหรือก้าวไปในทิศทางใด จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ ด้วยแนวคิดพื้นฐานการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น หลักการพัฒนา กระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนา โดยมีกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และ สิ่งแวดล้อม และรวมทั้งภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดการพลวัตตลอดเวลา เป็นตัวแปร

5. บทบาทหน้าที่ด้านการสื่อสาร

บทบาทด้านการสื่อสารของ อบต. มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542) แจ้งประกาศให้ชุมชนได้รับทราบนโยบายให้กับชุมชนได้รับทราบตาม หน้าที่ ดังนี้

1. อบต.จะพัฒนา 3 ด้านหลักๆ คือด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
2. มีหน้าที่ต้องทำตามมาตรา 67 ดังนี้ ประกอบด้วย ด้านสังคม/เศรษฐกิจ/วัฒนธรรม
 - 2.1 จัดให้มีและบำรุงทางน้ำและทางบก
 - 2.2 การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
 - 2.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
 - 2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - 2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
 - 2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ
 - 2.7 ค้ำครอง ดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 - 2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย
3. มีหน้าที่ที่อาจทำกิจกรรมในเขต อบต. ตามมาตรา ดังนี้
 - 3.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
 - 3.2 ให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 - 3.3 ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
 - 3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
 - 3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์
 - 3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
 - 3.7 บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ
 - 3.8 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
 - 3.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของ อบต.
 - 3.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
 - 3.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
 - 3.12 การท่องเที่ยว

3.13 การผังเมือง

บทบาทอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใดๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการของทางราชการในตำบล เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อใช้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการนี้จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ในส่วนของการบริหารงานนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดแบ่งการบริหารงาน ออกเป็น สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และส่วนต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น โดยมีพนักงานส่วนตำบลเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลชั่วคราวได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็น และในกรณีที่เป็นการชั่วคราวซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง

นอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจการนอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบล หรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อกระทำกิจการร่วมกันได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับความยินยอมจากสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และกิจการนั้นเป็นกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน อำนาจหน้าที่ตามแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้ อบต.มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตามมาตรา 16 ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มี และบำรุงรักษาทางบกทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขโรค และการก่อสร้างอื่นๆ
5. การสาธารณสุขการ
6. การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มี และบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มี และควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มี และควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่นๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่ง และการวิศวกรรมจราจร

27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

31. กิจอื่นใด ที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

บทบาทการสื่อสารเพื่องานพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในสังคม ในการคิดและลงมือปฏิบัติภารกิจต่างๆ ร่วมกัน นับตั้งแต่การสนับสนุน ให้มีการหันหน้าเข้าหากัน สื่อสารกัน รับฟังและได้ยินความคิดเห็นของกันและกันอย่างเข้าใจลึก วิเคราะห์ปัญหาและตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ของสังคมร่วมกัน อันจะส่งผลให้การไหลเวียน ข้อมูลต่างๆ ในชุมชนและสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ตลอดจนมีการสะท้อนให้สมาชิกในชุมชน และสังคมเห็นคุณค่าของตนเองและการรับผิดชอบต่อภารกิจต่างๆ ร่วมกัน ดังนั้นในการศึกษา การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาสังคม ควรมีการความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ความสำคัญของการสื่อสารเพื่องานพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วม วัตถุประสงค์ของการสื่อสารเพื่องานพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วม ระดับของการสื่อสารเพื่องานพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วม ขั้นตอนของแนวทางการสื่อสารเพื่องานพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วม แบบจำลองของการสื่อสารเพื่องานพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการสื่อสารเพื่องานพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วม

จากความสำคัญข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของ ปารีชาติ สถาปิตานนท์ (2549 : 23-25) เกี่ยวกับหลักการสำคัญของการสื่อสารเพื่องานพัฒนาสังคมแบบมีส่วนร่วม ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความหลากหลายของผู้เข้าร่วม (Various Participants) ยิ่งบุคคลมีความหลากหลาย ในด้านต่างๆ มากเท่าไร ไม่ว่าจะเป็นอายุ วรรณะ ประสบการณ์ หน้าที่การงาน เป็นต้น ความ หลากหลายดังกล่าว จะส่งผลให้เสียงของประชาชนมีความหลากหลายมากขึ้น และสะท้อนความต้องการต่างๆ ร่วมกันได้ ชัดเจนขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาต่างๆ เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม และ ในขณะเดียวกันก็ส่งผลต่อความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ อาทิความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมของตน ตลอดจนการอุทิศแรงกายแรงใจในการดำเนินการต่างๆ อย่างเต็มความสามารถใน ระดับถัดไป
2. การเข้าถึงสื่อ (Media Accessibility) โอกาสของบุคคลในการเข้าถึงสื่อหรือช่องทางการ สื่อสารต่างๆ แสดงให้เห็นว่า บุคคลมีสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกันในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารและสื่อ ประเภทต่างๆ และมักจะนำไปสู่การที่ผู้เกี่ยวข้องได้พัฒนาความรู้สึกผูกพันกับประเด็นปัญหา เกิดความตระหนักร่วม ความรู้สึก ร่วมเป็นเจ้าของ และเป็นการถ่วงดุลอำนาจกับกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ตลอดจนการเพิ่มอำนาจและความเสมอภาคให้กับประชาชน
3. ความเชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์ (Human Potential) โดยเฉพาะความเชื่อมั่น เกี่ยวกับศักยภาพของบุคคลกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะความเชื่อมั่นว่าทุกคนมีความสามารถเชิง

สติปัญญา และความสามารถในการสื่อสารจัดการวิถีชีวิตของตนอย่างอิสระ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม จะไม่ เกิดขึ้นหากบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของมนุษย์ในทางกลับกัน การสื่อสารแบบมี ส่วนร่วมจะสามารถเริ่มต้นได้อย่างดีหากบุคคลที่เกี่ยวข้องคำนึงเสมอว่าทุกคนมีสิทธิหน้าที่ในการ กำกับ ดูแล และติดตามกระบวนการตัดสินใจประเด็นสาธารณะต่างๆ อย่างใกล้ชิด ตลอดจนร่วมรับ ผลต่างๆ ที่สืบเนื่องจากการตัดสินใจนั้น 4. ความโดดเด่นของสาร (Salient Messages) ประเด็นที่ สามารถกระตุ้นให้เกิดการ สื่อสารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ประเด็นที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับวิถีชีวิต ของชุมชน (Liberative content) หรือการตอบสนองความต้องการของชุมชน หรือการเป็นประเด็นที่ ชุมชนสามารถนำเนื้อหา สาระดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้ 5. การปรึกษาหารือ (Dialogue) เป็นกระบวนการที่ ผู้เกี่ยวข้องหันหน้าเข้าหากัน พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ดำเนินการปรึกษาหารือ ร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ โดยให้ ความสำคัญกับการสื่อสารแบบสองทางในทิศทางแบบแนวระนาบ ซึ่งเปิดโอกาสให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แลกเปลี่ยนข้อมูล มุมมอง ทักษะต่างๆ อย่างสมดุล และการ ดำเนินการดังกล่าวยังตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของการเคารพความคิดของทุกฝ่าย และความเชื่อที่ว่าทุกฝ่าย ต่างมีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ ที่ลึกซึ้งต่อประเด็นปัญหาด้วยกันทั้งสิ้น 6. การสนับสนุน (Facilitation) จำเป็นต้องเกิดขึ้นภายใต้การออกแบบระบบสนับสนุน ต่างๆ และกำหนดบทบาทให้ บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วม ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีบทบาทต่างๆ โดยสามารถแบ่งบทบาท ของกลุ่มผู้สนับสนุนออกเป็น 3 กลุ่ม ใหญ่ ได้แก่กลุ่มผู้สนับสนุนในเชิงเวทีประชุมแบบเห็นหน้าเห็นตา กัน กลุ่มผู้สนับสนุนผ่านกระบวนการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และกลุ่มผู้สนับสนุนเชิง

โครงสร้างของระบบสังคม ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม สามารถก่อให้เกิด การเคลื่อนไหวความคิดไปสู่การลงมือกระทำต่างๆ ร่วมกันอย่างเต็มที่ 7. กระบวนการ เชิงประชาธิปไตย (Democratic Process) การสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญ ของกระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนอุดมการณ์การปรึกษาหารือร่วมกัน การพัฒนาความเข้าใจซึ่งกันและกัน การใช้วาทกรรม และการแสวงหาทางออกต่างๆ ร่วมกัน เป็น การกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนใน ระดับชุมชน เป็นการเพิ่มพลังอำนาจให้กับชุมชน และการฝึกฝน ให้ชุมชนเรียนรู้การจัดการและการ พึ่งตนเอง หลักการสำคัญของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมสรุปได้ว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมมี ความสำคัญกับการสนทนาโต้ตอบกัน ในลักษณะของการปรึกษาหารือกัน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกใน สังคมได้หันหน้าเข้าหากัน พูดจา เจรจกกัน เพื่อทำความเข้าใจกับข้อมูลข่าวสารและนำไปสู่การตัดสินใจ โดยคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้ 1) การเข้าถึงสื่อในมิติต่างๆ 2) การมีส่วนร่วมในการสื่อสารทุกระดับ 3) การตัดสินใจทุกเรื่องด้วยตนเอง 4) ความแตกต่างระหว่างผู้มีส่วนร่วม 5) ความเชื่อมั่นในศักยภาพของ บุคคล 6) ความสอดคล้องของเนื้อหาสาระในสารกับชุมชน 7) การสนทนาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น

ซึ่งกันและกัน 8) ระบบการสนับสนุนการมีส่วนร่วม และ 9) การสร้างประชาธิปไตยด้วยการแลกเปลี่ยนอุดมการณ์และแสวงหาทางออกร่วมกัน

การวิเคราะห์ผู้ส่งสารเพราะจะเป็นแนวทางในการ กำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ซึ่งอิทธิพลที่สำคัญของผู้ส่งสาร นั้นคือความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร (อรวรรณ ปิลันธน์ โอวาท, 2537: 83) ได้แก่ (1) บุคลิกภาพของผู้ส่งสาร ได้แก่ ความเป็นผู้นำความมีอำนาจ ลักษณะที่การแสดงออก ลักษณะนิสัย อื่นๆ เช่น ความนอบน้อม การปรับตัวเองให้เข้ากับบริบท วุฒิภาวะ ความน่าไว้วางใจ เป็นต้น (2) ความรู้และความสามารถของผู้ส่งสาร ได้แก่ ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด ความรู้เกี่ยวกับ ผู้รับสาร ความเชี่ยวชาญ ความรู้เกี่ยวกับบริบทและสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม เป็นต้น (3) คุณสมบัติในการสื่อสาร หรือเชื่อมโยงสารไปยังผู้รับสาร ได้แก่ ความสามารถในการ สื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการพูด การรับฟัง การโน้มน้าวใจ เป็นต้น (4) ความมีพลัง หมายถึง ผู้ส่งสารที่มองดูแล้วมีความชัดเจน กระตือรือร้น ความเชื่อมั่นและ ความเข้าใจในตัวผู้รับสาร (5) การมีพื้นฐานร่วมกัน หมายถึง พื้นฐานร่วมกันระหว่างแหล่งสารกับผู้รับสารในเรื่อง ของค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ ความน่าสนใจ เมื่อผู้รับสารรู้ว่าผู้ส่งสารมีพื้นฐานร่วมกันกับตน จึงสามารถ คล้อยตามได้ง่าย

6. แนวคิดทฤษฎีการโน้มน้าวใจ

การโน้มน้าวใจ หมายถึง พฤติกรรมการสื่อสารอย่างหนึ่งที่ผู้ส่งสารต้องใช้ความพยายาม เปลี่ยนความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และการกระทำของบุคคลอื่น โดยใช้กลวิธีที่เหมาะสมให้มีผลกระทบต่อ บุคคล ทั้งโดยใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษา จนเกิดการยอมรับและยอมเปลี่ยนตามที่ผู้โน้มน้าวใจประสงค์

หลักการสำคัญของการพูดโน้มน้าวใจ ได้แก่ การทำให้มนุษย์ประจักษ์ว่าถ้าเชื่อและเห็นคุณค่า หรือทำตามที่ผู้โน้มน้าวใจชี้แจงหรือชักนำแล้ว ก็จะได้รับผลที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของ ตนนั่นเอง แต่ตราบใดที่ความประจักษ์ชัดยังไม่เกิดขึ้น ก็ยังถือว่าการโน้มน้าวใจยังไม่สัมฤทธิ์ผล ดังนั้น ผู้โน้มน้าวใจควรได้ตระหนักถึงประเด็นของการนำเสนอเหตุผลเพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจ เห็นความสำคัญและ ยอมรับการโน้มน้าวใจ

กรชนก ชิตไชยสุวรรณ (2560) กล่าวว่า การโฆษณาจะทำงานได้โดยผ่านทางกระบวนการ โน้มน้าวใจ (Process of Persuasion) ดังนั้น การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ (Persuasive Communication) จึงเป็นแนวคิดหลักสำคัญในการโฆษณา ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1. การโน้มน้าวใจโดยใช้จุดจับใจทางด้านเหตุผล (Rational Appeals) เป็นการนำกระบวนการ ทศนทางด้านระบบมาใช้ ดังนั้น การทำโฆษณาจะประกอบไปด้วยสิ่งกระตุ้นที่มีแนวโน้มนำกระตุ้น ความคิดของผู้บริโภค จึงเน้นไปที่องค์ประกอบของสินค้า (Product Components) ส่วนผสมของ

สินค้า (Product Ingredients) และการอธิบายถึงคุณประโยชน์ที่มองเห็นได้ (Tangible Benefit) เช่น ปริมาณที่มากกว่า มีหลากหลายกลืน มีส่วนผสมของวิตามิน เป็นต้น หรืออธิบายการใช้ประโยชน์จากสินค้า เช่น มีวิธีใช้ง่ายกว่า ต้มเพียง 2 นาที ต้องไวไว ควิก เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เพื่อใช้เป็นเหตุผลให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้า ดังนั้นการโฆษณาจึงออกมาในรูปแบบสาริต หรือพิสูจน์ว่าสินค้าให้ประโยชน์นั้นจริงๆ “โฆษณาคือการประกอบไปด้วยการนำเสนอที่ตรงไปตรงมาในคุณสมบัติและการอ้างประโยชน์ของสินค้า” ได้จัดแบ่งประเภทของจุดจับใจที่เป็นเหตุผลไว้ดังนี้

1.1 จุดจับใจด้านความได้เปรียบคู่แข่ง (Competitive Advantage Appeals) เน้นการทำงานหรือสินค้าที่ดีกว่าของตราสินค้าอื่น

1.2 จุดจับใจที่ใช้ลักษณะเด่นของสินค้า (Feature Appeals) เน้นคุณภาพที่แตกต่างจากสินค้าอื่น เป็นการนำเสนอข้อมูล คุณสมบัติของสินค้าที่ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดี และใช้เป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจซื้อสินค้า

1.3 จุดจับใจด้านราคา (Price Appeals) เน้นการนำเสนอสินค้าราคาถูกหรือลดราคาสินค้าทำให้ผู้บริโภคตระหนักถึงคุณค่าของสินค้าเมื่อราคาต่ำลง หรือเพิ่มคุณค่าพิเศษบางอย่างลงไป เช่น สูตรใหม่ ส่วนผสมเพิ่มขึ้น แต่ขายในราคาเดิม เป็นต้น

1.4 จุดจับใจด้านความนิยม (Product/Service Popularity Appeals) เน้นสร้างความชื่นชอบสินค้าของผู้บริโภคในตลาด เป็นสินค้าอันดับหนึ่งเพื่อจูงใจผู้บริโภคว่าควรจะใช้สินค้าที่มีผู้นิยมใช้มาก หรือควรใช้สินค้าที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย

1.5 จุดจับใจเชิงข่าว (News Appeals) เน้นความใหม่ของตัวสินค้า หรือเป็นสินค้าที่เกิดขึ้นใหม่ในตลาด หรือเป็นสินค้าที่เกิดขึ้นมานานแล้วแต่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบางประการ

2. การโน้มน้าวใจโดยใช้จุดจับใจทางอารมณ์ (Emotional Appeals) เป็นการใช้กระบวนการทัศนด้านการกระตุ้นความสนใจ และด้านอารมณ์ความรู้สึก ให้ผู้บริโภคเกิดการตอบสนอง ต่อชิ้นงานโฆษณาโดยรวม โดยไม่ได้พิจารณาถึงประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับจากสินค้า ในขณะที่จุดจับใจทางอารมณ์จะเน้นไปที่การตอบสนองทางอารมณ์ที่มีความสัมพันธ์กับคุณประโยชน์ทางด้านอารมณ์ที่จะได้จากสินค้าที่โฆษณาโดยเฉพาะ

2.1 จุดจับใจด้านความกลัว/ความกังวลใจ (Fear/Anxiety Appeals) ทำได้ 2 ลักษณะคือ ลักษณะที่แสดงถึงผลเชิงลบว่าเป็นอันตรายต่อร่างกายถ้าไม่ใช้สินค้าที่โฆษณาหรือใช้สินค้าที่ไม่เหมาะสม และลักษณะที่แสดงถึงผลเชิงลบในการยอมรับของผู้อื่นในสังคม เช่น การไม่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อนเมื่อไม่ใช้สินค้า

2.2 จุดจับใจด้านเพศ (Sex Appeals) เน้นความสนใจโดยใช้ความมีเสน่ห์ต่อเพศตรงข้าม

2.3 จุดจับใจด้านอารมณ์ขัน (Humor Appeals) เน้นอารมณ์หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสินค้าเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจและจดจำสินค้าได้

2.4 จุดจับใจด้านความอบอุ่น (warmth Appeals) ความอบอุ่นในงานโฆษณาหมายถึง อารมณ์อันอ่อนโยนรวมถึงการตอบสนองทางกายภาพ เป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อมีความรัก ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ฉันเพื่อน ก่อให้เกิดอารมณ์ด้านความรัก ความสุขภาคภูมิใจ การยอมรับ หรือความสนุกสนาน

2.5 จุดจับใจด้านความเป็นตัวเอง (Ego Appeals) เน้นรูปร่างหน้าตา ความฉลาด หรือบุคลิกภาพที่ดีของผู้บริโภคเมื่อใช้สินค้าที่โฆษณา

2.6 จุดจับใจด้านประสาทสัมผัส (Sensory Appeals) เน้นที่ประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ รสชาติ สัมผัส การมองเห็น กลิ่น และการได้ยิน

2.7 จุดจับใจโดยใช้ดาราศาสตร์ (Star Appeals) เป็นได้ทั้งอารมณ์และเหตุผลขึ้นอยู่กับข่าวสารที่ต้องการนำเสนอว่าจะให้ดาราทูตอะไร อย่างไร จุดจับใจนี้อยู่บนสมมติฐานที่ว่าคนมักจะมีแนวโน้มมองตนเองเป็นแบบดาราที่ตนหลงใหล และรูปลักษณ์ของดารามีอิทธิพลต่อการจูงใจผู้บริโภคค่อนข้างมาก

หลักในการเขียนข้อความให้น่าสนใจ

1. การวิเคราะห์ผู้อ่าน ผู้เขียนจะต้องวิเคราะห์ผู้อ่านว่า มีลักษณะอย่างไร เช่น เพศ วัย การศึกษา อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม และค่านิยม เป็นต้น การวิเคราะห์ผู้อ่านจะช่วยให้ผู้เขียนสามารถกำหนด เนื้อหาและกลวิธีการนำเสนอได้อย่างเหมาะสม

2. การใช้หลักจิตวิทยา ผู้เขียนจะต้องอาศัยหลักจิตวิทยาในการเขียนให้น่าสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้เขียนต้องทำความเข้าใจธรรมชาติ ความสนใจ และความต้องการของผู้อ่านว่าน่าจะเป็นไปในทิศทางใด แล้วจึงนำมาเป็นประโยชน์ในการเขียนให้น่าสนใจต่อไป

3. การให้เหตุผล ผู้เขียนต้องพยายามหาเหตุผลมาสนับสนุนความคิดเห็นของตนเหตุผลที่นำมาอ้างนั้นควรน่าเชื่อถือ มีน้ำหนักเพียงพอ และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเชื่อถือและยอมรับ ตลอดจนมีปฏิกิริยาตอบสนองความต้องการของผู้เขียน

4. การใช้ภาษา ภาษาที่ใช้ในการเขียนให้น่าสนใจควรเป็นภาษาที่เร้าอารมณ์และความรู้สึกของผู้อ่าน ดังนั้นผู้เขียนจึงต้องมีศิลปะในการใช้ภาษา คือ รู้จักเลือกสรรถ้อยคำที่สื่อความหมายได้ชัดเจน ก่อให้เกิดภาพ และกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่าน

ปรัชญา ทีฆะกุล. (2564) ได้ศึกษาพบว่า กลวิธีการใช้ภาษาสุภาพด้านบวกมากกว่าด้านลบ โดยพบกลวิธีการใช้ภาษาด้านบวก 7 วิธี และกลวิธีการใช้ภาษาด้านลบ 5 วิธี ปัจจัยสร้างสังคมที่สามารถอธิบายความแตกต่างในการใช้ภาษาสุภาพด้านบวกและด้านลบ ได้แก่ ปัจจัยความห่างทางด้านสังคม อำนาจ และวัฒนธรรม ด้านการสร้างแรงจูงใจพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้แรงจูงใจที่ไม่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนเสมอไปทั้งนี้ดูตามความเหมาะสมของสถานการณ์เป็นสำคัญ

วัฒนา แซ่มวงษ์ และคณะ. (2561) ได้ศึกษาพบว่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในวาทกรรมโฆษณา แบ่งเป็น 2 กลวิธีหลักๆ ได้แก่ (1) กลวิธีทางอรรถศาสตร์ ประกอบด้วย การใช้คำกริยาแสดงสภาพความ

งานการใช้คำพื้มน้ำหนักขยายคำกริยาดังกล่าว ซึ่งแบ่งเป็น คำพื้มน้ำหนักแสดงระดับ และคำพื้มน้ำหนักแสดงลักษณะ และการใช้คำปฏิเสธลักษณะที่ไม่สวยงามตามทัศนคติของโฆษณา และ (2) กลวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์และปริจเฉท ประกอบด้วย การใช้ภาพพจน์ที่มีกลวิธีย่อย คือ อุปลักษณ์ อุปมา และอุปพจน์ การกล่าวอ้าง ซึ่งแบ่งเป็นการกล่าวอ้างที่เป็นข้อเท็จจริง และการกล่าวอ้างที่เป็นข้อคิดเห็น การใช้คำถามวาทศิลป์

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มณี วิเศษพานิช (2561) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการสื่อสารในองค์กรส่วนมาก ช่องทางการสื่อสารที่ไม่เพียงพอข้อมูลข่าวสารที่ส่งไปยังพนักงานในทุกระดับควรมีการเพิ่มช่องทางการสื่อสารให้มากกว่าเดิม เช่น ประกาศเสียงตามสาย เพิ่มบอร์ด ประชาสัมพันธ์ และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ไปพร้อมๆ กัน นอกจากนี้ยังพบอุปสรรคการสื่อสารไม่เพียงพอต่อการใช้งาน สำหรับสื่อสารภายในองค์กร และพนักงานมีความต้องการให้เพิ่มการสื่อสารสังคมออนไลน์ Facebook fan page และ Line group ทางกรของบริษัท เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้มากขึ้นในการสื่อสารภายในองค์กร จากการศึกษาสภาพการสื่อสารภายในองค์กร ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ที่พนักงานจะได้รับนั้นมาจาก ผู้บริหารระดับกลางที่มีการถ่ายทอด วัตถุประสงค์และนโยบายต่างๆ รวมถึงการ สั่งการ และมอบหมาย หน้าที่ความรับผิดชอบ ต่างๆ ไปยังพนักงานภายใต้บังคับบัญชาของตนเอง โดยอาจจะมีการสื่อสารลงมาตามลำดับชั้นของการบริหาร โครงสร้างองค์กร โดยมีช่องทางการสื่อสารภายในองค์กร ที่หลากหลายขึ้นอยู่กับกิจกรรมการสื่อสารในรูปแบบที่ แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ ขึ้นอยู่กับการประเมินสถานการณ์ และการพิจารณาของผู้บังคับบัญชาว่าจะเลือกใช้ ช่องทางการสื่อสารใด ซึ่งวิธีการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์จากผู้บังคับบัญชาไปยังพนักงานใต้บังคับบัญชา เป็นวิธีการ ที่นิยมใช้และได้ผลมากที่สุด และ การสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยี แอปพลิเคชัน “Line” เริ่มเข้ามามีบทบาทในการสื่อสารภายในองค์กรเช่นกัน เนื่องจากมีความรวดเร็ว สามารถกระจายข่าวสารให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา หลายคนได้ในเวลา เดียวกัน รวมถึงมีลายลักษณ์อักษรที่สามารถใช้อ้างอิงได้ในอนาคต และผลกระทบจากการสื่อสาร (Feedback) หากมี การส่งข้อมูล ข่าวสารต่างๆ โดยที่ผู้รับสาร ที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ ข้อความของสาร (Message) หรือข้อมูลข่าวสาร นั้นแล้ว ทำให้ส่งผลกระทบให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ที่ ต้องการสื่อสารไปยังไปพนักงาน หรือ ผู้รับสาร โดยพนักงานมีทัศนคติการสื่อสาร มองที่ภาพของประสิทธิภาพการสื่อสารเป็นสำคัญด้วย และการนำ เทคโนโลยีการสื่อสาร (Technology) ที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุดที่พนักงาน ต้องการให้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารนั้น คือ แอปพลิเคชัน Facebook fan page เป็นของ บริษัท และรองลงมา คือ แอปพลิเคชัน Line Official

หรือ Line Group เป็นของบริษัท ที่พนักงานมีความต้องการให้นำมาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการสื่อสารภายในองค์กร ซึ่งในปัจจุบัน องค์กรของเรายังไม่มีเปิดให้ใช้เทคโนโลยีสังคมออนไลน์ อย่างเป็นทางการที่เป็นทางการของบริษัท

ธนิศร ยืนยง (2561) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดนครนายก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2) การพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในจังหวัดนครนายก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนให้มีความเข้มแข็ง พัฒนาและส่งเสริมความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพให้สังคมมีความสงบสุข อยู่ในระดับมาก การส่งเสริมการบริการทางการแพทย์ศูนย์สุขภาพแบบองค์รวม อยู่ในระดับมาก และการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก สินค้า บริการ อยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ และ 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาท้องถิ่น ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับผลประโยชน์ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น เป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 84.40

สุนิสา ฮวบกอง (2561) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตัดสินใจและกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ด้านการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของประชาชน ด้านการลงทุนและปฏิบัติงาน และด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และการพัฒนาท้องถิ่นผลการวิจัยโดยภาพรวม อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านโครงสร้างพื้นฐานและผังเมือง ด้านเศรษฐกิจและการคลัง ด้านสังคมและการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ด้านการเมืองการบริหารและด้านสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรมนุษย์ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขาม อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ด้านคือ ด้านสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรมนุษย์ และประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 ด้าน คือ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของประชาชน ด้านสังคมและการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสาธารณสุข สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรมนุษย์ และประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจและการคลัง และประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 จำนวน 7 ด้านคือ ด้านการตัดสินใจและกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของประชาชน ด้านการเมืองการบริหารและด้านสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรมนุษย์ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

สิทธิธัชชท์ วารุณสหรัชภณ (2562) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่า ประชาชนต้องการเสนอแนะการทำงานของ อบต. และร้องทุกข์เรื่องราวต่างๆ ได้หลากหลายช่องทาง ในขณะที่เดียวกันต้องการให้ อบต. ชี้แจงผลการร้องทุกข์ ชี้แจงการใช้งบประมาณผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของ อบต. ให้มากขึ้นและประชาชนต้องการให้ อบต. เป็นผู้ทำหน้าที่ประสานงานกลุ่มประชาชน เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางวางแผนพัฒนา อบต. เพื่อประโยชน์ด้านความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชน ควรเปิดโอกาสเข้ามาร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนา อบต. และการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างคุ้มค่าและสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นให้มากที่สุด

เอกกร มีสุขและคณะ (2563) ได้วิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการสื่อสาร ด้านรูปแบบการนำเสนอ ไม่ได้คุณภาพมาตรฐาน เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคการผลิตและการเผยแพร่ ด้านเนื้อหาการสื่อสาร ไม่มีประเด็นเนื้อหาที่ครบตามวิสัยทัศน์ นโยบาย โครงการ และผลงานที่โดดเด่น และด้านการจัดการการสื่อสาร ขาดระบบการบริหารข่าวสาร ระบบการติดตามประเมินผล ขาดโครงสร้างงานและผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ความต้องการการสื่อสาร ด้านรูปแบบการนำเสนอที่ถูกตามหลักวิชาการ ที่ตอบสนองต่อผู้รับสาร การนำเสนอที่หลากหลาย และชวนติดตาม ส่วนด้านประเด็นเนื้อหาคือ ผลการดำเนินงานที่ประสบ ความสำเร็จในทุกมิติ การแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อน และกิจกรรมผลงานขององค์กร และแนวทางการ พัฒนาการสื่อสาร ด้านรูปแบบการนำเสนอ ต้องมีคุณภาพมาตรฐานทั้งด้านภาพและเสียง สื่อความหมาย ตรงไปตรงมา กระชับ ความน่าสนใจ ด้านเนื้อหาการสื่อสาร ต้องเสนอเกี่ยวกับนโยบาย โครงการ ผลงานที่โดดเด่น ด้านการมีส่วนร่วมต้องสร้างกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วม ด้านทักษะการสื่อสารต้องมีการพัฒนาศักยภาพการผลิตสื่อ เทคนิคการมีส่วนร่วมในการใช้

เฟซบุ๊ก และด้านการจัดการการสื่อสารต้องจัด วางระบบการไหลเวียนของข่าวสาร การประเมินผล มาตรฐานการปฏิบัติงาน และกำหนดโครงสร้างงาน การสื่อสารผลการดำเนินงาน

มยุรินทร์ มากคง สภาภรณ์ ศรีติ และวิทยากร ท่อแก้ว (2563) ศึกษาการสื่อสารเพื่อ สร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหน้าเสี่ยคลองสี่วาพาสวัสดิ์ จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า 1) บริบทการสื่อสาร ได้แก่ การประชุมหมู่บ้าน สภากาแพ โทรศัพท เสียงตามสาย สื่อมวลชน การเคาะ ประตูบ้าน ปากต่อปาก และสื่อสังคมออนไลน์ คือ ไลน์รักษคลองสี่วาพาสวัสดิ์ 2) กระบวนการสื่อสารเพื่อ สร้างการมีส่วนร่วม ดังนี้ ผู้ส่งสาร คือ ประชาชนที่สะท้อนปัญหา และภาครัฐที่ขับเคลื่อนแนวทางการ แก้ไข ผู้รับสาร คือ ภาครัฐที่รับทราบปัญหาพร้อมหารือแนวทางแก้ไข และภาคประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ กิจกรรม ผ่านช่องทางประชาสัมพันธ์ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ หอกระจายข่าว สื่อสังคมออนไลน์ ผลทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติเชิงบวกและมีการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยจิตอาสา 3) แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม แบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ภาครัฐ โดยจัดสัมมนายกระดับความรู้ความสามารถด้านการจัดการปัญหา และภาคประชาชน จัดอบรมให้ความรู้สร้างเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหา ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะทำงาน แก้ปัญหาทุกขั้นตอน การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ทำให้เห็นประโยชน์การเข้าร่วมกิจกรรมและ ด้านการจัดการ รวมทั้งการตั้งคณะทำงานโดยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานการขับเคลื่อนแนว ทางผ่านกิจกรรมและการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง

Akhtar (2017) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทประเทศที่ กำลังพัฒนา ณ ประเทศฟิลิปปินส์ พบว่า สาเหตุสำคัญยิ่งประการหนึ่งของความล้มเหลวของโครงการ พัฒนาชนบทในประเทศกำลังพัฒนาคือ ประชาชนชนบทไม่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา จึงทำให้เกิด ความสำนึกในการเป็นเจ้าของโครงการน้อย และยังผลให้เกิดปัญหาขาดการบำรุงรักษาหลังโครงการ เสร็จสิ้น

Ben-Ayed, Morched (2018) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการพัฒนาชนบท ณ ประเทศตูนิเซีย การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยปัจจัยที่มี ผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบทในแถบตะวันตก เฉียงเหนือใน ประเทศตูนิเซีย ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน 2รูปแบบ ได้แก่ แนวสายกลางและแนวแบบสุดขั้ว กรอบแนวคิดในการวิจัยคั้งนี้ไม่ได้ศึกษาเฉพาะสาเหตุที่ทำให้ ประชาชนมีส่วนร่วมเท่านั้น ยังศึกษาถึงสาเหตุที่ประชาชนยกเลิกการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาอีกด้วย ระเบียบวิธีวิจัย ได้แก่ การเก็บข้อมูล (Collect data) การสังเกตการณ์มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์สด และ การศึกษาเอกสารทางประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยได้ใช้เวลาศึกษาในสำนักงานใหญ่จำนวน 2 สัปดาห์ จากนั้น จึงทำการศึกษาในเมืองอูเอดซีน (Oued Zeen) ซึ่งเป็นเมืองตะวันตกเฉียงเหนือของตูนิเซีย เป็นเวลา 2 เดือนครึ่ง บทสรุปที่ได้คือ ผู้ที่ได้รับประโยชน์ ได้แก่ ชาวนาซึ่งมีฐานะร่ำรวย โครงการพัฒนาทาง

ตะวันตกเฉียงเหนือไม่ทำให้เกิดผลเสีย ขณะเดียวกันก็ไม่ได้มีประโยชน์ต่อพวกเขา ผู้ทำงานในโครงการทางตะวันตกเฉียงเหนือ เป็นผู้วางแผนและดำเนินกิจกรรมต่างๆ เจ้าหน้าที่ในสำนักงานพัฒนาชนบทเมืองซิลโว (Sylvo) คิดว่าตนเองเป็นชนชั้นนำและมักประเมินความรู้และทักษะในการพัฒนาของประชาชนตลอดจนความสามารถในการตัดสินใจต่ำเกินไป

Changrea & Biggins (2018) พบว่า มีกระบวนการสื่อสาร (SMCR) คือ ผู้นำชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร (S) หลักโดยมีเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐร่วมด้วยในสถานการณ์ที่ชุมชนต้องการความน่าเชื่อถือด้านวิชาการ ถ่ายทอดเนื้อหาสาร (M) ในประเด็นที่สอดคล้องกับปัญหาทรัพยากรของชุมชน ใช้สื่อบุคคลโดยเน้นช่องทาง (C) การประชุมประชาคมเป็นช่องทางหลัก ได้แก่ การประชุมประชาคมระดับหมู่บ้านและระดับตำบลควบคู่กัน ถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร (R) คือประชาชนในชุมชนชุมชนทำปุ๋ย-อ่าวทำเลน จังหวัดกระบี่ โดยชุมชนเน้นการสื่อสารกลุ่มที่เป็นการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนและกลุ่มแกนนำชุมชน ตลอดจนการสื่อสารสาธารณะที่เป็นการสื่อสารร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชน กลุ่มแกนนำชุมชนและประชาชนในชุมชน มีการสลับบทบาทระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสารอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารเกิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมทั้งในด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร การรับฟัง การแสดงความคิดเห็น การร่วมปฏิบัติงานและการเสริมสร้างพลังอำนาจการตัดสินใจให้กับประชาชน

Deborjago & Lanui (2020) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ด้านการร้องเรียนให้มีได้หลากหลายช่องทาง และให้ชี้แจงผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของ อบต. ให้มากขึ้น และต้องการให้ อบต. ทำหน้าที่ประสานงานกลุ่มประชาชนเพื่อให้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามแผนพัฒนาของ อบต. เพื่อการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

Makkong, Sridee & Thokaew (2022) พบว่า แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม แบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ภาครัฐ โดยจัดสัมมนากระดับความรู้ความสามารถด้านการจัดการปัญหา และภาคประชาชน จัดอบรมให้ความรู้สร้างเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหาให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานแก้ปัญหาทุกขั้นตอน การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ทำให้เห็นประโยชน์การเข้าร่วมกิจกรรมและด้านการจัดการ รวมทั้งการตั้งคณะทำงานโดยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานการขับเคลื่อนแนวทาง ผ่านกิจกรรมและการณรงค์อย่างต่อเนื่อง

จากการทบทวนวรรณกรรม และแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ซึ่งกล่าวมาข้างต้นได้ช่วยในการท้าวิจัยการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อีกทั้งช่วยในการวิเคราะห์ประเด็นการศึกษาต่างๆ ดังนี้

โดยทั่วไปการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ อาจแบ่งตามลักษณะงานกว้างๆ ได้ 2 ประเภท คือ การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ภายใน (Internal Public Relations) และการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ภายนอก (External Public Relations) ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย และช่องทางสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้ การประชาสัมพันธ์มีเป้าหมายเพื่อสร้างความนิยมให้เกิดขึ้นกับสาธารณชน เพื่อปกป้องและรักษาชื่อเสียงองค์กร รวมถึงเพื่อสร้างความสัมพันธ์ภายในหน่วยงานด้วย ทั้งนี้ การประชาสัมพันธ์ที่ดีควรดำเนินการทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร โดยภายในองค์กรเช่น กลุ่มพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในองค์กร และภายนอกองค์กร ได้แก่ กลุ่มผู้รับบริการของหน่วยงาน กลุ่มนักวิชาการ ประชาชนทั่วไป

การสื่อสารประชาสัมพันธ์ภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งสำคัญท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางการบริหารที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แม้กระทั่งในองค์กรภาครัฐที่ต้องแข่งขันกับตัวเองเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน สามารถส่งต่อนวัตกรรมหรือบริการที่ดีที่สุดให้กับประชาชน ดังนั้น การสื่อสารภายในจึงเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารหรือผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขององค์กร เพื่อช่วยให้พนักงานยอมรับการเปลี่ยนแปลงและทิศทางใหม่ ตลอดจนจัดการกับความหลากหลายภายในองค์กรให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันยิ่งขึ้น

ประสิทธิภาพของการสื่อสารประชาสัมพันธ์ภายในองค์กรยังมีผลกระทบต่อการสื่อสารภายนอกด้วย เพราะการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพจะทำให้การสื่อสารกับกลุ่มลูกค้าหรือผู้รับบริการ และกลุ่มบุคคลภายนอกมีผลดีไปด้วย ทั้งนี้ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ภายในองค์กร คือ การสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มบุคคลภายในองค์กรเอง ให้มีความรักใคร่กลมเกลียว สามัคคี รวมทั้งเสริมสร้างขวัญกำลังใจ สร้างความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน หากมีการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ บุคลากรรับทราบนโยบาย ข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่างๆ ขององค์กรหรือมีพื้นที่ให้แสดงออกทางความคิด ก็จะช่วยขจัดปัญหาต่างๆ อันอาจเกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนให้ลดลงได้ นอกจากนี้ ยังทำให้ฝ่ายบริหารมองเห็นความเป็นไปและความคิดเห็นของคนในองค์กรที่สะท้อนกลับมา และนำไปพัฒนาองค์กรให้เดินหน้าไปได้อย่างถูกต้อง เพื่อความก้าวหน้าและภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร กลยุทธ์การสร้างสาร หมายถึง การวางแผนในการจัดการสารเพื่อส่งไปยังผู้รับสารให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของการสื่อสารที่วางไว้ ซึ่งกลยุทธ์การสร้างนี้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ เนื้อหาสาร และวิธีการนำ เสนอสาร กลยุทธ์การกำหนดเนื้อหาสาร การกำหนดเนื้อหาสารเพื่อส่งไปยังผู้รับสารเป้าหมาย ผู้สร้างสารควรพิจารณาประเด็นต่างๆ ดังนี้ (วิระชัย ตั้งสกุล, 2549: 282) (1) คุณภาพของเนื้อหา การสร้างสารต้องคำนึงถึง เนื้อหาสารที่สื่อออกไปว่ามีคุณค่า มีความเกี่ยวพัน และความสำคัญต่อผู้รับสารหรือไม่ (2) ความน่าสนใจต่อผู้รับสาร ผู้รับสารต้องเลือกสร้างสารที่ตรงกับความสนใจของผู้รับสาร โดยต้องมีความเข้าใจต่อผู้รับสารว่ามีความรู้สึกหรือ

ความต้องการอย่างไร (3) ขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องการสื่อสาร สารที่สื่อออกไปนั้นจะมีเนื้อหามากน้อยเพียงใด ครอบคลุมประเด็นใดบ้าง (4) ความเกี่ยวข้องกับความคิด สารที่สามารถเข้าถึงผู้รับสารได้ดีต้องมีความเกี่ยวข้องหรือ อยู่ในความสนใจของผู้รับสาร และมีผลกระทบต่อผู้รับสาร (5) จากความลึกของสาร เป็นการกำหนดว่าจะให้รายละเอียดกับผู้รับสารมากน้อยแค่ไหน สารนั้นมีความยากง่ายขนาดไหน เรื่องของพื้นที่ (space) และเวลา (time)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย 2) เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 3 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. เครื่องมือการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

3. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของจังหวัดเชียงรายโดยตรง เลือกแบบเจาะจง รวมจำนวน 27 คน ได้แก่ (1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายก ปลัด ผู้อำนวยการกอง/ฝ่ายต่างๆ โดยคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 4 แห่งๆ ละ 4 คน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเวียง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองใน องค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อดำ และองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์หลวง รวมจำนวน 16 คน (2) ผู้นำชุมชนซึ่งเป็นผู้รับสาร จำนวน 4 แห่งๆ ละ 2 คน รวมจำนวน 8 คน (3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสื่อสารและพัฒนาชุมชน สังกัดสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวนทั้งหมด 3 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ซึ่งเครื่องมือประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ส่วนที่ 2 บทบาทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษาหรือการรับฟังความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรม ความร่วมมือ และการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชน

ส่วนที่ 3 สภาพปัญหาในการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ปัญหาเกี่ยวข้องกับกระบวนการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร ช่องทาง ผู้รับสารและผลการสื่อสาร ในรูปแบบการสื่อสารด้านการร่วมพัฒนานโยบาย การร่วมกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน การร่วมปฏิบัติงาน และการร่วมประเมินผล

ส่วนที่ 4 รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด ประกอบด้วย การร่วมพัฒนานโยบาย การร่วมกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน การร่วมปฏิบัติงาน และการร่วมประเมินผล

ส่วนที่ 5 แนวทางการใช้ประโยชน์รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายด้านการใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย และการใช้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เนื่องจากอยู่ในช่วงของการระบาดโรคโควิด ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยผู้วิจัยได้ทำการนัดหมายล่วงหน้าเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวัตถุประสงค์และยึดหลักจริยธรรมในการวิจัยในคน ระหว่างการสัมภาษณ์ได้มีการขออนุญาตบันทึกเสียงและจดบันทึก พร้อมทั้งแจ้งข้อตกลงของการสัมภาษณ์ ระหว่างการสัมภาษณ์หากผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกไม่สบายใจ ท่านมีสิทธิ์เลือกที่จะไม่ตอบหรือหยุดการให้สัมภาษณ์ก็ได้ หรือเลือกที่จะไม่ตอบคำถามก็ได้

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุปตามประเด็นที่ศึกษา โดยตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไป จัดหมวดหมู่ และสร้างข้อสรุปเชิงพรรณนา

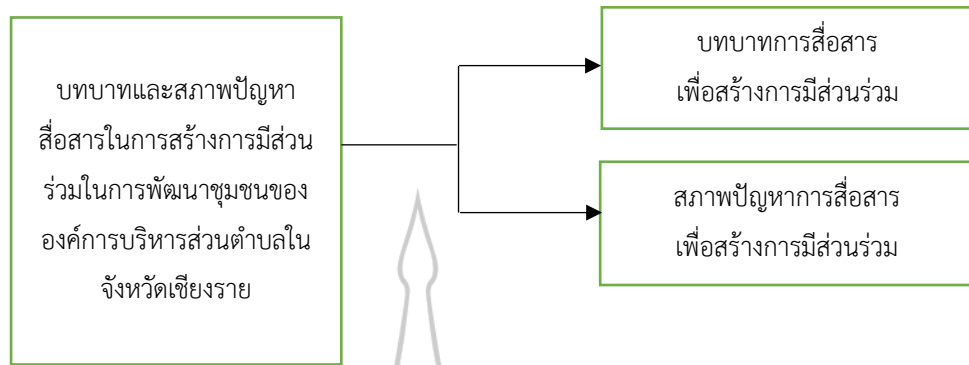
บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย 2) รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย และ 3) แนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย โดยบทที่ 4 ว่าด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) ผลการศึกษาบทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย 2) ผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย และ 3) ผลการศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสาร เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

ในการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย โดยศึกษาประเด็นต่างๆ ดังนี้ คือ 1) บทบาทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย และ 2) สภาพปัญหาการสื่อสารการสื่อสารการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้สรุปดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 กรอบการนำเสนอผลการศึกษเกี่ยวกับบทบาทและสภาพปัญหาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

1.1 บทบาทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษา พบว่า บทบาทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย มี 3 ประการ รายละเอียดดังนี้

1.1.1 การให้ความรู้

ผลการศึกษา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการสร้างความรู้ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบล และรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ ประชาชนเกิดการเรียนรู้สิทธิของตนเอง สามารถใช้สิทธิในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ เช่น ข้อมูลข่าวสารจากป้ายประกาศ จดหมายข่าว แผ่นพับ เสียงตามสาย วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสังคมออนไลน์ การประชุมประชาคมเป็นต้น รวมถึงการประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับมาตรการและนโยบายต่างๆ เช่น มาตรการป้องกันโควิด-19 การเลือกตั้ง การจัดเก็บภาษี การจัดซื้อจัดจ้าง การเงินและการบัญชีของ อบต. รายงานผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น

โดยบทบาทการให้ข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญต่อ อบต. เนื่องจาก อบต. มีบทบาทหน้าที่ในการรายงานเหตุการณ์ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบ โดยเริ่มจากการแสวงหาเหตุการณ์ ข้อเท็จจริงที่เชื่อว่าประชาชนจะให้ความสนใจ แล้วนำมารวบรวม คัดเลือก และนำออกเผยแพร่สู่ประชาชน อีกทั้งมีการกำหนดพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อผูกพันโดยตรงต่อการดำเนินงานกิจการต่างๆ ในหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายบัญญัติ จึงเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องตื่นตัวอย่าง

เต็มที่ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ และยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลางที่สำคัญ ทำให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี มีระบบข้อมูลที่ช่วยการทำงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้บริการต่าง รวดเร็ว เป็นธรรม ถูกต้อง

โดย อบต. ใช้บทบาทการให้ข้อมูลข่าวสารตามหลักจิตสาธารณะคือ การมีจิตสำนึกที่ดีมีอุดมการณ์ปรารถนาสร้างประโยชน์เพื่อสังคมและประชาชน รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งจะแสดงออกมาควบคู่กับการกระทำ ความรู้สึกมีจิตสาธารณะเป็นปัจจัยภายในที่ฝังลึกของแต่ละบุคคล ถือเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในระดับบุคคลของแต่ละคนที่มีผลต่อการเกิดจิตสาธารณะ ซึ่งปัจจัยด้านนี้จะซ่อนอยู่ภายในและทำให้บุคคลหนึ่งแตกต่างไปจากอีกบุคคลหนึ่ง ได้แก่ ความคิดเห็น การรับรู้ทัศนคติซึ่งปัจจัยภายในตัวมนุษย์เหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการคิดวิเคราะห์หรือการตีความของแต่ละบุคคลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าและความดี ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติตนเอง การสร้างพัฒนาจิตสาธารณะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการนั้นจะต้องปลูกฝัง การฝึกแนวคิดใหม่ๆ ตามตัวอย่างที่ดีงาม การเรียนรู้ความจริงและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่มีผลเชื่อมโยงต่อประชาชนดังที่กฎหมายบัญญัติเจตนารมณ์ไว้ ปัจจัยเหล่านี้จะค่อยๆ โน้มนำให้เกิดจิตสำนึกที่ถูกต้อง และผลอันนี้ก็จะเสริมสร้างผลิตภาพในการให้บริการข้อมูลข่าวสารและเปิดใจยอมรับสาธารณะชนมากยิ่งขึ้น

จากบทบาทการให้ข้อมูลข่าวสารของ อบต. ข้างต้น ประชาชนในพื้นที่ได้รับความรู้ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารของ อบต. เกิดการเรียนรู้สิทธิของตนเอง และสามารถใช้สิทธิในการมีส่วนร่วมบริหารกิจการของ อบต. ได้ รวมถึงทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมวางแผนพัฒนา ร่วมตัดสินใจ และสามารถติดตามผลการทำงานของ อบต. ได้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้โดยตรง สามารถแสดงความคิดเห็นของตนและสะท้อนความต้องการของตนและชุมชนจากข้อมูลที่ต้องการ ประชาชนสามารถตรวจสอบ

1.1.2 การรับฟังความคิดเห็น

ผลการศึกษา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจด้วยวิธีต่างๆ เช่น การจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ของ อบต. การประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การรับและตอบสนองเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ของประชาชน การจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ของ อบต. เป็นต้น

โดยบทบาทการให้คำปรึกษาหรือการรับฟังความคิดเห็นมีความสำคัญต่อ อบต. เนื่องจาก อบต. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ใกล้ชิดประชาชนในพื้นที่มากที่สุด การแก้ปัญหาต่างๆ ของชุมชนจำเป็นต้องอาศัยการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเป็นหลักสำคัญ โดยในการรับฟัง

ความคิดเห็นของประชาชน อนาคตต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของ อนาคต. และรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้น ตลอดจนความเดือดร้อนหรือความ เสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนด้วย

โดย อนาคต. ใช้บทบาทการให้คำปรึกษาหรือการรับฟังความคิดเห็นตามหลักการ ประชาพิจารณ์ โดยรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องที่มีผลกระทบต่อชีวิตของประชาชนทุกคน การทำประชาพิจารณ์ควรจัดให้ได้รับความเห็นจากประชาชนทุกหมู่เหล่า และทำในวงกว้างเพื่อให้ ได้ข้อสรุปที่สะท้อนความคิดเห็นจากประชาชนอย่างแท้จริง ก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวกับ สิ่งที่มีผลต่อประชาชนจำนวนมาก เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในปัญหาสำคัญของ ชาติที่มีข้อให้เกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงได้มีโอกาสรับทราบข้อมูลโดย ละเอียด แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลต่อโครงการหรือนโยบายนั้น ไม่ว่าจะเห็น ด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม

ประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากบทบาทดังกล่าวคือ ปัญหาต่างๆ ของประชาชนใน ท้องถิ่นได้รับการแก้ไขตรงตามสภาพความเป็นจริง ร่วมกันหาทางออกของปัญหาระหว่าง อนาคต. และ ประชาชน มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำความเข้าใจ และตัดสินใจเลือกแนวทางที่ถูกต้อง และเหมาะสม

1.1.3 การประสานงานและมอบอำนาจการตัดสินใจ

ผลการศึกษา พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย เป็นหน่วยงาน ภาครัฐที่มีบทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะ แนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความ ต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือก เช่น การประชุมเพื่อพิจารณาประเด็น นโยบายสาธารณะ การทำประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบายใน แผนพัฒนาตำบล เป็นต้น อีกทั้งประชาชนเป็นผู้แทนสาธารณะที่เป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอน ของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

โดยบทบาทการเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือมีความสำคัญต่อ อนาคต. เนื่องจาก อนาคต. มีแผนการพัฒนาตำบลโดยมีโครงการต่างๆ ที่เกิดจากการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชนในพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมโครงการต่างๆ คือ ประชาชน เพราะเป็นโครงการ ที่จัดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง อีกทั้ง อนาคต. มีหน้าที่ส่งเสริม ประสานงาน และดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาตำบล สร้างความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึกและ ความตระหนัก การมีส่วนร่วม และความพร้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

โดย อนาคต. ใช้บทบาทการเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือตามหลักการมีส่วนร่วม กล่าวคือ การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลแก่

ประชาชน โดยวิธีการต่างๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าวสาร และการแสดงนิทรรศการ เป็นต้น เชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินข้อดีข้อเสียของโครงการอย่าง ชัดเจนมากขึ้น เช่น การจัดทำแบบสอบถามก่อนริเริ่มโครงการต่างๆ หรือการบรรยายและเปิดโอกาส ให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการนั้นๆ เป็นต้น ประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นข้อ สงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น การวางแผนร่วมกัน เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และการลงประชามติ

ประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากบทบาทดังกล่าวคือ สร้างข้อตกลงและ ข้อผูกพันอย่างมั่นคงในระยะยาวระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่ม ต่างๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล การนำไป ปฏิบัติได้ง่ายขึ้น ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของการตัดสินใจของรัฐ และการตัดสินใจ ได้เกิดขึ้น พวกเขา ก็อยากเห็นมันเกิดผลในทางปฏิบัติ และยังคงเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้นอีก ด้วย หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด เพราะการเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่างๆ เข้ามาแสดงความ ต้องการและข้อห่วงกังวลตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จะช่วยลดโอกาสของการโต้แย้งและการแบ่งฝ่าย ที่จะเป็นปัจจัยให้เกิดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงได้ ประชาชนได้รับรู้ถึงความห่วงกังวล และมุมมอง ของสาธารณชนต่อการทำงานขององค์กร ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถคาดการณ์ปฏิกิริยาตอบสนอง ของสาธารณชนต่อกระบวนการและการตัดสินใจขององค์กรได้ และทำให้ประชาชนมีความรู้ทั้งในส่วน ของเนื้อหาโครงการและกระบวนการตัดสินใจของรัฐ รวมทั้งเป็นการฝึกอบรมผู้นำ และทำให้ ประชาชนได้เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มี บทบาทในการให้อำนาจแก่ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ ซึ่งการสื่อสารเพื่อให้เกิดการตัดสินใจร่วมกันของ ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรใช้การสื่อสารจากเบื้องล่างขึ้นสู่เบื้องบน เพราะประชาชนสามารถ ให้ข้อมูลที่มีคุณค่าต่อการตัดสินใจของชุมชน และประชาชนเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับการปฏิบัติงานจริงๆ ในการพัฒนาชุมชนที่สามารถสะท้อนปัญหาและความต้องการที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนได้อย่างถูกต้อง เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ

โดยบทบาทการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชนมีความสำคัญต่อ อนาคต. เนื่องจากการแบ่งอำนาจหน้าที่ให้ อนาคต. เข้ามารับผิดชอบภารกิจที่เกี่ยวกับการบริการ สาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น การรักษาความสะอาด การรักษา สิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นใน แต่ละท้องถิ่นได้ทันต่อเหตุการณ์ และพัฒนา ท้องถิ่นตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้จริง รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของ ประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แก่ องค์การบริหาร ส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล

กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเอง มีการบัญญัติไว้เป็นหมวดการปกครองท้องถิ่นที่ชัดเจน โดยวางหลักการว่าท้องถิ่นต้องมีความเป็นอิสระและสามารถปกครองตนเองได้

โดย อบต. ใช้การมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชนตามหลักความเสมอภาค (Equality) โดยถือได้ว่าประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคกัน การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้มีความเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยถือหลักที่ว่ารัฐจักต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญอย่างเดียวกันให้เหมือนกัน และปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญต่างกันให้แตกต่างกัน และห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง แต่การเลือกปฏิบัติที่มีเหตุอันเกิดจากสภาพข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันในสาระสำคัญ หรือการเลือกปฏิบัติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ตลอดจนการเลือกปฏิบัติเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่นนั้น สามารถกระทำได้โดยไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ดังนั้น หากทุกภาคส่วนมีความประสงค์ที่จะแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำอันเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของสังคมไทยในปัจจุบัน ทางออกประการหนึ่งของปัญหานี้คือการนำหลักความเสมอภาคมาใช้เป็นเครื่องมือทางกฎหมายในการกระจายความเป็นธรรมในสังคม

ประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากบทบาทดังกล่าวคือ ทำให้ประชาชนมีความสามารถในการควบคุมและจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เกิดความตระหนักในคุณค่าของตนเอง ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เกิดความพึงพอใจในการดำเนินงานของ อบต. เกิดความรู้สึกที่ดีต่อ อบต. ลดความขัดแย้งกับหน่วยงานและคนในชุมชน นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพราะประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาตนเองว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและชุมชน โดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของ อบต. มากขึ้น

สรุปบทบาทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้สรุปดังภาพที่ 4.2

ภาพที่ 4.2 ข้อเสนอเกี่ยวกับบพทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

“...บพทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย อบต. ใช้บพทการให้คำปรึกษาหรือการรับฟังความคิดเห็นตามหลักการประชาพิจารณ์ โดยรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องที่มีผลกระทบชีวิตของประชาชนทุกคน การทำประชาพิจารณ์ควรจัดให้ได้รับความเห็นจากประชาชนทุกหมู่เหล่า และทำในวงกว้างเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สะท้อนความคิดเห็นจากประชาชนอย่างแท้จริง ก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งที่มีผลต่อประชาชนจำนวนมาก เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในปัญหาสำคัญของชาติที่มีข้อให้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงได้มีโอกาสรับทราบข้อมูลโดยละเอียด แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลต่อโครงการหรือนโยบายนั้น ไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 1, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...อบต. ใช้บทบาทการเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือตามหลักการมีส่วนร่วม กล่าวคือ การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชน โดยวิธีการต่างๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าวสาร และการแสดงนิทรรศการ เป็นต้น เชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินข้อดีข้อเสียของโครงการอย่างชัดเจนมากขึ้น เช่น การจัดทำแบบสอบถามก่อนริเริ่มโครงการต่างๆ หรือการบรรยายและเปิดโอกาสให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการนั้นๆ เป็นต้น ประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นข้อสงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น การวางแผนร่วมกัน เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และการลงประชามติ ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 2, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...มืออบต. เข้ามารับผิดชอบภารกิจที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น การรักษาความสะอาด การรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นใน แต่ละท้องถิ่นได้ทันต่อเหตุการณ์ และพัฒนาท้องถิ่นตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้จริง รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเอง มีการบัญญัติไว้เป็นหมวดการปกครองท้องถิ่นที่ชัดเจน โดยวางหลักการว่าท้องถิ่นต้องมีความเป็นอิสระและสามารถปกครองตนเองได้...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 3, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...อบต. ใช้การมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชนตามหลักความเสมอภาค (Equality) โดยถือได้ว่าประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคกัน การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ให้มีความเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยถือหลักที่ว่ารัฐจักต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญอย่างเดียวกันให้เหมือนกัน และปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญต่างกันให้แตกต่างกัน และห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 4, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...อบต. มีแผนการพัฒนาตำบลโดยมีโครงการต่างๆ ที่เกิดจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมายในการเข้าร่วมโครงการต่างๆ คือ ประชาชน เพราะเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง อีกทั้ง อบต. มีหน้าที่ส่งเสริม ประสานงาน และดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาตำบล สร้างความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึกและความตระหนัก การมีส่วนร่วม และความพร้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 5, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

1.2 สภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย มี 4 ประการ ได้แก่

1.2.1 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูลข่าวสารยังไม่ทั่วถึง การให้ข้อมูลข่าวสารคลาดเคลื่อนไม่ชัดเจน การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ประชาชนมีความสนใจและน่าเชื่อถือ อบต. ใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านอินเทอร์เน็ต ตำบล ประชาชนใช้ระบบอินเทอร์เน็ตไม่เป็น การนำเสนอเนื้อหาไม่เหมาะสม เนื้อหาที่มีประโยชน์ข่าวสารน้อยเกินไป อุปกรณ์สื่อสารไม่เพียงพอ

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาการขาดบุคลากรที่มีทักษะความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารของราชการ การเปลี่ยนบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการบ่อยครั้ง จึงเกิดปัญหาการขาดทักษะ และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ บุคลากรมีภาระงานปริมาณเป็นจำนวนมาก บุคลากรขาดการพัฒนาฝึกอบรมทักษะด้านการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการ ขาดการส่งเสริมให้เกิดระบบมาตรฐานในการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการและหมวดหมู่เอกสารทางราชการ ปัญหาด้านงบประมาณและเทคโนโลยี การนำข้อมูลข่าวสารไปเผยแพร่และประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหน่วยงานและการบริการประชาชน

เนื่องจากสภาพพื้นที่บางตำบลในจังหวัดเชียงรายเป็นบริเวณกว้างมาก มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นมากและมีหลากหลายชาติพันธุ์ หลายภาษา ทาง อบต. มีการประชุมวางแผนงาน โครงการที่หลากหลายในการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารในทุกๆ เรื่องเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ผ่านช่องทางหลากหลายเช่นกัน แต่สื่อบางอย่างก็ไม่เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ เช่น เว็บไซต์ เพราะบริบทในพื้นที่ไม่เอื้อต่อการสัญญาณอินเทอร์เน็ต wifi

1.2.2 การรับฟังความคิดเห็น

ผลการศึกษา พบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำประชาพิจารณ์ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบว่า จะจัดให้มีการประชาพิจารณ์เรื่องใด ประเด็นใด และจะจัดประชาพิจารณ์เรื่องดังกล่าวในวัน เวลา และสถานที่ใด นอกจากนี้ก่อนการจัดทำประชาพิจารณ์ก็ไม่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการทั้งหมด ทำให้ประชาชนขาดข้อมูลสำหรับการพิจารณาตรวจสอบ ก่อนที่จะเข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ในประเด็นต่างๆ

กรณีที่หน่วยงานที่เสนอร่างกฎหมายไม่ได้ทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้เกี่ยวข้องทราบกันอย่างถ้วนทั่ว หรือทำการประชาสัมพันธ์ไปเพียงแค่หน่วยงานของรัฐ ดังนั้นประชาชนผู้มีส่วนได้เสียก็จะไม่ทราบถึง หลักเกณฑ์ เหตุผลในการร่างกฎหมาย หรือการแก้ไขกฎหมาย วัตถุประสงค์ หรือโทษหากไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนั้น จึงไม่สามารถเข้ามาแสดงความคิดเห็นได้ทัน หรือประชาชนผู้มีส่วนได้เสียบางคนไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ จะทำการส่งจดหมายมาเพื่อแสดงความคิดเห็นระยะเวลาเพียง 15 วันนั้นก็อาจจะไม่เพียงพอ ทำให้หน่วยงานของรัฐไม่ได้รับข้อมูลจริงๆ ที่ครบถ้วนรอบด้าน และไม่ได้รับข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนได้เสียจริงเพื่อนำไปปรับปรุงร่างกฎหมายให้ตรงตามความต้องการของประชาชน กรณีจำนวนผู้มาแสดงความคิดเห็นก็ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย จึงทำให้มีปรากฏการณ์ที่มีประชาชนมาแสดงความคิดเห็นน้อย อีกทั้งยังพบว่า ไม่มีหน่วยงานหลักที่ดูแลเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผลกระทบของกฎหมายโดยเฉพาะ

1.2.3 การประสานงาน

ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรที่ทำหน้าที่สื่อสารขาดความชำนาญผ่านสื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่ การไม่เข้าร่วมในการจัดทำประชาพิจารณ์ การไม่เข้าร่วมประชาพิจารณ์เป็นปัญหาที่ทำให้การจัดประชาพิจารณ์ ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพราะทำให้ไม่ทราบถึงความเห็นของกลุ่มผู้ไม่เข้าร่วมประชาพิจารณ์ได้ ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มผู้คัดค้านมักจะเป็นกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมในการประชาพิจารณ์ การที่ประชาชนกลุ่มผู้คัดค้านไม่เข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ ทำให้ไม่ทราบถึงรายละเอียดต่างๆ ของโครงการที่ อบต. นำมาชี้แจงและทำให้กลุ่มผู้คัดค้านไม่สามารถแสดงความคิดเห็นของตนให้กรรมการประชาพิจารณ์และผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่างๆ ทราบ ตลอดจนกลุ่มผู้คัดค้านไม่สามารถซักถามข้อสงสัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโครงการได้ ชาวบ้านในชุมชนเกิดความขัดแย้งไม่สามารถคิดกันในการดำเนินงานในบางโครงการ/กิจกรรม และชาวบ้านบางคนไม่ยอมทำตามแผนของชุมชนที่ได้วางแผนไว้ เช่น การไม่ยอมแยกขยะใส่ในถังขยะที่จัดหามาตามความต้องการของชุมชน ตลอดจนบางโครงการ/กิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากพื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ/กิจกรรมนั้นอยู่ในพื้นที่เขตป่าสงวนซึ่งทำให้เกิดปัญหาในเรื่องเอกสารสิทธิ

อบต. บางแห่ง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อตา องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเวียง เป็นชุมชนนอกชานเมืองแต่ยังอยู่ในพื้นที่ราบ มีประชากรในเขตรับผิดชอบจำนวนมาก

สภาพชุมชนค่อนข้างกระจายตัว ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือในกิจกรรม/โครงการต่างๆ ค่อนข้างน้อย เนื่องจากไม่ทราบข้อมูลข่าวสาร ไม่เข้าใจข้อมูลข่าวสาร และประชาชนส่วนใหญ่ต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงชีพจึงไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้น จึงเป็นปัญหาในการกระตุ้นเชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการต่างๆ ของ อบต. จำนวนมาก ทำให้แต่ละโครงการมีผู้ร่วมกิจกรรมน้อย

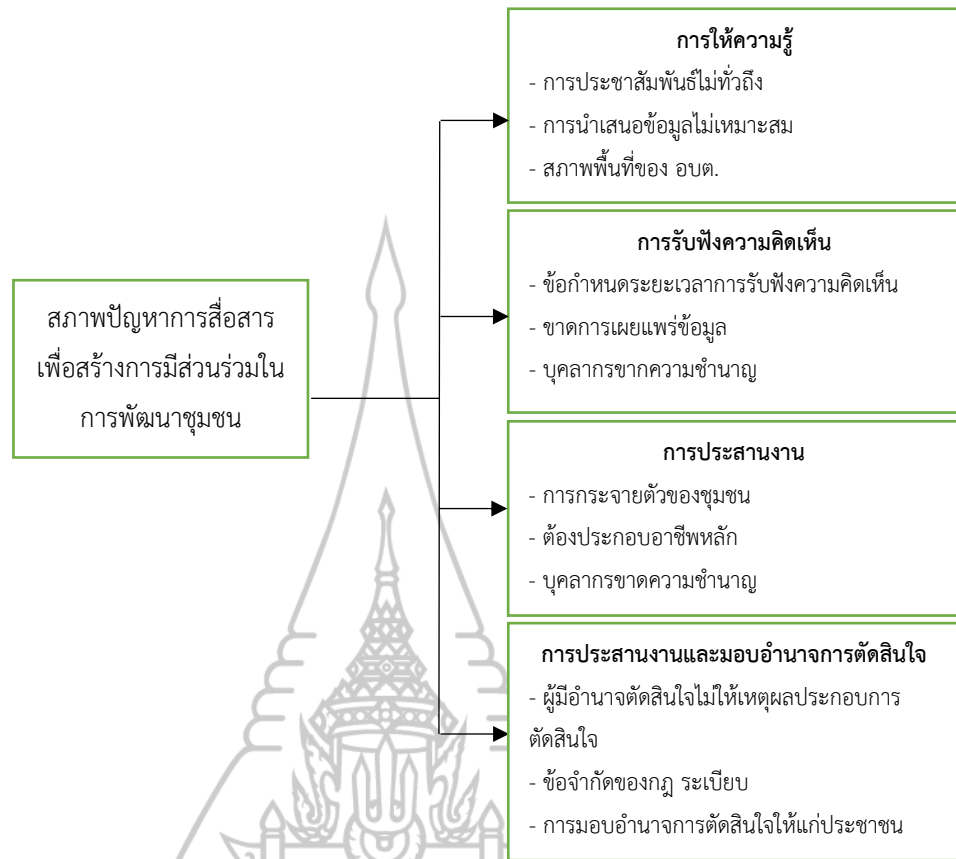
ปัญหาที่เกิดจากการไม่เข้าร่วมในการจัดทำประชาพิจารณ์ การไม่เข้าร่วมประชาพิจารณ์เป็นปัญหาที่ทำให้การจัดประชาพิจารณ์ ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพราะทำให้ไม่ทราบถึงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ไม่เข้าร่วมประชาพิจารณ์ได้ ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มผู้คัดค้านมักจะเป็นกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมในการประชาพิจารณ์ การที่ประชาชนกลุ่มผู้คัดค้านไม่เข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ ทำให้ไม่ทราบถึงรายละเอียดต่างๆ ของโครงการที่หน่วยราชการนำมาชี้แจงและทำให้กลุ่มผู้คัดค้านไม่สามารถแสดงความคิดเห็นของตนให้กรรมการประชาพิจารณ์และผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่างๆ ทราบตลอดจนกลุ่มผู้คัดค้านไม่สามารถซักถามข้อสงสัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการได้

1.2.4 การมอบอำนาจการตัดสินใจ

ผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ให้เกิดผลประกอบการตัดสินใจ หลังจากจัดทำประชาพิจารณ์แล้ว คณะกรรมการประชาพิจารณ์จะทำรายงานเสนอต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งจากที่ผ่านมาปรากฏว่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจมักจะไม่ให้ความสำคัญต่อรายงานดังกล่าว และไม่ให้เกิดผลประกอบการตัดสินใจ และตัดสินใจตรงข้ามกับรายงานผลการจัดทำประชาพิจารณ์

ปัญหาที่เกิดจากผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ให้เกิดผลประกอบการตัดสินใจ หลังจากจัดทำประชาพิจารณ์แล้ว คณะกรรมการประชาพิจารณ์จะทำรายงานเสนอต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งจากที่ผ่านมาปรากฏว่าผู้มีอำนาจตัดสินใจมักจะไม่ให้ความสำคัญต่อรายงานดังกล่าว และไม่ให้เกิดผลประกอบการตัดสินใจ และตัดสินใจตรงข้ามกับรายงานผลการจัดทำประชาพิจารณ์ และปัญหาการขาดการประสานงานระหว่าง อบต. และองค์กรอื่นๆ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อน สิ้นเปลืองทรัพยากร และงบประมาณ ทำให้การพัฒนาท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ ระเบียบต่างๆ ที่มีข้อจำกัดในการมอบอำนาจการตัดสินใจให้ประชาชน ความยุ่งยาก และขั้นตอนที่ค่อนข้างมากของระบบราชการ ทำให้เป็นอุปสรรคในการส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างแท้จริง

สรุปสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้สรุปดังภาพที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 ข้อสรุปสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

“...ปัญหาการขาดบุคลากรที่มีทักษะความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารของราชการ การเปลี่ยนบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการบ่อยครั้ง จึงเกิดปัญหาการขาดทักษะ และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับระเบียบว่าด้วยงานสารบรรณ บุคลากรมีภาระงานปริมาณเป็นจำนวนมาก บุคลากรขาดการพัฒนาฝึกอบรมทักษะด้านการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการ ขาดการส่งเสริมให้เกิดระบบมาตรฐานในการจัดระบบข้อมูลข่าวสารของราชการและหมวดหมู่เอกสารทางราชการ ปัญหาด้านงบประมาณและเทคโนโลยี การนำข้อมูลข่าวสารไปเผยแพร่และประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหน่วยงานและการบริการประชาชน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 6, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...เนื่องจากสภาพพื้นที่บางตำบลในจังหวัดเชียงรายเป็นบริเวณกว้างมาก มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นมากและมีหลากหลายชาติพันธุ์ หลายภาษา ทาง อบต. มีการประชุมวางแผนงานโครงการที่หลากหลายในการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารในทุกๆ เรื่องเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ผ่านช่องทางหลากหลายเช่นกัน แต่สื่อบางอย่างก็ไม่เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ เช่น เว็บไซต์ เพราะบริบทใน

พื้นที่ไม่เอื้อต่อการสัญญาณอินเทอร์เน็ต wifi ..“ (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 7, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...หน่วยงานที่เสนอร่างกฎหมายไม่ได้ทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้เกี่ยวข้อง ทราบกันอย่างถ้วนทั่ว หรือทำการประชาสัมพันธ์ไปเพียงแค่งานของรัฐบาล ดังนั้น ประชาชนผู้มีส่วน ได้เสียก็จะไม่ทราบถึง หลักเกณฑ์ เหตุผลในการร่างกฎหมาย หรือการแก้ไขกฎหมาย วัตถุประสงค์ หรือโทษหากไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนั้น จึงไม่สามารถเข้ามาแสดงความคิดเห็นได้ทัน หรือประชาชนผู้ มีส่วนได้เสียบางคนไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ จะทำการส่งจดหมายมาเพื่อแสดงความคิดเห็น ระยะเวลาเพียง 15 วันนี่ก็อาจจะไม่เพียงพอ ทำให้หน่วยงานของรัฐไม่ได้รับข้อมูลจริงๆ ที่ครบถ้วน รอบด้าน และไม่ได้รับข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนได้เสียจริงเพื่อนำไปปรับปรุงร่างกฎหมายให้ตรงตามความ ต้องการของประชาชน กรณีจำนวนผู้มาแสดงความคิดเห็นก็ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย จึงทำให้มี ปραฏกการณ์ที่มีประชาชนมาแสดงความคิดเห็นน้อย อีกทั้งยังพบว่า ไม่มีหน่วยงานหลักที่ดูแล เกี่ยวกับกระบวนการประเมินผลกระทบของกฎหมายโดยเฉพาะ..“ (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 8, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...อบต. บางแห่ง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อดำ องค์การบริหารส่วน ตำบลรอบเวียง เป็นชุมชนนอกชานเมืองแต่ยังอยู่ในพื้นที่ราบ มีประชากรในเขตรับผิดชอบจำนวนมาก สภาพชุมชนค่อนข้างกระจายตัว ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือในกิจกรรม/โครงการ ต่างๆ ค่อนข้างน้อย เนื่องจากไม่ทราบข้อมูลข่าวสาร ไม่เข้าใจข้อมูลข่าวสาร และประชาชนส่วนใหญ่ ต้องประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงชีพจึงไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้น จึงเป็นปัญหาในการ กระตุ้น เชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการต่างๆ ของ อบต. จำนวนมาก ทำให้แต่ละ โครงการมีผู้ร่วมกิจกรรมน้อย...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 9, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...ปัญหาที่เกิดจากการไม่เข้าร่วมในการจัดทำประชาพิจารณ์ การไม่เข้าร่วมประชา พิจารณ์เป็นปัญหาที่ทำให้การจัดประชาพิจารณ์ ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพราะทำให้ไม่ทราบ ถึงความเห็นของกลุ่มผู้ไม่เข้าร่วมประชาพิจารณ์ได้ ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มผู้คัดค้านมักจะเป็นกลุ่มที่ไม่เข้า ร่วมในการประชาพิจารณ์ การที่ประชาชนกลุ่มผู้คัดค้านไม่เข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ ทำให้ไม่ ทราบถึงรายละเอียดต่างๆ ของโครงการที่หน่วยราชการนำมาชี้แจงและทำให้กลุ่มผู้คัดค้านไม่สามารถ แสดงความคิดเห็นของตนให้กรรมการประชาพิจารณ์และผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่างๆ ทราบ ตลอดจนกลุ่มผู้คัดค้านไม่สามารถซักถามข้อสงสัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกบโครงการได้...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 10, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...มีอำนาจตัดสินใจไม่ให้เกิดผลประกอบการตัดสินใจ หลังจากจัดทำประชาพิจารณ์แล้ว คณะกรรมการประชาพิจารณ์จะทำรายงานเสนอต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งจากที่ผ่านมาปรากฏว่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจมักจะไม่ให้ความสำคัญต่อรายงานดังกล่าว และไม่ให้เกิดผลประกอบการตัดสินใจ และตัดสินใจตรงข้ามกับรายงานผลการจัดทำประชาพิจารณ์...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 11, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...ผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ให้เกิดผลประกอบการตัดสินใจ หลังจากจัดทำประชาพิจารณ์แล้ว คณะกรรมการประชาพิจารณ์จะทำรายงานเสนอต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งจากที่ผ่านมาปรากฏว่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจมักจะไม่ให้ความสำคัญต่อรายงานดังกล่าว และไม่ให้เกิดผลประกอบการตัดสินใจ และตัดสินใจตรงข้ามกับรายงานผลการจัดทำประชาพิจารณ์...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 12, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

จากข้อค้นพบบทบาทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย กล่าวโดยสรุป บทบาทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มี 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การให้ข้อมูลข่าวสาร สร้างความรู้ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบล และรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ ประชาชนเกิดการเรียนรู้สิทธิของตนเอง สามารถใช้สิทธิในการมีส่วนร่วมบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ 2) เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจด้วยวิธีต่างๆ เช่น การจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ของ อบต. การประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การรับและตอบสนองเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ของประชาชน การจัดตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของ อบต. เป็นต้น 3) การเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่า ข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือก และ 4) การมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชน ให้อำนาจแก่ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ ซึ่งการสื่อสารเพื่อให้เกิดการตัดสินใจร่วมกันของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรใช้การสื่อสารจากเบื้องล่างขึ้นสู่เบื้องบน เพราะประชาชนสามารถให้ข้อมูลที่มีคุณค่าต่อการตัดสินใจของชุมชน และประชาชนเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับการปฏิบัติงานจริงๆ ในการพัฒนาชุมชนที่สามารถสะท้อนปัญหาและความต้องการที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนได้อย่างถูกต้อง เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ

สภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย มี 4 ประการ ได้แก่ 1) การให้ข้อมูลข่าวสาร ขาดการตรวจสอบ

และกลั่นกรองข้อมูลเพื่อให้เกิดความถูกต้องแม่นยำของเนื้อหาที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ ขั้นตอนและกระบวนการทำงานที่ไม่ชัดเจนทำให้การทำงานเกิดความล่าช้าและไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ประชาชนใช้ระบบอินเทอร์เน็ตไม่เป็น การประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูลข่าวสารยังไม่ทั่วถึง อุปกรณ์สื่อสารไม่เพียงพอ 2) การให้คำปรึกษาหรือการรับฟังความคิดเห็น การจัดทำประชาพิจารณ์ก็ไม่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการทั้งหมด ทำให้ประชาชนขาดข้อมูลสำหรับการพิจารณาตรวจสอบก่อนที่จะเข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ในประเด็นต่างๆ 3) การเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือ การที่ประชาชนกลุ่มผู้คัดค้านไม่เข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ ทำให้ไม่ทราบถึงรายละเอียดต่างๆ ของโครงการที่ อดต. นำมาชี้แจงและทำให้กลุ่มผู้คัดค้านไม่สามารถแสดงความคิดเห็นของตนให้กรรมการประชาพิจารณ์และผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่างๆ ทราบ ตลอดจนกลุ่มผู้คัดค้านไม่สามารถซักถามข้อสงสัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกบโครงการได้ และ 4) การมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชน ผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ให้เกิดผลประกอบการตัดสินใจ หลังจากจัดทำประชาพิจารณ์แล้ว คณะกรรมการประชาพิจารณ์จะทำรายงานเสนอต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้มีอำนาจตัดสินใจ ผู้วิจัยได้สรุปเป็นภาพที่ 4.4

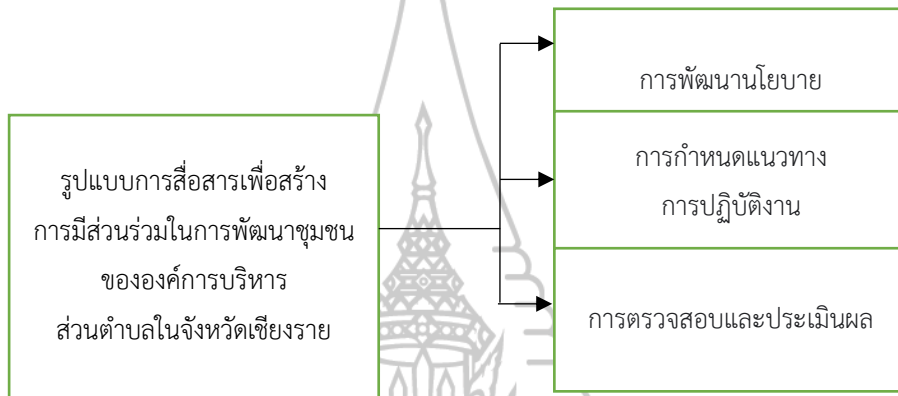

ภาพที่ 4.4 ข้อเสนอแนะและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

ในการศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย โดยศึกษาประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) การพัฒนานโยบาย 2) การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน และ 3) การตรวจสอบและประเมินผล ผู้วิจัยได้สรุปดังภาพที่ 4.5

ภาพที่ 4.5 กรอบรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย มี 3 ประการ ได้แก่

2.1 การพัฒนานโยบาย

ผลการศึกษา พบว่า การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นเลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การสื่อสารแบบสองทางจากเบื้องล่างขึ้นสูงเบื้องบน เพราะประชาชนสามารถให้ข้อมูลที่มีคุณค่าต่อการตัดสินใจของผู้บริหารและควบคุมกิจกรรมต่างๆ ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งประชาชนเป็นผู้ใกล้ชิดกับการปฏิบัติงานจริงในการพัฒนาชุมชน สามารถสะท้อนปัญหาและความต้องการที่เื่อต่อการพัฒนาชุมชนได้อย่างถูกต้อง การสร้างความตระหนักร่วมถึงปัญหาที่จะต้องวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาสังคม และร่วมกันวางแผนตัดสินใจในการดำเนินงานพัฒนาร่วมกัน การร่วมระดมทุนด้วยการปฏิบัติงานจะทำให้มี

ความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินงานอย่างใกล้ชิด เมื่อได้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกระบวนการผลประโยชน์ที่ได้คือความสำเร็จ

2.2 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ การสร้างกระบวนการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมที่ประชาชนสนใจร่วมกันเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งการติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมไปถึงเกิดการประสานงานซึ่งกันและกัน การทำงานในระยะเริ่มต้นอาจอาศัยผู้นำในการทำกิจกรรม และค่อยคลี่คลายไปสู่การร่วมมือและผลัดเปลี่ยนกันในการเข้ามาบริหารกิจกรรมนั้นๆ เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการร่วมมือทั้งในการทำกิจกรรมและเรียนรู้จัดการบริหารจัดการอย่างทั่วถึง อันเป็นประโยชน์ต่อชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนตามแนวทางสู่ความยั่งยืน ทั้งนี้การเข้าไปมีส่วนร่วมจะต้องเกิดจากความสมัครใจของประชาชนเอง

2.3 การตรวจสอบและประเมินผล

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปแล้วนั้น สำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย เป็นการประเมินผลการหน้าเป็นระยะๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุป รวบรวม การตรวจสอบและประเมินผลการบริหารของหน่วยงานรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งตัวแทนจากหน่วยงานรัฐ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ครู เป็นต้น หน่วยงานที่รับผิดชอบจะส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้าร่วมกันในการพัฒนาและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนซึ่งตัวแทนภาครัฐจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและให้โอกาสอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะทำตัวขัดขวางการมีส่วนร่วมของประชาชนเสียเอง ซึ่งพบได้ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศไทย

“...รูปแบบสื่อที่สื่อสารเราจะดูภาษาถิ่นและภาษาไทย มีทั้งสื่อสารทางเดียวและสองทาง เพราะสภาพพื้นที่ตำบลแม่สองใน เป็นบริเวณกว้างมาก มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นมาก ตำบลแม่สองในแบ่งการปกครองออกเป็น 26 หมู่บ้านสภาพโดยทั่วไปของตำบลแม่สองในเป็นภูเขา โดยมีแหล่งชุมชนตั้งอยู่บริเวณลุ่มน้ำสำคัญต่างๆ เช่น แม่น้ำคำ แม่น้ำห้วยหยวก แม่น้ำห้วยหก แม่น้ำแม่สะแลบ โดยส่วนใหญ่พื้นที่อยู่ในเขตป่าสงวนทั้งหมด มีถนนทางหลวงชนบท ตัดผ่านจากปากทางแม่สองถึงสามแยกอีโก้ผ่านไปจนถึงบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย จะแยกไปสิ้นสุดที่บ้านหัวแม่คำ ตำบลแม่สองในข้อมูลทะเบียนราษฎร ของอำเภอแม่ฟ้าหลวง ตำบลแม่สองในมีประชากรจำนวนรวมทั้งสิ้น 25,247 คน แยกเป็นชาย 12,280 คน เป็นหญิง 12,956 คนมีหลากหลายชาติพันธุ์ หลายภาษา ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สองใน มีการประชุมวางแผนงาน โครงการที่หลากหลายในการ

ประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารในทุกๆ เรื่องเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ผ่านช่องทางหลากหลายเช่นกัน แต่สื่อบางอย่างก็ไม่เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ เช่น เว็บไซต์ เพราะบริบทในพื้นที่ไม่เอื้อต่อการสัญญาณอินเทอร์เน็ต wifi ทางฝ่ายประชาสัมพันธ์ (Public Relations)ของเราได้เลือกใช้ การส่งข้อมูลข่าวเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมผ่านทางผู้นำชุมชน ผู้นำชนเผ่าต่างๆ จะได้ผลดีกว่า ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 1, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย เป็นการประเมินผลการหน้าเป็นระยะๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอด การตรวจสอบและประเมินผลการบริหารของหน่วยงานรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งตัวแทนจากหน่วยงานรัฐ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ครู เป็นต้น หน่วยงานที่รับผิดชอบจะส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้าร่วมกันในการพัฒนาและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนซึ่งตัวแทนภาครัฐจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและให้โอกาสอย่างเต็มที่ไมใช่ทำตัวขัดขวางการมีส่วนร่วมของประชาชนเสียเองซึ่งพบได้ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศไทย...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 2, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงาน ประสานงาน และการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก ยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ การร่วมรับผิดชอบและร่วมมือในการพัฒนาองค์กรการที่ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ โดยมีกลยุทธ์ในการทำงานด้วยการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน การให้ความสำคัญกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง การทำงานเป็นทีม การสนับสนุนปัจจัย การติดต่อสื่อสารรวมทั้งการให้ขวัญและกำลังใจ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 3, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...การพัฒนาชุมชน สามารถสะท้อนปัญหาและความต้องการที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนได้อย่างถูกต้อง การสร้างความตระหนักร่วมถึงปัญหาที่จะต้องวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา สังคม และร่วมกันวางแผนตัดสินใจในการดำเนินงานพัฒนาร่วมกัน การร่วมระดมทุนด้วยการปฏิบัติงานจะทำให้มีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินงานอย่างใกล้ชิด เมื่อได้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ ผลประโยชน์ที่ได้คือความสำเร็จ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 4, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ การสร้างกระบวนการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมที่ประชาชนสนใจร่วมกัน เข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบร่วมแสดงความคิดเห็น...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 5, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...รูปแบบของสื่อที่ใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเวียงใช้ตามบริบทพื้นที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเวียง มีเนื้อที่โดยประมาณ หมู่ที่ 1 บ้านหนองดำนจำนวน 819 ครัวเรือนประชากรชาย 734 คน ประชากรหญิง 835 คนประชากรรวม 1569 คนหมู่ที่ 2 บ้านป่ายางมน จำนวน 431 ครัวเรือนประชากรชาย 429 คน ประชากรหญิง 494 คนประชากรรวม 923 คนหมู่ที่ 3 บ้านป่างจจำนวน 378 ครัวเรือนประชากรชาย 297 คน ประชากรหญิง 339 คนประชากรรวม 636 คนหมู่ที่ 4 บ้านป่าจัวจำนวน 124 ครัวเรือนประชากรชาย 51 คน ประชากรหญิง 65 คนประชากร รวม 116 คนหมู่ที่ 5 บ้านป่ายางมนใหม่จำนวน 386 ครัวเรือนประชากรชาย 367 คน ประชากรหญิง 442 คนประชากรรวม 809 คนไม่มีปัญหาการมีส่วนร่วม เพราะประชาชนให้ความสนใจและเรามีสื่อที่ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย สื่อบุคคล สื่อป้าย สื่อเสียง สื่อภาพ ปัญหาเรื่องสื่อเลยไม่เกิด...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 6, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในองค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อดำ อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ เพราะประชาชน ซึ่งเป็นชุมชนนอกชานเมืองแต่ยังอยู่ในพื้นที่ราบ มีประชากร ในเขตรับผิดชอบประมาณ 3,083 คน 11 หมู่บ้าน สภาพชุมชนค่อนข้างกระจายตัวเพราะมีพื้นที่ 34 ตารางกิโลเมตร ทางเราได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสื่อเป็นอย่างมาก เพราะช่วยเป็นกระบอกเสียงในการ กระจายข่าวสารขององค์กร โดยผ่านทางผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเมืองครทางศาสนาเข้ามา มีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 7, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...รูปแบบในการใช้สื่อในองค์การบริหารส่วนตำบลเจดีย์หลวง เป็นการใช้สื่อแบบ บูรณาการกับส่วนงานอื่นๆ ที่รับผิดชอบร่วมกันในพื้นที่ โดยส่วนใหญ่ในการกระจายข่าวสารผ่านสื่อ ต่างๆ จึงมีสภาพคล่อง เพราะพื้นที่รับผิดชอบเป็นที่ราบและอยู่ติดๆกัน การใช้สื่อเพื่อสร้างการมีส่วน ร่วมของประชาชน ใน อบต.เจดีย์หลวง มีการประชุมวางแผน โครงการต่างๆเพื่อพัฒนาในเขตพื้นที่ จึงส่งผ่านไปยังสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละหมู่บ้าน ทำงานร่วมกับฝ่ายปกครองคือผู้นำ หมู่บ้าน เพื่อกระจายข่าวผ่านที่วาระการประชุมประจำเดือนของแต่ละหมู่บ้าน และนำประกาศผ่าน สื่อเสียงตามสายในช่วงเช้าและช่วงเย็น ที่ผ่านมาประชาชนได้รับข่าวกันอย่างทั่วถึงและได้รับความ

ร่วมมือเป็นอย่างดีและประชาชนเข้าใจเนื้อหาสื่อจึงไม่มีอุปสรรคในการสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่ทาง อบต.เจดีย์หลวงได้นำเสนอ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 8, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

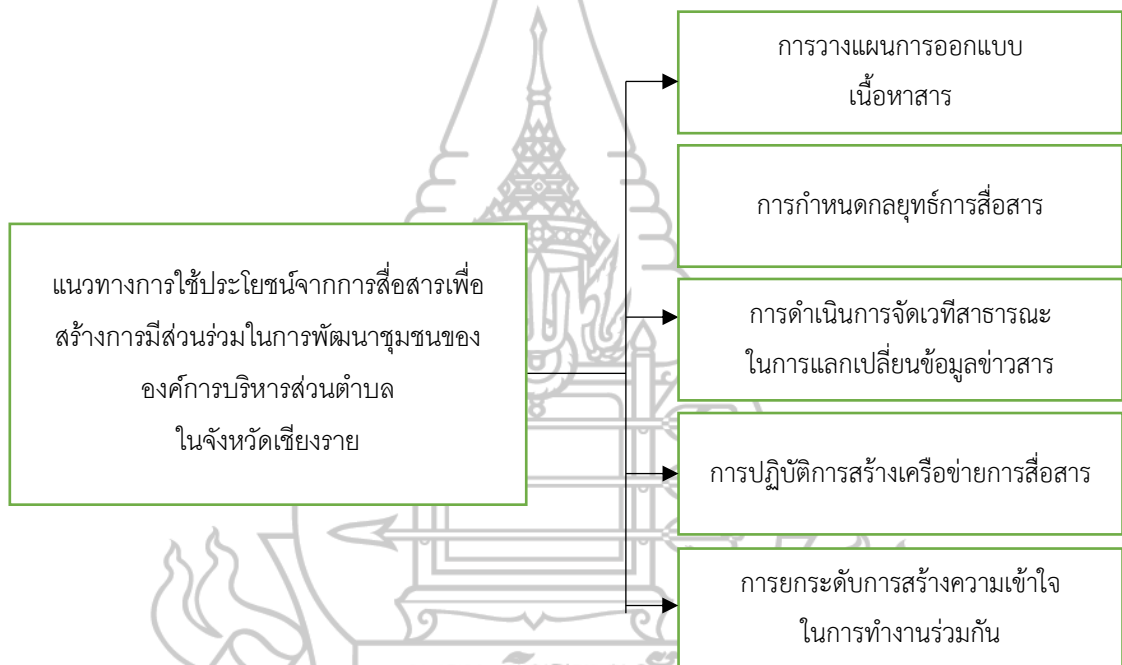
จากข้อค้นพบรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย กล่าวโดยสรุป บทบาทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มี 3 ประเด็น ได้แก่ **1) การพัฒนานโยบาย** การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นเลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การสื่อสารแบบสองทางจากเบื้องล่างขึ้นสูงเบื้องบน เพราะประชาชนสามารถให้ข้อมูลที่มีคุณค่าต่อการตัดสินใจของผู้บริหารและควบคุมกิจกรรมต่างๆ ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งประชาชนเป็นผู้ใกล้ชิดกับการปฏิบัติงานจริง ในการพัฒนาชุมชน สามารถสะท้อนปัญหาและความต้องการที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนได้อย่างถูกต้อง การสร้างความตระหนักร่วมถึงปัญหาที่จะต้องวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาสังคม และร่วมกันวางแผนตัดสินใจในการดำเนินงานพัฒนาร่วมกัน การร่วมระดมทุนด้วยการปฏิบัติงานจะทำให้มีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ **2) การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน** ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ การสร้างกระบวนการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมที่ประชาชนสนใจร่วมกันเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งการติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมไปถึงเกิดการประสานงานซึ่งกันและกันการทำงานในระยะเริ่มต้นอาจอาศัยผู้นำในการทำกิจกรรม และค่อยคลี่คลายไปสู่การร่วมมือและผลัดเปลี่ยนกันในการเข้ามาบริหารกิจกรรมนั้นๆ และ **3) การตรวจสอบและประเมินผล** ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย เป็นการประเมินผลการหน้าเป็นระยะๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอด การตรวจสอบและประเมินผลการบริหารของหน่วยงานรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งตัวแทนจากหน่วยงานรัฐ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ครู เป็นต้น หน่วยงานที่รับผิดชอบจะส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้าร่วมกันในการพัฒนาและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตนซึ่งตัวแทนภาครัฐจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและให้โอกาสอย่างเต็มที่ไมใช่ทำตัวขัดขวางการมีส่วนร่วมของประชาชนเสียเองซึ่งพบได้ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศไทย ผู้วิจัยได้สรุปเป็นภาพที่ 4.6

ภาพที่ 4.6 ข้อเสนอรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

ในการศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย มีการศึกษาประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) การวางแผนการออกแบบเนื้อหาสาร 2) การกำหนดกลยุทธ์การสื่อสาร 3) การดำเนินการจัดเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร 4) การปฏิบัติการสร้างเครือข่ายการสื่อสาร และ 5) การยกระดับการสร้าง ความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน ผู้วิจัยได้สรุปดังภาพที่ 4.7

ภาพที่ 4.7 กรอบแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

แนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มี 5 ประการ ได้แก่

3.1 การวางแผนการออกแบบเนื้อหาสาร

ผลการศึกษา พบว่า การวางแผนการออกแบบเนื้อหาสาร และการนำเสนอเผยแพร่สร้างความเข้าใจที่เหมาะสมสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย การสื่อสารที่ใช้ภาษาซึ่งเข้าใจได้ การทำกิจกรรมแบบเดิมซ้ำๆ ทำให้คนในชุมชนได้เห็นถึงประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมไปโดยปริยายๆ โดยเพิ่มบุคลากรและจัดอัตรากำลังให้เหมาะสม องค์ประกอบโครงสร้างต้องถี่ถ้วนควรมีการจัดอัตรากำลังให้เพียงพอในการปฏิบัติงานมีความคล่องตัวรวดเร็ว และลดโอกาสเกิดความผิดพลาดในการสื่อสารข้อมูล เนื่องจากความเร่งรีบในการปฏิบัติงาน และปรับระบบการสื่อสารให้ครอบคลุมทุกหน่วยงานทุกหมู่บ้าน

3.2 การกำหนดกลยุทธ์การสื่อสาร

ผลการศึกษา พบว่า การกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการกระทำผิดของ อบต. การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน มีการใช้องค์ความรู้และทรัพยากรของชุมชน ในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ

3.3 การดำเนินการจัดเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินการจัดเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างภาครัฐและประชาชนวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง โดยมีการบูรณาการบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานราชการเข้าด้วยกัน โดยใช้กลไกของคำสั่งและหน้าที่ความรับผิดชอบตามกรอบของกฎหมายเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร รวมทั้งมีการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำแผนแม่บทหรือยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาท้องถิ่น

3.4 การปฏิบัติการสร้างเครือข่ายการสื่อสาร

ผลการศึกษา พบว่า ปฏิบัติการสร้างเครือข่ายการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาชุมชน การแก้ไข ฟื้นฟู การควบคุม การป้องกัน และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยการดำเนินงานแบบผสมผสานและสอดคล้องกัน เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน ในการร่วมรับรู้ตั้งแต่ต้น ร่วมคิด ให้ข้อเสนอแนะร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการ โดยมีหน่วยงานจากส่วนกลางให้การสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินการ พร้อมกับการกำกับ ดูแล และติดตามตรวจสอบ ประเมินผล อย่างเป็นระบบ

3.5 การยกระดับการสร้างความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน

ผลการศึกษา พบว่า ยกระดับการสร้างความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน โดยการพัฒนากิจกรรมภายในองค์กรให้เข้มแข็งทั้งรูปแบบการประชุม การใช้ช่องทางการสื่อสารทางออนไลน์ หรือการใช้เครื่องมือหรือแอปพลิเคชันสื่อสาร มุ่งสร้างสร้างความร่วมมือในทางปฏิบัติเพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนผ่านการจัดโครงการหรือกิจกรรม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้

อย่างมีส่วนร่วมผ่าน กิจกรรมการศึกษา กิจกรรมสุขภาพ กิจกรรมบริการสาธารณะ กิจกรรมการพัฒนา ชุมชนแบบจิตอาสา เพื่อร่วมขับเคลื่อนและผลักดันการทำงานเป็นไปตามเป้าหมายที่นำปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนมาเป็นฐานการพัฒนา

“...เนื่องจากสภาพพื้นที่ตำบลแม่สลองในเป็นบริเวณกว้างมาก มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นและมีหลากหลายชาติพันธุ์ หลายภาษา ทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีการประชุมวางแผนงาน โครงการที่หลากหลายในการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวสารในทุกๆ เรื่อง เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ผ่านช่องทางหลากหลายเช่นกัน แต่สื่อบางอย่างก็ไม่เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ เช่น เว็บไซต์ เพราะบริบทในพื้นที่ไม่เอื้อต่อการสัญญาณอินเทอร์เน็ต wifi ทางฝ่ายประชาสัมพันธ์ได้เลือกใช้การส่งข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมผ่านทางผู้นำชุมชนจะได้ผลดีกว่า ที่ผ่านมาก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้นำชุมชน เมื่อได้รับข่าวสารจากทาง อบต. ก็จะนำไปประกาศเสียงตามสายของหมู่บ้านให้ลูกบ้านได้รับทราบ และเราได้ส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อประเมินการสร้างความสำเร็จ ผลคือการสื่อสารอยู่ในระดับที่น่าพอใจ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 9, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...สร้างความเข้าใจที่เหมาะสมสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย การสื่อสารที่ใช้ภาษาซึ่งเข้าใจได้ การทำกิจกรรมแบบเดิมซ้ำๆ ทำให้คนในชุมชนได้เห็นถึงประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมไปโดยปริยาย...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 10, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการ กระทำความผิดของ อบต. การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน มีการใช้ องค์ความรู้และทรัพยากรของชุมชนในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 11, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...วางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง โดยมีการบูรณาการบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานราชการเข้าด้วยกัน โดยใช้กลไกของคำสั่งและหน้าที่ความรับผิดชอบตามกรอบของกฎหมายเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร รวมทั้งมีการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำแผนแม่บทหรือยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาท้องถิ่น...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 12, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...การแก้ไข ฟื้นฟู การควบคุม การป้องกัน และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยการดำเนินงานแบบผสมผสานและสอดคล้องกัน เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน ในการร่วมรับรู้ตั้งแต่ต้น ร่วมคิด ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการ โดยมีหน่วยงานจากส่วนกลางให้การสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินการ พร้อมกับการกำกับ ดูแล และติดตามตรวจสอบ ประเมินผล อย่างเป็นระบบ...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 1, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...โดยเพิ่มบุคลากรและจัดอัตรากำลังให้เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควร มีการจัดอัตรากำลังให้เพียงพอในการปฏิบัติงานมีความคล่องตัว รวดเร็ว และลดโอกาสเกิดความ ผิดพลาดในการสื่อสารข้อมูล เนื่องจากความเร่งรีบในการปฏิบัติงาน และปรับระบบการสื่อสารให้ ครอบคลุมทุกหน่วยงานทุกหมู่บ้าน...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 3, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

“...แนวทางการใช้ประโยชน์จากสื่อ ตำบลแม่สองใน เป็นบริเวณกว้างมาก มีประชากร อาศัยอยู่หนาแน่นมากตำบลแม่สองในแบ่งการปกครองออกเป็น 26 หมู่บ้านสภาพโดยทั่วไปของ ตำบลแม่สองในเป็นภูเขาโดยมีแหล่งชุมชนตั้งอยู่บริเวณลุ่มน้ำสำคัญหลายแห่ง การประชาสัมพันธ์จึง เป็นวิธีการที่ให้ประโยชน์มากที่สุดและเป็นช่องทางเดียวที่จะขยายเจตนารมณ์ของคณะฝ่ายบริหารที่ จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ในท้องที่ อบต.แม่สองใน เรานำเสนอเริ่มตั้งแต่การคิด การทำ การตรวจสอบและนำเสนอเป็นรูปธรรม เพราะฉะนั้นทางเราจึงเน้นมาก เพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างความพึงพอใจ สร้างประโยชน์ที่สัมผัสได้จริง ทั้งที่ไม่ง่ายเลยเพราะ อบต.แม่สองในมีความ หลากหลายชาติพันธุ์ หลากหลายด้านภาษา และวัฒนธรรม แต่ที่ผ่านมา เราอาจมีปัญหาบ้างเกี่ยวกับการ สร้างการมีส่วนร่วม แต่ก็ผ่านไปได้ด้วยดี โดยอาศัยสื่อเป็นหลัก...” (ผู้ให้สัมภาษณ์ ลำดับที่ 2, สัมภาษณ์, 26 เมษายน 2566)

จากข้อค้นพบแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย กล่าวโดยสรุป บทบาทการสื่อสารเพื่อ สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มี 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การวางแผนการออกแบบเนื้อหาสาระ นำไปใช้ในการวางแผนการออกแบบเนื้อหาสาระและการนำเสนอเผยแพร่ 2) การกำหนดกลยุทธ์การสื่อสาร นำไปกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน 3) ดำเนินการจัดเวทีสาธารณะในการ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ดำเนินการจัดเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างภาครัฐ และประชาชน 4) การปฏิบัติการสร้างเครือข่าย การสร้างเครือข่ายการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการ แก้ปัญหาชุมชน และ 5) การยกระดับการสร้างความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน การสร้างความ

เข้าใจในการทำงานร่วมกัน โดยการพัฒนาการสื่อสารภายในองค์กรให้เข้มแข็งทั้งรูปแบบการประชุม การใช้ช่องทางการสื่อสารทางออนไลน์ หรือการใช้เครื่องมือหรือแอปพลิเคชันสื่อสาร มุ่งสร้างสร้างความร่วมมือในทางปฏิบัติเพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนผ่านการจัดโครงการหรือกิจกรรม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมผ่าน กิจกรรมการศึกษา กิจกรรมสุขภาพ กิจกรรมบริการ สาธารณะ กิจกรรมการพัฒนาชุมชนแบบจิตอาสา เพื่อร่วมขับเคลื่อนและผลักดันการทำงานเป็นไปตามเป้าหมายที่นำปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนมาเป็นฐานการพัฒนาผู้วิจัยได้สรุปเป็นภาพที่ 4.8

ภาพที่ 4.8 ข้อสรุปแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเกี่ยวกับ 1) บทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย 2) รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย 3) แนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย โดยบทที่ 5 ซึ่งว่าด้วย สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) สรุปผลการศึกษา 2) อภิปรายผลการศึกษา และ 3) ข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 บทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

1.1.1 บทบาทการสื่อสาร

1) การให้ความรู้ โดย อบต. มีบทบาทในการสร้างความรู้ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสาร ประชาชนเกิดการเรียนรู้สิทธิของตนเอง รวมถึงการประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับมาตรการและนโยบายต่างๆ

2) การรับฟังความคิดเห็น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจด้วยวิธีต่างๆ เช่น การจัดประชุมและรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ของ อบต. การประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การรับและตอบสนองเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ของประชาชน การจัดตั้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ของ อบต. เป็นต้น

(3) การประสานงานและมอบอำนาจการตัดสินใจ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือก ส่งเสริม ประสานงาน และดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาตำบล สร้างความรู้ความเข้าใจ

จิตสำนึกและความตระหนัก การมีส่วนร่วม และความพร้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยให้อำนาจแก่ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจตามหลักความเสมอภาค (Equality) โดยถือได้ว่าประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคกัน การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้มีความเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยถือหลักที่ว่ารัฐจักต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญอย่างเดียวกันให้เหมือนกัน และปฏิบัติต่อบุคคลที่มีสาระสำคัญต่างกันให้แตกต่างกัน

1.1.2 สภาพปัญหาการสื่อสาร

1) การให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีการประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูลข่าวสารยังไม่ทั่วถึง การให้ข้อมูลข่าวสารคลาดเคลื่อนไม่ชัดเจน ประชาชนใช้ระบบอินเทอร์เน็ตไม่เป็น การนำเสนอเนื้อหาไม่เหมาะสม เนื้อหาที่มีประโยชน์ข่าวสารน้อยเกินไป อุปกรณ์สื่อสารไม่เพียงพอ และขาดบุคลากรที่มีทักษะความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารของราชการ

2) การให้คำปรึกษาหรือการรับฟังความคิดเห็น ข้อจำกัดด้านช่วงระยะเวลา ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียก็จะไม่ทราบถึงหลักเกณฑ์ เหตุผลในการร่างกฎหมาย หรือการแก้ไขกฎหมาย วัตถุประสงค์ หรือโทษหากไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนั้น จึงไม่สามารถเข้ามาแสดงความคิดเห็นได้ทัน หรือประชาชนผู้มีส่วนได้เสียบางคนไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ จะทำการส่งจดหมายมาเพื่อแสดงความคิดเห็นระยะเวลาเพียง 15 วันนั้นก็อาจจะไม่เพียงพอ ทำให้หน่วยงานของรัฐไม่ได้รับข้อมูลจริงๆ ที่ครบถ้วนรอบด้าน และไม่ได้รับข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนได้เสียจริงเพื่อนำไปปรับปรุงร่างกฎหมายให้ตรงตามความต้องการของประชาชน

3) บุคลากรที่ทำหน้าที่สื่อสารขาดความชำนาญผ่านสื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่ การที่ประชาชนกลุ่มผู้คัดค้านไม่เข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ทำให้ไม่ทราบถึงรายละเอียดต่างๆ ของโครงการที่ อบต. นำมาชี้แจงและทำให้กลุ่มผู้คัดค้านไม่สามารถแสดงความคิดเห็นของตนให้กรรมการประชาพิจารณ์และผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่างๆ ทราบ ตลอดจนกลุ่มผู้คัดค้านไม่สามารถซักถามข้อสงสัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการได้ องค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำ และองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเวียง เป็นชุมชนนอกชานเมืองแต่ยังอยู่ในพื้นที่ราบ มีประชากรในเขตรับผิดชอบจำนวนมาก สภาพชุมชนค่อนข้างกระจายตัว ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือในกิจกรรม/โครงการต่างๆ ค่อนข้างน้อย

4) การมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชน ผู้มีอำนาจตัดสินใจในการสื่อสารไม่ให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจที่ชัดเจน และมีข้อจำกัดด้านกฎระเบียบในการปฏิบัติการสื่อสาร ไม่ให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ หลังจากจัดทำประชาพิจารณ์แล้ว คณะกรรมการประชาพิจารณ์จะทำรายงานเสนอต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อประกอบการพิจารณาของผู้มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งจากที่ผ่านมามีปรากฏว่าผู้มีอำนาจตัดสินใจมักจะไม่ให้ความสำคัญต่อรายงานดังกล่าว

1.2 รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

1) การพัฒนานโยบาย ควรกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ โดยใช้การสื่อสารแบบสองทางจากเบื้องล่างขึ้นสูงเบื้องบน เพราะประชาชนสามารถให้ข้อมูลที่มีคุณค่าต่อการตัดสินใจของผู้บริหารและควบคุมกิจกรรมต่างๆ ในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากร และแหล่งทรัพยากรที่จะใช้ การสร้างกระบวนการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมที่ประชาชนสนใจร่วมกันเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบร่วมแสดงความคิดเห็น รวมทั้งการติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมไปถึงเกิดการประสานงานซึ่งกันและกันการทำงานในระยะเริ่มต้นอาจอาศัยผู้นำในการทำกิจกรรม

3) การตรวจสอบและประเมินผล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงาน ประสานงาน และการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก ยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ การร่วมรับผิดชอบและร่วมมือในการพัฒนาองค์กรการที่ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ โดยมีกลยุทธ์ในการทำงานด้วยการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน การให้ความสำคัญกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง การทำงานเป็นทีม การสนับสนุนปัจจัย การติดต่อสื่อสารรวมทั้งการให้ขวัญและกำลังใจ เข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย เป็นการประเมินผลการหน้าเป็นระยะๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม การตรวจสอบและประเมินผลการบริหารของหน่วยงานรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้าร่วมกันในการพัฒนาและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตน ผู้วิจัยได้สรุปเป็นภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 ข้อเสนอรูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

1.3 แนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

1) การวางแผนการออกแบบเนื้อหาสาระ ควรสร้างความเข้าใจที่เหมาะสมสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย การสื่อสารที่ใช้ภาษาซึ่งเข้าใจได้ การทำกิจกรรมแบบเดิมซ้ำๆ ทำให้คนในชุมชนได้เห็นถึงประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมไปโดยปริยายๆ โดยเพิ่มบุคลากรและจัดอัตรากำลังให้เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัด

อัตรากำลังให้เพียงพอในการปฏิบัติงานมีความคล่องตัว รวดเร็ว และลดโอกาสเกิดความผิดพลาดในการสื่อสารข้อมูล เนื่องจากความเร่งรีบในการปฏิบัติงาน และปรับระบบการสื่อสารให้ครอบคลุมทุกหน่วยงานทุกหมู่บ้าน

2) การกำหนดกลยุทธ์การสื่อสาร นำไปกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการกระทำผิดของอบต. การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน มีการใช้องค์ความรู้และทรัพยากรของชุมชนในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ

3) การจัดเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ดำเนินการจัดเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างภาครัฐและประชาชน ควรวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง โดยมีการบูรณาการบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานราชการเข้าด้วยกัน โดยใช้กลไกของคำสั่งและหน้าที่ความรับผิดชอบตามกรอบของกฎหมายเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร รวมทั้งมีการรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำแผนแม่บทหรือยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาท้องถิ่น

4) การปฏิบัติการสร้างเครือข่ายการสื่อสาร การสร้างเครือข่ายการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาชุมชน ดำเนินงานแบบผสมผสานและสอดคล้องกัน เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชน ในการร่วมรับรู้ตั้งแต่ต้น ร่วมคิด ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการ โดยมีหน่วยงานจากส่วนกลางให้การสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินการ พร้อมกับการกำกับ ดูแล และติดตามตรวจสอบ ประเมินผล อย่างเป็นระบบ

5) การยกระดับการสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน โดยการพัฒนาการสื่อสารภายในองค์กรให้เข้มแข็งทั้งรูปแบบการประชุม การใช้ช่องทางการสื่อสารทางออนไลน์ หรือการใช้เครื่องมือหรือแอปพลิเคชันสื่อสาร มุ่งสร้างความร่วมมือในทางปฏิบัติเพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนผ่านการจัดโครงการหรือกิจกรรม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมผ่าน กิจกรรมการศึกษา กิจกรรมสุขภาพ กิจกรรมบริการสาธารณะ กิจกรรมการพัฒนาชุมชนแบบจิตอาสา เพื่อร่วมขับเคลื่อนและผลักดันการทำงานเป็นไปตามเป้าหมายที่นำปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนมาเป็นฐานการพัฒนา ผู้วิจัยได้สรุปเป็นภาพที่ 5.2

ภาพที่ 5.2 ข้อเสนอแนะทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

2. อภิปรายผล

จากการศึกษา การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย มีประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 บทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

จากการศึกษา พบว่า บทบาทการสื่อสารในการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิต่างๆ ของประชาชน การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามแผนพัฒนาท้องถิ่น การประสานงานและมอบอำนาจการตัดสินใจให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเสมอภาค และการสร้างความตระหนักในคุณค่าของตนเอง การพัฒนาตนเอง และการพัฒนาท้องถิ่น รับฟังความคิดเห็นผ่านการประชาคมหมู่บ้าน สสำรวจความคิดเห็นจัดโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ประสานงาน มอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชนอย่างเสมอภาค สร้างความตระหนักในคุณค่าของตนเอง และพัฒนาตนเอง และสภาพปัญหาการสื่อสารด้านการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึงเนื่องจากชุมชนมีการกระจายตัว มีข้อจำกัดด้านช่วงระยะเวลาสั้นในการรับฟังความคิดเห็น บุคลากรที่ทำหน้าที่สื่อสารขาดความชำนาญผ่านสื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่ ผู้มีอำนาจตัดสินใจในการสื่อสารไม่ให้เกิดผลประกอบการตัดสินใจที่ชัดเจน และมีข้อจำกัดด้านกฎระเบียบในการปฏิบัติการการสื่อสาร ทั้งนี้เป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ใกล้ชิดประชาชนในพื้นที่ และมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 และตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 โดยเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารของทางราชการ ตามที่กฎหมายกำหนดแก่ประชาชนในวันและเวลาราชการ สอดคล้องกับแนวคิด LAPP (2008) กล่าวไว้ว่า บทบาทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมมีกรอบปฏิบัติหน้าที่ของผู้ส่งสารในการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้คำปรึกษา หรือการรับฟังความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรมความร่วมมือ และการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชน และมีการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมประกอบด้วย การปฏิบัติการสื่อสารด้านการร่วมพัฒนานโยบาย การร่วมกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน การร่วมปฏิบัติงาน และการร่วมประเมินผล และงานวิจัยของ Wala & Navaku (2022) พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีบทบาทอยู่ในด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม การตลาดและประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมสินค้าและผลิตภัณฑ์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาระบบสารสนเทศข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการ และการสร้างและพัฒนากลไกการบริหารและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chalee (2021) รูปแบบและวิธีการในการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วย การให้บริการข้อมูลข่าวสารผ่านทางเว็บไซต์ Facebook Fanpage ป้ายประกาศ ป้ายประชาสัมพันธ์ LED ศูนย์ข้อมูลข่าวสารองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอิเล็กทรอนิกส์ของราชการ ช่องทาง Youtube สื่อสิ่งพิมพ์ และแอปพลิเคชัน Line ในลักษณะของการนำเสนอข้อมูล ประกาศ คำสั่ง และเปิดให้แสดงความคิดเห็น

2.2 รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

จากการศึกษา พบว่า รูปแบบการสื่อสาร ประกอบด้วย การพัฒนานโยบายโดยใช้การสื่อสารแบบสองทางจากเบื้องล่างขึ้นสูงเบี่ยงบนและจากเบี่ยงบนสู่เบื้องล่าง การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมหลักขององค์กร และประชาชนได้ร่วมตรวจสอบและประเมินผลการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล สอดคล้องกับแนวคิด United Nations (1981) ระบุว่า การมีส่วนร่วม เป็นการเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในด้านต่างๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ Cohen & Uphoff (1980) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Warunsaharachaphon (2019) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย และงานวิจัยของ Deborjago & Lanui (2020) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ด้านการร้องเรียนให้มีได้หลากหลายช่องทาง และให้ชี้แจงผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของ อบต. ให้มากขึ้น และต้องการให้ อบต. ทำหน้าที่ประสานงานกลุ่มประชาชนเพื่อให้เข้าร่วมกิจกรรม ร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการใช้จ่ายเงินงบประมาณตามแผนพัฒนาของ อบต. เพื่อการบริหารให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 แนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

จากการศึกษา พบว่า แนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสาร ประกอบด้วย นำไปใช้ในการวางแผนการออกแบบเนื้อหาสาระและการนำเสนอเผยแพร่ นำไปกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ดำเนินการจัดเวทีสาธารณะในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างภาครัฐและประชาชน ปฏิบัติการสร้างเครือข่ายการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาชุมชน และยกระดับการสร้างความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน โดยการพัฒนาการสื่อสารภายในองค์กรให้เข้มแข็งทั้งรูปแบบการประชุม การใช้ช่องทางการสื่อสารทางออนไลน์ หรือการใช้เครื่องมือหรือแอปพลิเคชันสื่อสาร มุ่งสร้างความร่วมมือในทางปฏิบัติเพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนผ่านการจัด

โครงการหรือกิจกรรม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมผ่าน กิจกรรม การศึกษา กิจกรรมสุขภาพ กิจกรรมบริการสาธารณะ กิจกรรมการพัฒนาชุมชนแบบจิตอาสา เพื่อร่วมขับเคลื่อนและผลักดันการทำงานเป็นไปตามเป้าหมายที่นำปัญหาและความต้องการของ ประชาชนในชุมชนมาเป็นฐานการพัฒนาสอดคล้องกับแนวคิดของ Walisathien (2003) ที่กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมนับเป็นหัวใจที่สำคัญของการพัฒนาในทุกระดับ ตั้งแต่องค์กรชุมชนในชุมชน เล็กๆ ในชนบท องค์กรชุมชนในบริษัทเอกชน จนถึงการพัฒนาประเทศ ที่ต้องใช้มิติของภาคประชาชน ในการจัดการและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน กระบวนการมีส่วนร่วมก่อให้เกิดพลังของทุกฝ่ายในการร่วมกัน คิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบต่อแทนจากการที่ได้ทำงานร่วมกันนั้น และผลจากการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ นำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Makkong, Sridee & Thokaew (2022) พบว่า แนวทางการพัฒนาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม แบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ภาครัฐ โดยจัดสัมมนายกระดับความรู้ความสามารถด้านการจัดการปัญหา และภาค ประชาชน จัดอบรมให้ความรู้สร้างเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหาให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะ ทำงานแก้ปัญหาทุกขั้นตอน การเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ทำให้เห็นประโยชน์การเข้าร่วมกิจกรรม และด้านการจัดการ รวมทั้งการตั้งคณะทำงานโดยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานการขับเคลื่อน แนวทาง ผ่านกิจกรรมและการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง และงานวิจัยของ Changrea & Biggins (2018) พบว่า มีกระบวนการสื่อสาร (SMCR) คือ ผู้นำชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร (S) หลักโดยมีเจ้าหน้าที่ หน่วยงานรัฐร่วมด้วยในสถานการณ์ที่ชุมชนต้องการความน่าเชื่อถือด้านวิชาการ ถ่ายทอดเนื้อหาสาร (M) ในประเด็นที่สอดคล้องกับปัญหาทรัพยากรของชุมชน ใช้สื่อบุคคลโดยเน้นช่องทาง (C) การ ประชุมประชาคมเป็นช่องทางหลัก ได้แก่ การประชุมประชาชนระดับหมู่บ้านและระดับตำบลควบคู่ กัน ถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร (R) คือประชาชนในชุมชนชุมชนท่าพรุ-อ่าวท่าเลน จังหวัดกระบี่ โดย ชุมชนเน้นการสื่อสารกลุ่มที่เป็นการสื่อสารระหว่างผู้นำชุมชนและกลุ่มแกนนำชุมชน ตลอดจนการ สื่อสารสาธารณะที่เป็นการสื่อสารร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชน กลุ่มแกนนำชุมชนและประชาชนใน ชุมชน มีการสลับบทบาทระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสารอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนเป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการสื่อสารเกิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมทั้งในด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร การรับ ฟัง การแสดงความคิดเห็น การร่วมปฏิบัติงานและการเสริมสร้างพลังอำนาจการตัดสินใจให้กับ ประชาชน

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่องการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย พบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลคือการให้ความรู้ต่างๆ สิทธิของประชาชน และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รูปแบบการสื่อสารควรร่วมพัฒนานโยบายโดยใช้การสื่อสารแบบสองทางจากเบื้องล่างขึ้นสู่เบื้องบน และแนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสาร ควรสร้างความรู้ความเข้าใจ ภาษาในการสื่อสาร สร้างความเชื่อมั่น สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ การบูรณาการ กลไกของคำสั่ง การควบคุม การป้องกัน และการบริหารจัดการ ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย ดังนี้

- 1) ควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ตลอดจนเครื่องมือในการสื่อสาร เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างถูกต้องและทันต่อสถานการณ์ รวมถึงบริบทของพื้นที่ ด้วยความเป็นธรรมและเสมอภาค วางแผนการออกแบบเนื้อหาสาระ การนำเสนอและเผยแพร่ รวมถึงการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารทางสื่อสังคมออนไลน์ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต สภาพปัญหา ความชอบความสนใจ
- 2) ควรมีเวทีสาธารณะเป็นการประชุมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเจ้าของโครงการกับประชาชนการประชุมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะรวมทั้งการซักถามเพื่อทราบรายละเอียดคนนอกจากใจข้อข้องใจแล้วข้อมูลจากการประชุมจะถูกนำไปปรับปรุงโครงการให้มีความเหมาะสม
- 3) ควรสร้างเครือข่ายการสื่อสารการมีส่วนร่วมมาพัฒนาการแก้ปัญหาชุมชนให้เป็นเครือข่ายสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน และการสร้างความร่วมมือในทุกๆ ฝ่ายไปในทิศทางเดียวกัน

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ซึ่งการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการวิจัยในรูปแบบเชิงปริมาณควบคู่ไปกับเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

- 2) ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการสื่อสารที่ประสบความสำเร็จในบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อนำเสนอให้ชุมชนอื่นเห็นแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่แตกต่างกัน
- 3) ควรทำการศึกษาประสิทธิผลของการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของประเทศไทย เพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานด้านการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

ศูนย์วิทยบริการวชิรเวศน์

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2560). การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน.
- จิตรเลขา ชาลี. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิรพรรณ กาณจนจิตรา. (2560). การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฑามาศ ศรีศิริพรพันธ์. (2560). รายงานการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองขุด อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2561). *หลักธรรมาภิบาล : จากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ชนวัฒน์ ะละ และสุภาณี นวกุล. (2565). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนวัดศรีมงคล จังหวัดน่าน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(4), 386-402.
- ธนิศร ยืนยง. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 5(2), 119-132.
- ธัญชนก ช่างเรือ และอุษา บิ๊กกินส์. (2561). การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน : ชุมชนท่าพรุ- อ่าวท่าเลน จังหวัดกระบี่. *วารสารการสื่อสารและการจัดการ นิذاء*, 4(1), 62-72.
- นนุช ยานุกฤษณ์ จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์ และสุชาติ ใจภักดี. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาตำบลระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2557-2559) ของเทศบาลตำบลบ้านโป่ง อำเภอหาดง จังหวัดเชียงใหม่. *พจนานุกรมวารสาร*, 13(1), 147-162.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. (2550). *การพัฒนากร.กรมการพัฒนาชุมชน.บริษัท ราไทยเพรส จำกัด*.
- บดินทร์ เดเบาะจาโก และอาหัง ลำนัย. (2563). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางตง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส*,
<http://www2.huso.tsu.ac.th/NCOM/husoicon2021/fullPDF/20211511317-456.pdf>
- บุญนุช ธรรมสอาด. (2551). *คู่มือปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์เรื่องหลักการประชาสัมพันธ์*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

- ประพันธ์ สร้อยเพชร. (2557). รายงานการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์โรงเรียนตำบลแช่ช้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ : สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2542). รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระธวัชชัย สนธิธมโม. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล เมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. *พระนครศรีอยุธยา* : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.
- พันธกานต์ ทานนท์. (2563). กลยุทธ์การตลาดการเมืองไทยปี 2562 กรณีศึกษา : พรรคอนาคตใหม่. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมนิต้า*, 7(2), 63-76.
- แพรวา ศรีขำนิ. (2559). ความล้มเหลวของพรรคเพื่อไทยในการใช้การตลาดทางการเมืองในการ รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งทั่วไป ปี 2554 ในกรุงเทพมหานคร. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 5(1), 59-73.
- ภาคนิ โชตเวศย์ศิลป์. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชานายก รัฐมนตรีที่มาจากกรียัดอำนาจภายใต้ความขัดแย้งทางการเมือง. *วารสารสหวิทยาการวิจัย ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 8(8), 15 – 25.
- มยุรินทร์ มากคง สุภาภรณ์ ศรีดี และวิthyาธร ท่อแก้ว. (2565). การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ในการแก้ปัญหาหนี้เสียคลองสี่วาพาสวัสดิ์ จังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารการบริหารการ ปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 4(3), 79-98.
- มยุรี วัดแก้ว. (2560). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. เพชรบุรี: วิทยาลัยครูเพชรบุรี.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพมหานคร: บิ๊ค พอยท์.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2560). การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บางกอกบล็อก.
- วิรัช เตียงหงษากุล. (2561). การพัฒนาชุมชนตามแนวความคิดนักปรัชญาตะวันตก. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สนธยา พลศรี. (2560). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2556). *กลยุทธ์การเจรจาต่อรอง*. กรุงเทพฯ : พัฒนาวิจัย.
- สิทธิ์ธัญท์ วารุณสหรัชภณ. (2562). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วน ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลตลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. การ

- ค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) สาขาวิชาการเมืองการปกครอง สำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุธี วรประดิษฐ์. (2553). การมีส่วนร่วมของชุมชนงานสารสนเทศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตราด, สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตราด.
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2558). สรุปแถลงการณ์ ของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ผ่านรายการคืนความสุขให้ คนในชาติ. สืบค้น 9 เมษายน, 2565, จาก <https://www2.opsmoac.go.th/main.php?filename=index2016>
- อคิน รพีพัฒน์. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย. ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนรสิงห์. (2561). *อำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น*.
อ่างทอง : องค์การบริหารส่วนตำบลนรสิงห์. อ่างทอง.
- อภิญา กังสนารักษ์. (2559). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญา อยู่ในธรรม. (2562). เอกสารการสอนชุดวิชา 15337 การสื่อสารกับการพัฒนา. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 หน่วยที่ 1-8 “การสื่อสารกับการพัฒนาสังคม” หน่วยที่ 8 สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เอกร มีสุข และคณะ. (2564). *รูปแบบการสื่อสารผลการดำเนินงานตามนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นด้วยเพชฌัญญูของเทศบาลตำบลเขานิพันธ์อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี*.
- Arnstein, Sherry R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Planning Association*, 35, (4), pp. 216-224.
- Berkley, G.E. (1975). *The Craft of Public Administration*. Boston : Allyn and Bacon.
- Berlo, David K., (1960). *The process of communication; an introduction to theory and practice*. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). *Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity*. New York: World Developments.
- Collins, C. L. ; Henman, D. J. ; King, R. H. & Dunshea, F. R., (2002). Common vetch (*Vicia sativa* cv Morava) is an alternative protein source in pig diets. *Proceedings of the Nutrition Society of Australia 2002, Vol. 26. Asia Pacific Journal of Clinical Nutrition 2002, 11 (Suppl): S249.*

- Dilan C. (2021). *Political Marketing and New Media Election Campaigning: The Application of North Cyprus 2018 General Elections*. Handbook of Research on New Media Applications.
- Erwin, W. (1976). *Participation Management: Concept, Theory, and Implementation*. Atlanta : Georgia State University.
- Henneberg, S.C. (2002). Understanding Political Marketing', in N. J. O'Shaughnessy and S. C. Henneberg (eds). *The Idea of Political Marketing*, 1(7), 93-170.
- Koufman, H.F. (1949). *Participation Organized Activities in Selected Kentucky Localities*.
- IAPP (2007). *IAP2 spectrum of public participation*. Retrieved from http://c.ymcdn.com/sites/www.iap2.org/resource/resmgr/Foundations_Course/IAP2_P2_Spectrum.pdf
- Joint Committee on Standards for Educational Evaluations. (1994). *The program evaluation standards: How to assess evaluations of educational programs*. Newbury Park, CA: Sage.
- Lees-Marshment, J. (1999). *Broadening the Concept of Marketing: How to Market a Political Party'*, Working Paper Series Number XI. University College Cork (National University of Ireland, Cork).
- Maarek, P. (1995). *Political Marketing and Communication*. Hohn Libbey, London.
- McCausland, R. (2021). CommUNITY-Led development: A partnership to realize Aboriginal Elders' vision for change. *Community Development*, 52(5), 573-591.
- Muhammad, A. S. (2022). Community Participation in Policy Implementation Green Open Spaces of Kampung City Settlement. *Budapest International Research and Critics Institute : Humanities and Social Sciences*, 5(1), 3189-3202.
- Newman, B.I. (1999). *Handbook of Political Marketing*. Sage Publications, Thousand Oaks.
- Norris, P. (2022). Trust in Government Redux: The Role of Information Environments and Cognitive Skills. HKS Faculty Research Working Paper, 22, 1-25.
- Park, B.; Kang, M.Y.; Lee, J. (2020). Sustainable Political Social Media Marketing: Effects of Structural Features in Plain Text Messages. *Sustainability 2020*, 12, 5997.
- Preecha Upayokin. (2017). Ethnic Diversity and Border Economic Development in Mae Sai District, Chiang Rai Province. *Journal of Social Sciences Faculty of Political Science*, 47(1), 81-105.

- Sergio, B.M. (2022). Expanding Well-Being by Participating in Grassroots Innovations: Using the Capability Approach to Explore the Interest of Alternative Food Networks for Community Social Services. *The British Journal of Social Work*, 12, 267.
- Talmage, C.A. (2020). Community Development, Quality of Life, and Community Well-Being: Three Fields Ripe with Opportunities for Future Research and Practice. *Community Development Practice*, 24(1), 1-19.
- T.R Batten. (2008). *Community and Their Development*. London: Oxford University.
- United Nations. (1981). *Planned Population Distribution of Development*. New York : United Nations.
- Walaisathien, P. (2003). Processes and techniques for developers. Bangkok Project to promote learning for happy communities. [In Thai]

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศรี

นครินทรวิโรฒราชภัฏ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ
 1) บทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม 2) รูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม 3) แนวทางการใช้ประโยชน์จากการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม

ข้อตกลงการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์บางข้ออาจจะทำให้ท่านรู้สึกไม่สบายใจ ท่านมีสิทธิ์เลือกที่จะไม่ตอบก็ได้หรือหากเกิดภาวะเช่นนี้ ระหว่างการสัมภาษณ์ ขอให้แจ้งกับผู้สัมภาษณ์เพื่อหยุดพักการสัมภาษณ์ ยกเลิกการสัมภาษณ์หรือท่านอาจจะเลือกไม่ตอบคำถามได้

ผู้วิจัยชื่อ

นายทนากร ศรีก่อ

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่น

สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

แนวคำถาม

ส่วนที่ 1 เพื่อศึกษาบทบาทและสภาพปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงรายขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

1.1 บทบาทการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

1) บทบาทการสื่อสารด้านการให้ข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญอย่างไร บทบาทประกอบด้วยอะไรบ้าง ทำไมจึงมีบทบาทเช่นนั้น และบทบาทด้านนี้มีวิธีการสื่อสารกับประชาชนอย่างไร

2) บทบาทการสื่อสารด้านการให้คำปรึกษาหรือการรับฟังความคิดเห็น บทบาทประกอบด้วยอะไรบ้าง ทำไมจึงมีบทบาทเช่นนั้น และบทบาทด้านนี้มีวิธีการสื่อสารกับประชาชนอย่างไร

3) บทบาทการสื่อสารด้านการเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือ บทบาทประกอบด้วยอะไรบ้าง ทำไมจึงมีบทบาทเช่นนั้น และบทบาทด้านนี้มีวิธีการสื่อสารกับประชาชนอย่างไร

4) บทบาทการสื่อสารด้านการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชน บทบาทประกอบด้วยอะไรบ้าง ทำไมจึงมีบทบาทเช่นนั้น และบทบาทด้านนี้มีวิธีการสื่อสารกับประชาชนอย่างไร

1.2 ปัญหาการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

- 1) ปัญหาการสื่อสารด้านการให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่ง สาร ช่องทาง ผู้รับสาร ผลการสื่อสารมีอะไรบ้าง สาเหตุของปัญหาคืออะไร มีวิธีการแก้ไขอย่างไร
- 2) ปัญหาการสื่อสารด้านการให้คำปรึกษาหรือการรับฟังความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่ง สาร ช่องทาง ผู้รับสาร ผลการสื่อสารมีอะไรบ้าง สาเหตุของปัญหาคืออะไร มีวิธีการแก้ไขอย่างไร
- 3) ปัญหาการสื่อสารด้านการเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่ง สาร ช่องทาง ผู้รับสาร ผลการสื่อสารมีอะไรบ้าง สาเหตุของปัญหาคืออะไร มีวิธีการแก้ไขอย่างไร
- 4) ปัญหาการสื่อสารด้านการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่ง สาร ช่องทาง ผู้รับสาร ผลการสื่อสารมีอะไรบ้าง สาเหตุของปัญหาคืออะไร มีวิธีการแก้ไขอย่างไร

ส่วนที่ 2 เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงราย

- 1) การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารด้านการร่วมพัฒนานโยบายมีแนวความคิด หลักการ และวิธีปฏิบัติอย่างไร ทำไมจึงแนวความคิด หลักการ และวิธีปฏิบัติเป็นเช่นนั้น
- 2) การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารด้านการร่วมกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานมีแนวความคิด หลักการ และวิธีปฏิบัติอย่างไร ทำไมจึงแนวความคิด หลักการ และวิธีปฏิบัติเป็นเช่นนั้น
- 3) การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารด้านการร่วมปฏิบัติงานมีแนวความคิด หลักการ และวิธีปฏิบัติอย่างไร ทำไมจึงแนวความคิด หลักการ และวิธีปฏิบัติเป็นเช่นนั้น
- 4) การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของผู้บริหารด้านการประเมินผลมีแนวความคิด หลักการ และวิธีปฏิบัติอย่างไร ทำไมจึงแนวความคิด หลักการ และวิธีปฏิบัติเป็นเช่นนั้น

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายทนากกร ศรีก่อ
วัน เดือน ปี เกิด	15 สิงหาคม 2519
สถานที่เกิด	อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
ประวัติการศึกษา	ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยพิษณุโลก ศศ.ม. (ผู้นำทางสังคมธุรกิจและการเมือง) มหาวิทยาลัยรังสิต
สถานที่ทำงาน	76/5 ตำบลเจดีย์หลวง อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
ตำแหน่ง	ธุรกิจส่วนตัว

